

Talv 2010

Reformikiri

Elust Inimestest Poliitikast

JÜRGEN LIGI SELGITAB, KUIDAS EURO EESTISSE TUUAKSE

Mis muutub pärast €-päeva?

KULTUURITULE HOIDJA LAINE JÄNES

soovib kõigil rahvuskultuuri
loomisel kaasa lüüa

REIN LANG: VAID VABADUS TAGAB EDU

Kas usaldada
kodanikke või eelistada
karmi käsuriiki?

84 lk
uues
kuues

Valdo Randpere
kümme nõuannet
ettevõtjatele aastaks 2010

Erakond tervele perele! Loe lk 4–15

Selles numbris:

Reformikiri – talv 2010

34 Kuidas euro Eestisse tuuakse

Ministri kabinetis

- 30 Rein Lang
Vaid vabadus tagab edu
- 38 Urmas Paet
Euroopa Liit vaatab itta
- 40 Hanno Pevkur
Me saame töötusest võitu!

Eestimaa avarustes

- 42 Omavalitsused peavad sellel aastal iga kulutust tõsiselt kaaluma
- 70 Meelis Mälberg on proovinud nii ärimehe kui bürokraadi ametit

26 Kopenhaageni Akord – kuidas ohjeldada kliimamuutusi?

22 „Hääletamine” ja „klotsid”: tavaline osa peaministri välissuhtlusest

62 Valdo Randpere 10 soovitud ettevõtjatele aastaks 2010

Valimised

- 52 Kestev kampaania ei tohi riigi arengut takistama hakata
- 54 Kas mittekodanikud määrasid valimistulemuse?

Riigikogu liikme mõtelused

- 46 Urmas Klaas parlamendiliikme tööst Toompeast eemal
- 48 Erik Salumäe liberaalse mõtte arengust Eestis viimase 20 aasta jooksul

Erakond tervele perele

4–15 Reformierakondlasi on aasta pärast 10 000

Rohkem uhkust!

Paar nädalat enne seda kui Reformikiri trüki läks, rääkisid peaminister Andrus Ansip ja rahandusminister Jürgen Ligi CNNis Eestis viimase aasta jooksul tehtust. Sellest, et suureneva laenukoormusega riikide seas ujume vastuvoolu ja suudame ka raskete aegade kiuste täita euro kasutuselevõtuks vajalikud ranged nõuded. Rääkisid seda telekanalis, mida vaatab sadu miljoneid inimesi ja mis igapäevaselt maailmas otsustajate hulka kuuluvate inimeste telekraane täidab. Kujundlikult pole ilmselt vale öelda, et CNN on aken, mille kaudu maailm vaatab iseennast.

Eesti riigijuhtide vilksatamine selles aknas loob tihti meie kohta ja mõjutab otsuseid, mis Eestit puudutavad. Seda, kas rahvusvahelise suurfirma juht märkab Eestit kui paika uuele tehasele, seda, kas maailma avastav turist tahab siia tulla, seda, kas Eestisse ulatuvad uued lennuliinid. Lõppkokkuvõttes loovad just sellised uudised eeldusi uuteks töökohtadeks ja Eesti inimeste elukvaliteedi paranemiseks.

Globaliseeruvus uudistemaailmas on tähtsaim olla mõne positiivse või vähemalt ebahariliku asjaga

tähele pandud. Kui tähelepanu on võidetud, võib asuda pikemalt selgitama. Maldivide president viis oma valitsuse vee alla, et murega kliima soojenemise ja tõusva merepinna pärast rahvusvahelisele telepilti pääseda. Meie oleme asisemad.

Raskete aegade kiuste Eesti püsib ja on üleilmsest majanduskriisist väljumas tugevamanagi kui varem. Selle üle on põhjust uhke olla. Sellest Reformikirjast leiab soovitusel sel aastal sõber Reformierakonda kutsuda. Just seepärast, et tegemist on Eesti parima seltskonnaga, kes seisab selle eest, et Eesti püsiks ja kõigil meil läheks hästi.

Rohkem töist uhkust (aga mitte upsakust:) kulub aastaks 2010 ära meile kõigile.

TOIMETUS

Tõnismägi 9, 10119 Tallinn
telefon: 680 8080
e-post: reformikiri@reform.ee

Vastutav väljaandja: Annika Arras
Peatoimetaja: Peep Lillemägi
Toimetaja: Kristiina Sild

Kõik õigused kaitstud.

Reformikiri ilmub neli korda aastas

© Eesti Reformierakond 2010

Erakond tervele Eestile

Reformierakonna uhkuse lugusid on sama palju kui on meie liikmeid, valijaid ja toetajaid. See on üks neist lugudest.

On organisatsioone, millesse kuulumine on praktiline – näiteks kliendikaardi pärast, millega saab soodustusi. See on kasulik.

On liikmeksolemisi, mis ise annavad staatuse – näiteks panga kuldkaart annab signaali, et selle kaardi omanik saab oma majandamisega hakkama ja tema sissetulekud on arvestatavad. Tal läheb hästi.

On staatusi, ilma milleta on paljudel raske elu ette kujutada. On keeruline mitte olla isa või ema, kui kõik sõbrad ümberringi seda on ja arutlevad oma laste arengu üle.

On suuri asju, mida mõni meist saab teha teiste toel – arendada koos mõttekaaslaste ja tööga oma ideed maailma muutvaks nagu on läinud Skype'iga või visa treeningu, rahva ja toetajate abiga tulla maailma-meistriks ja olümpiavõitjaks nagu Andrus Veerpalu või Kristina Šmigun-Vähi.

Ja siis on Reformierakond. Mis tunde, signaali või staatuse annab Reformierakonna liikmeks olemine? Mida suurt saab Reformierakonnas olles või erakonnana koos ära teha?

Teerajaja

Reformierakond on mõttekaaslaste ühendus. Reformierakond on läbi oma inimeste ja tegevuse olnud osaline kõiges olulisemas, mis Eestis on toimunud. Enamus sellest on olnud hea ja tuleviku jaoks vajalik.

Reformierakond on olnud teerajaja. Nii näiteks ei uskunud paljud, et ettevõtte tulumaksuvabastus reinvesteeringut kasumilt võiks olla kuidagi Eestile kasulik. Oli ka hüüdeid, et see on suurkapitalistide vandenõu.

Tõde selgus mõne aastaga ja see on ennast rohkem kui sajakordselt tõestanud – peale Reformierakonna ja tema partnerite poolt ära tehtud maksumuudatusi kasvasid Eestis investeringud kiirelt, loodi palju uusi töökohti, maksti makse rohkem kui varem ja hakati töötajatele rohkem palka maksma. Kõik muutus ausaks, sest varjamisel polnud mõtet.

Peale seda oli uhke olla Reformierakonnas.

Reformierakond kutsus ellu ka vanemahüvitise. Selle tegemise ajal oli meil karme vastaseid – sotsialistid tegid Tammsaare pargis meeleavalduse ja nõudsid, et vanemahüvitis oleks sotsiaaltoetus, mida igaüks saaks 3000 krooni kuus. Vaid meelekindlus, veendumus, oma liikmete ja partnerite tugi ning valijate usaldus andsid meile jõu kogu sellele massihüsteeria vastu seista ja teha, mida oli vaja Eesti rahva säilimise jaoks.

Ka peale seda oli uhke olla Reformierakonnas, on uhke tänaseni, kui kuuleme kiitust, et see on parim otsus, mis Eestis on perede jaoks tehtud või näeme kasvavas sündide arvus tõestust, et vanemahüvitis on hakanud vilja kandma.

Põhimõttekindlus

Kui algas ülemaailmne finantskriis, algas ka üks suuremaid massihüsteeriaid, mida meedia on suutnud tekitada – sõnumeid oli seinast sein ja parim uudis lehepealkirjades oli: „Valitsus on süüdi! Erakonnad ei jaga lennukilt raha!”

Kui me oleks selle massihüsteeriaga kaasa läinud, poleks kogunud reserve ning oleks need kohe esimesel võimalusel sirgeks löönud või võtnud suurel hulgal laenu, oleks täna hoopis teine majandusolukord.

„Eksperdid” ja meediaväljaanded soovitasid paljut, muuhulgas laenata, seda laenuraha jagada majandusse, kärpida järsult sotsiaalkulutusi. Veel eelmiste valimiste eel tegi keskpartei kampaania, kus ähvardas pensionilanguse ja devalveerimisega. Täna pole nad selle eest inimeste ees vabandanud, ehkki põhjust on kuhjaga.

Meid nimetati tulnukateks, meid nimetati otsustusvõimetuteks, meid nimetati saamatuteks. Meile öeldi, et nii ei ole võimalik, et enamus maailmas teeb

Täna tahavad paljud Eestis olla osa Reformierakonna loost ja suur osa juba ongi.

teisiti – kes me arvame, et me oleme siin Eestis! Nagu kirjutas Äripäev: kogu maailm põletab maksumaksjate raha, kes on Ansip, et ta ütleb: „Meie ei tee seda!”

Ma arvan, et Eesti rahva suureks õnneks oli meil õigus.

Julgus, uhkus, koostöö ja tugevus

Täna tahavad paljud Eestis olla osa Reformierakonna loost ja suur osa juba ongi. Ka need, kes varem võitlesid meie vastu, tahavad olla osa sellest meeskonnast, kes julges teha asju teisiti kui kõik teevad. Eesti tegi asju omamoodi – see ehk ongi meie Nokia. ▶

Reformierakond jäi endale kindlaks ka siis, kui ilmusid sellised uudised:

Arengufondi nõukogu esimehe Indrek Neivelti sõnul on enustused euro kasutuselevõtust alates 2011. aastast väga optimistlikud ja realistikum tähtaeg on alates 2025. aastast.

ERR Uudised, 21.04.2007

Savisaar: „Krooni devalveerimine on reaalne 18. oktoobril 2009.”

Äripäev, 02.04.2009

„Eestil ei ole mõistlik taotleda liitumist eurotsooniga 2011. aastal. Te ei saa seda teha, sest selleks ei tohi teie eelarve defitsiit olla suurem kui 3%,” ütles Euroopa sotsiaaldemokraatide juht Poul Nyrup Rasmussen ja lisas, et mitte ükski eurotsooni riik peale Luksemburgi ei täida sel aastal seda nõuet. Rasmusseniga ühte meelt on ka ASI Silmet Grupp juht Tiit Vähi /---/.”

Äripäeva juhtkiri 03.06.2009

Äripäev: Euro edasilükkamise ideega tuli esimesena välja Äripäev

Äripäev, 16.08.2009

Kärt Anvelt: Prognoos: Eestil tuleb eurost ilmselt suu puhkida.

Eesti Päevalehe andmeil võib valitsussektori eelarve defitsiit prognoosi kohaselt aasta lõpuks ulatuda viie kuni kuue protsendini.

Eesti Päevaleht, 24.08.2009

Anvar Samost: „Euro tulek 2011. aastal oleks ime.”

ERR Uudised, 30.08.2009

Taavi Veskimägi: „Ma ei näe valitsuse euro-plaani.”

ERR Uudised, 07.09.2009

Rein Kilk: „Hoolimata kindlatest lubadustest me tänava ega paraku ka järgmisel aastal euronõudeid ei täida, sest selle aasta eelarvedefitsiit tuleb üle 4% ja 2010. aastal üle 6%.”

Õhtuleht, 19.09.2009

Mehed ja naised, noored ja eakad, kes olid nende otsuste tegijad, selgitajad, kandjad, ka inimesena tänavalt ja igapäevaelus on taaskord tõestanud, et ise otsustamine ja terve mõistuse kasutamine võib kaaluda üles mugavuse ja soovi meeldida kõigile.

See ongi poliitika ja riigimehlikkuse vahe. Reformierakond käitus kõigil neil hetkedel riigimehlikult – me tegime oma maine hinnaga Eesti jaoks olulist ja mõne aastaga selgus, et meil on olnud õigus.

Täna arutatakse, millised riigimehed võiks saada riigi raskel ajal euronõude eest medali. Medal on ju tore, kuid sellest tähtsam on küsimus: kui paned kirja oma elu ja küsid endalt, mida olen saavutanud... siis mis seal seisab? Kui tahad, et seal oleks kirjas – tema oli üks neist, kes uskus ja julges toetada otsuseid, mida tegime raskel ajal, siis tuleb selle nimel varakult ja sihikindlalt tegutseda.

Spartalastest räägitakse legende. Palju neid oli ja kes nad täpselt olid, me ehk nii hästi ei tea, küll aga teame, mida nad esindasid. See on julgus, uhkus, koostöö ja tugevus oma eesmärkide kaitsel.

Samamoodi on olnud Eesti Vabariigi rasketel hetkedel – mitmekümne või mitmesaja aasta pärast peame mees neid, kes tegid otsuse vastu oma isiklike huve kaitsma midagi suuremat. Ehkki mugavam oleks olnud seda mitte teha.

Kui soovid jääda meelde millegi olulise eest, mis ära tehtud, siis võitle selle eest ja liitu meiega – liitu Reformierakonnaga. Me oleme ära teinud olulisi asju ja me teeme neid koos ka tulevikus. ◀

Uhkusega

K. Michal

Kristen Michal,
Reformierakonna peasekretär

Küsi endalt: „Miks ma olen Reformierakonnas?”

Mõned juba küsisid ja olid valmis vastuseid teistega jagama.

Kalev: „Juba ainuüksi kuulumine minuga ühtemoodi mõtleivate inimeste seltskonda on andnud mulle väga palju. Olen nii enda kui teiste erakonnakaaslaste seisukohti hinnates väga tihti tähele pannud, et viibin mõtteviisilt liberaalsete inimeste hulgas. Äärmustesse lastes – olen reformierakondlasena sildistanud ennast teiste hulgas edumeelsemaks ja vabade valikute pooldajaks, mis on minu jaoks juba suur privileeg.”

Anne: „Mulle on tähtis informatsioon sellest, mis meie riigis ja selle juhtimises tegelikult toimub. Mulle meeldib saada usaldusväärset infot otse allikast ja teistest varem. See on üks peamisi põhjuseid, miks olen Reformierakonnas.”

Mart: „Seoses erinevate ettevõtmistega erakonnas olen leidnud endale palju uusi tutvuseid ning mõned isikud on saanud aja jooksul väga lähedasteks sõpradeks. Usun, et kindlasti ma ei ole ainuke näide ning olen kuulnud, et mõned on leidnud endale siit kaaslaste terveks eluks.”

Tõnu: „Esialgul astusin Reformierakonda puhtalt praktilistel põhjustel – et olla heades suhetes kohalike vallajuhtidega. Aja jooksul olen siit leidnud teisigi kasulikke kontakte ning loodan, et suudan ise ka abiks olla teistele erakonnakaaslastele.”

Eero: „Reformierakonda astudes ei olnud mul erilisi kavatsusi ennast igapäevastes tegevustes poliitikaga siduda, tahtsin lihtsalt inimestega oma elukogemusi jagada. Aja jooksul tekkisid erakonnakaaslaste kaasabil

erinevad väljakutsed ning mingil hetkel avastasin, et mulle see eluvaldkond istub. Seejärel korrigeerisin oma ametialaseid eesmärke ning tänaseks on minust saanud kohaliku omavalitsuse volikogu liige.”

Tatjana: „Mind on alati paelunud tahtmine teisi aidata. Reformierakonnas olles oleme erakonnakaaslastega toetanud ja korraldanud heategevusüritusi. Ühtlasi oleme andnud suure panuse oma maakonna arengusse ning just nendel põhjustel ma olen uhkusega reformierakondlane.” ◀

Reformierakondlased üheskoos viimaste valimiste telereklaami tegemas.

Reformierakonna tee

Reformierakond on olnud riigijuhtimise juures järjest üle kümne aasta, liberaalid on olnud algatajad ja osalised suurtes pikas perspektiivis Eestile edu toonud reformides alates iseseisvumisest. Eestis ei ole ühtegi teist erakonda, kelle õlgadel on olnud nii palju vastutust ja nii palju kordaminekuid tervele Eestile.

1990 asutati Reformierakonna eelkäija Eesti Liberaal-demokraatlik Partei. Üksikisiku vabaduse propageerimine Eestis võttis jalad alla.

1991 oli Eesti jälle vaba riik. Alates sellest hetkest sõltus Eesti riigi edasine areng ainult eestlastest endast.

1992 toimus Siim Kallase juhtimisel rahareform. Nii uue raha kui majandusreformide tulemusel hakkasid poed kaubaga täituma, inflatsioon alanema, palkade väljamaksmine paranema.

1993 kehtestati Eestis liberaalide osalusel ja toetusel ühetaoline tulumaks. Kõigile loodi tulu teenimiseks võrdsed võimalused.

1994 koondusid avatud majanduse ja üksikisiku vabaduse toetajad – asutati Reformierakond.

1997 välistati Reformierakonna eestvedamisel kaitsetollide kehtestamine, mis viis Eesti avatud majandusega riikide hulka ja pani aluse riigi majanduslikule edule tulevikus.

1999. aastal viis Siim Kallas rahandusministrina riigieelarve tasakaalu ja kinnitas põhimõtte, et riigieelarve peab olema alati tasakaalus. Sellest hetkest alates on Eestil olnud igal aastal tasakaalus riigieelarve ning samast aastast alates on Reformierakond olnud igas valitsuskooalitsioonis. Reformierakond on koos valitsuspartneritega juhtinud Eesti riiki järjest üle kümne aasta.

2000 kaotati Reformierakonna initsiatiivil Eestis tulumaks ettevõtetesse reinvesteeritud kasumilt, mis aastate jooksul on oluliselt aidanud kaasa ettevõtluse arengule ja majanduskasvule.

2001 viidi läbi ulatuslik pensionireform ja hakkas kehtima kolmesambaline pensionisüsteem. Inimeste liitumine pensionifondidega elavdas oluliselt Eesti majandust.

2004 sai teoks seni suurim samm Eesti rahva püsijäämiseks – kehtima hakkas vanemahüvitis, mis andis kindlustunde praegustele noortele peredele ja järgnevaatele põlvedele. 2005-2008 on Reformierakonna algatusel vanemahüvitise perioodi pikendatud kuni lapse 18 kuu vanuseks saamiseni. Kriisiajal pole ennast tõestanud vanemahüvitise süsteemi (2004 – 13 992 sündi, 2008 – 16 028 sündi) lastud lõhkuda.

2004 algas tulumaksu alanemine. 26%lt alanes tulumaks aastaks 2009 21%ni. See jätab aastas peaaegu ühe kuupalga võrra rohkem raha inimeste kätte.

2004 liitus Eesti NATO ja Euroopa Liiduga. Need sündmused kinnitasid, et Eesti on täielikult aktsepteeritud läänemaailma riik ja võrdväärne partner.

2005 sai Eesti endale peaministriks Andrus Ansipi. Tegemist on kõige kauem ametis olnud valitsusjuhiga, kes on kindlakäeliselt riiki kriisist välja juhtimas.

2004–2009 on keskmine vanaduspension kasvanud enam kui kaks korda, 2302 kroonilt 4775le. Keskmise pensioni ostujõud oli 2009. a 64% suurem kui 2004. Pensionide suurus jääb 2010. aastal samaks.

2009 hakkas kehtima Reformierakonna initsiatiivil valminud uus töölepingu seadus, mis peaks tagama euroopalikud ja paindlikud töösuhted ka Eestis. Ettevõtlus on kriisiajal saanud tänu sellele vähem kannatada ja mit-

med töökohad seeläbi säilinud.

2010 on Eesti riigi rahandus Euroopa Liidu tugevamaid. Reformierakond koos valitsuspartneriga on märgatavalt kärpinud riigi kulutusi, mis annab võimaluse eurole üleminekuks 2011. aastal. See loob eelduse, et Eesti väljuks kriisist tugevaimana, et uued töökohad tekiksid kiiremini, et töötajad oleksid hästi tasustatud ja pensionid hakkaksid taas tõusma.

2010 Eesti valitsuse tööd kriisiajal on kiidetud laialdaselt ka mujal maailmas – Rahvusvaheline Valuutafond, Euroopa Komisjon ja reitinguagentuurid teevad Eesti riigile au toovaid ülevaateid välismeedias.

2010. aastal liitub Eesti maailma 30 majanduslikult ühtemoodi mõtlevat riiki koondava Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni OECDga, mille eesmärgiks on majanduskasv, elatustaseme tõus ning maailmakaubanduse arengule kaasa aitamine. ◀

Kunagisele kampaaniaplakatile on trükitud kogu Reformierakonna programm. Nendest põhimõtetest lähtuvalt on sündinud head ja edu toonud teod tervele Eestile.

Mitte vorm. Kaitseme Sinu sõnavabadust!

Katrin Karisma-Krumm: Reformierakonnas asjad õnnestuvad

Tekst: Peep Lillemägi

Katrin Karisma-Krumm on teatrilaval lummanud Eesti inimesi 40 aastat. Selle kõrvalt on ta sünnitanud ja üles kasvatanud kolm tublit last ja ehitanud endale kodu. Katrin teab, mida tahab ja mida tahab, selle teeb ta ära. Nüüd on ees uued eesmärgid.

Foto: Helin Loik/NAISTELEHT

10

Reformierakonnaga liitus Katrin üheksa aastat tagasi. „Kuna olen ühiskonnaelu puudutavatesse asjadesse alati aktiivselt suhtunud, vaatasin tollel ajal ringi selge sooviga mõne erakonnaga liituda,” räägib ta kinnitades, et kaalus enne valiku tegemist hoolikalt ja valik Reformierakonna kasuks ei langenud sugugi kohe. Ometi ei ole ta seda valikut kunagi kahetsenud. Otse vastupidi. Täna-seks on Katrin Riigikogu liige.

„Minu jaoks on väga tähtis leida meeskond, kellega ühtemoodi mõtlen ja saan teha asju, mis südamelähedased, ei pea palju targutama ja kogu aeg midagi tõestama. Reformierakonnas see kindlasti nõnda on,” lausub ta.

„Olen vahel mõtelnud, et nii nagu ühesuguse tähelepanu all sündinud inimesed koos tegutsedes kiiresti edasi jõuavad, sest nad näevad asju sarnaselt, nii on ka Reformierakonnas, kus inimeste vaated on sarnased ning mõttesagedus ühel lainepikkusel. Üks mõte täiendab teist ja asjad, mis ette võetakse, lihtsalt õnnestuvad. Selle nimel tuleb muidugi tööd teha,” selgitab aastakümneid Eesti teatrilavadel publikut lummanud naine, kellest Reformierakonnas oldud aastate jooksul on saanud parlamendisaadik.

Katrinile meeldib, et Reformierakonnas jätkub tegevust igas eas inimestele. Noorteklubi on Baltikumi suurim, paljud noored on sealt alustades jõudnud suurde poliitikasse. Aktiivselt tegutseb ka naisteklubi NaiRe ja seenioride ühendus, mis ühendab eakaid erakonnaliikmeid.

Minu jaoks on väga tähtis leida meeskond, kellega ühtemoodi mõtlen ja saan teha asju, mis südamelähedased.

„Just pensionieas inimeste seast võiks meile palju toetajaid ja liikmeid lisanduda. Eesmärk on meil kõigil ju üks. Tahame, et nii kümne, saja kui tuhande aasta pärast elaksid Eestimaal eestlased ja räägitaks eesti keelt. Olen kindlal veendumusel, et just Reformierakond on kõikidest nendest, kes valimistel riigijuhtimiseks mandaati küsivad, selle eesmärgi kõige selgemalt esiplaanile seadnud. See on eriti tähtis just praegu, kui tähelepanu keskpunktis on majanduskriisist ja tööpuudusest jagusaamine ning valimiste lähenedes tekkib kindlasti paljudel kiusatus pakkuda ühekordseid populistlikke lahendusi,” lausub Katrin.

Sellel aastal tahab Katrin kõik väärikate eakate klubid üle Eesti läbi käia ja uuele tegevusele innustada. „Seenioridele tuleb lähemale viia Reformierakonna põhimõtted ja tulevikuplaanid. Igas Eesti piirkonnas on eakatel omad mured. Olgu selleks siis transport, ravimid või kõrge küttehind. Just klubide kaudu on neid muresid kõige parem otsustajateni viia, et leida lahendused. Iga klubi peab saama võimekad juhid ja paika panema tööplaani. Lisaks poliitikale pakuvad klubid eakatele meelepärast huvitegevust,” kirjeldab ta lähiaja eesmäärke.

Reformierakond seisab juba aastaid selle eest, et kärpeid ei tehtaks nõrgemate arvelt ja pensionid on jäänud kokkuhoiukavades puutumata. Pensionärid teavad seda hästi. Nüüd on aeg sidemeid tihendada ja üheskoos Eestile tulevikuplaane teha. ◀

Reformierakonna Seenioride klubi

Klubi juht: Katrin Karisma-Krumm

Kontakt: seenior@reform.ee

Seenioride klubi ürituste infot saadetakse erakonnaliikmetele vanuses 55+. Klubi üritustele on oodatud ka kõik teised, selleks tuleb infosoovist klubi meilile teada anda või peakontoris 680 8080 helistada.

11

Paavo Pärn: ettevõtlike inimeste vool erakonnas viis mind ettevõtlusesse

Tekst: Annika Arras

Kui **Paavo Pärn** (31) ülikoolis füüsika õpingute ajal Reformierakonna Tartu noorteklubi koosolekule uudishimust kohale läks, ei osanud ta uneski näha, et see on algus tema kujunemisele ettevõtjaks.

„Poliitika oli selles klubis esimesed paar aastat minu jaoks tagaplaanil. Mulle meeldis sealne aktiivne õhukond ja suhtlus tegusate noortega,” meenutab Paavo 1997. aastal toimunud reforminoorte koosolekuid. Pealtkuulaja rollis üritustel osaledes sai Paavo nii muuseas endale päris korralikud teadmised ühiskonna toimimisest ja arusaama, kuidas tegelikult juhtimine riigi ja omavalitsuse tasandil toimub.

Sealt edasi arenesid sündmused kiiresti. Taavi Rõivas tegi ettepaneku asuda Noortekogu peasekretäri ametikohale: „Ta nägi minus potentsiaali, mida ma ise ei teadnud endas olevatki!” Paavo juhtis Baltimaade suurimat noorteühendust paar aastat ja korjas sealt kaasa mahuka kogemustepagasi: „Sain oma esimesed organisatsiooni juhtimise kogemused. Õppisin arvestama teiste arvamusega ja loodan, et muutsin paljude inimeste maailmavaadet ning arusaama ühiskonna toimimisest.”

Ettevõtjaks kasvamine

„Kuna Reformierakond on alati olnud ettevõtlike inimeste erakond, siis eks see ettevõtlike inimeste vool kandis ka mind ja minu mõttemaailma selle poole, et ettevõtlusega tegeleda,” meenutab tänane arhitektuuri- ja inseneribüroo Sirkel & Mall tegevjuht ja osanik. Margo Koppel, sõber noortekogust, oli see, kes Paavo ettevõtlusesse „rebis”: „Tal oli juba varakult silme ees siht ettevõtjana elus läbi lüüa ja täna olen ma väga rahul, et tema algatusega kaasa läksin.”

Sirkel & Mall alustas oma tegevust 2005. aastal ja täna on ettevõttes tööl 36 oma ala spetsialisti. Margo ja Paavo on laiendanud ettevõtte tegevust ka Ukrainasse. Nüüdseks juba pea-aegu viis aastat aktiivselt ettevõtluses tegutsenuna arvab Paavo, et Eesti oma väiksuselt on pigem ettevõtlusinkubaator, kus saad hea arusaamise, mis see ettevõtlus on: „Liiga vara tekib Eestis tunne, et palju on saavutatud ja enam nagu polegi kuhugi liikuda. Alles siis, kui Sirkel & Mall tütarettevõtte alustas tegevust Kiievis, mõistsime, kui palju on veel tegemata.”

Peab see ikka üks hea koht olema, kuhu kõik sisse astuvad, aga ära minna ei taha.

kui e-riik on muidugi endistele idabloki riikidele eeskujuks. Seal on olukord vastupidi. Ukrainas võid sa ainult unistada kiirest, liberaalsest ja minimaalselt bürokraatlikust asjaajamisest nagu meil on. Mõnede väikeste eranditega on Eesti riigis ikka hea äri ajada.” Ühte suuremat puudust ta küll näeb: „Eesti haridussüsteem on ettevõtluse seisukohast pisut puudulik. Peaasjalikult kasvatab spetsialiste ja lihttöötajaid. Ettevõtlikuks õpetamisega ei tegele aga keegi. Õnneks tuli minule siin appi Reformierakond.”

Erakonnas olemise eelised

Oma tööajast noortekogus mäletab ta, et tuli ette olukordi, kus inimesed ei julgenud poliitilise noorteühendusega

või erakonnaga koostööd teha või liituda ja põhjused olid reeglina eelarvamuslikud: „Esiteks ei ole vaja karta, et erakonnas tegeletakse ajupesuga ja kõik sunnitakse ühte suunda vaatama. Peaasjalikult on erakonnas ikkagi need, keda huvitab ühiskonnas toimuv ja kes ei karda oma maailmavaadet väljendada. Kui valimistel saab oma meelsust ülesse näidata ehk korra aastas, siis erakond on koht, kus tahtmise korral saab riigi või omavalitsuse juhtimises kaasa lüüa pidevalt.”

Paavo hindab eeliseid, mida erakonnas olemine pakub: „Olles erakonnas oled alati sündmuste keskmes ja saada kõige adekvaatsema ülevaate, miks üks või teine otsus just sellisena vastu võeti.” Ja eks ka numbrid räägivad üht-teist, viitab ta faktile, et Reformierakonnaga on tänaseks liitunud üle 7000 inimese ja oma liikmelisuse lõpetanud on vähesed: „Sellele tuginedes võib ju väita, et peab see ikka üks hea koht olema, kuhu kõik sisse astuvad, aga ära minna ei taha.”

Lisaks ärimaailmas läbilöömisele on Paavo tänaseks loonud ka perekonna ja koos elukaaslase Tellega on neil kaks järeltulijat – kahene Katarina ja kolmekuune Kristofer. „Pean perekonna koospüsimist äärmiselt oluliseks,” sõnab ta. ◀

Ettevõtlikele inimestele suunatud majanduskonverents Restart toimub teist korda sel aastal 13. novembril. Eelmise konverentsi materjalid www.re-start.ee

Paavo Pärn hindab ettevõtjana Eesti kiiret, liberaalset ja minimaalselt bürokraatlikku asjaajamist.

Anu Kikas: noori hinnates vaatab Reformierakond tulevikku

Tekst: Kristiina Sild

Riigiteaduste tudeng **Anu Kikas** (20) liitus kuus aastat tagasi Reformierakonna Noortekoguga, et saada juurde uusi sõpru ja teadmisi. Tänapäevaks on noorest neiust saanud aktiivne ühiskondlikus elus kaasaraäkija Võru linnas, kelle arvamus on oluline ka paljudele kogenud poliitikutele.

Reformierakonna noorteorganisatsioonis on Anu pidanud täitma erinevaid rolle, alustades Võru noorteklubi juhtimisest. 2010. aasta alguseks on ta Eesti suurima poliitilise noorteühenduse juhatuse liige. „Mäletan, et huvi poliitika vastu tekkis minus juba varajases nooruses, aga see ei olnud peamine põhjus, miks otsustasin reforminoortega liituda. Tõuke sain hoopis huvist leida uusi edumeelseid tutvusi ning end veidi lisaks kooliharidusele täiendada teistes eluvaldkondades. Kuna Võru on suhteliselt väike linn, siis inimeste hulgas, kellest mina lugu pean, levis arusaam, et Reformierakond on ainus valik,” kommenteeris Anu meenutusi esimestest kontaktidest Reformierakonnaga.

Anu pidas noorteorganisatsioonist „päris” erakonda astumist loomulikuks sammuks, kuna Reformierakond tundus talle algusest peale ainuke tõsiselt võetav ja Eesti edu eest seisev seltskond.

„2007. aasta novembrikuus täitsingi Võrumaa arendusjuhi Aire Mäesalu kaasabil liitumisavalduse ning seda ei ole pidanud kahetsema kordagi. Ma poleks täna see, kes olen, kui ma ei oleks liitunud Reformierakonnaga. Osaliselt on see andnud mulle elus sihi ning eesmärgid, mille poole tulevikus pürgida,” meenutas Anu liitumist erakonnaga.

Anu näeb enda jaoks erakonnas kõige suurema varandusena sõpru. Noore naise sõnul on ta Reformierakonnas olnud aja jooksul tutvunud väga paljude inimestega. Te-

ma sõnul on see protsess olnud nii-öelda kahesuunaline, nimelt mitmed Anu sõbrad, kes varem ei olnud erakonnas, on just tema eeskujul ka erakonda astunud. „Minu arvates kehtib hästi ütlus – näita, kes on su sõbrad, ma ütlen, kes oled sina. Vaadates erakonda kuuluvaid inimesi minu ümber, siis mainitud ütlu põhjal kommenteeriksin, et jah, just selline ma tahangi olla,” lausus ta.

„Reformierakond on täpselt nii tugev, kui tugev on tema nõrgim lüli. Võin julgelt väita, et noored on erakonna väga tugev lüli ning paljuski tänu sellele, et erakond on kõvasti panustanud meisse. Ka suuresti just seetõttu sai Reformierakond möödunud aastal noorte hulgas korraldatud varivalimiste projekti raames teiste eesvaideldamatu võidu,” kiidab Anu erakonna noortesõbralikkust ja nendib rahulolevalt fakti, tegelikult on Reformierakond ju kõige populaarsem mitte ainult noorte hulgas, vaid kõikide Eesti inimeste seas.

Anu tegemisi ja mõtteid saab jälgida tema blogist anukikas.reform.ee ↩

Reformierakonna Noortekogu

Esimees: Kalle Palling

Peasekretär: Karl Tamme

Kontakt: karl@reform.ee

Noorteklubi tegevuse kohta leiab infot

www.reforminoored.ee

Aasta pärast on Reformierakonnas 10 000 liiget

Martin Kukk, kes erakonna peakontoris uute liikmete vastuvõtmist korraldab, kirjutab, kuidas iga liige erakonnas selle eesmärgi täitmisele kaasa aidata saab.

Reformierakonnas oli hea olla siis, kui liikmeid oli 500, ja on ka täna, kui meid on üle 7000. Pidevas arengus olemine ja edasilikumine on vajalik igale organisatsioonile. Number pole asi iseeneses, selle loo peal kirjal on laiem põhjendus – uued ideed, värske energia, laiem kandepind, võime rohkem ja suuremaid asju ära teha. See kooslus viib parema valimisplatvormini, parema Eestini.

Nüüd on aeg anda mõned vihjed selleks, mida me kõik koos teha võiksime, et Reformierakond kasvaks ja areneks.

1. Reformierakonna peakontori uksele on silt „Kõigile avatud”. See on meie elustiil – olla avatud uutele ideedele ja inimestele ja kõigile neile, kes täna juba erakonnas on. Kui Sul on küsimusi, siis astu sisse ja me aitame (olgu siis asukohaks Tallinn, kus asub peakontor, või maakondlikud kontorid). Siit saad liitumisavalduse, siin saad vajadusel kohtuda uue erakonda astujaga ja leida abiks kellegi, kes koos Sinuga tema küsimustele vastab.
2. Mõtiskle korra, miks mõni inimene Sinu kodukandis või sõprusringkonnas ei kuulu veel Reformierakonda? Kas äkki võib olla põhjus ka selles, et talle pole

seada pakumist tehtud? Või ehk ta lihtsalt ei tea, milliseid eeliseid erakonna liikmeks oleks annab?

3. Vasta küsimusele, miks Sina oled Reformierakonnas. Seda küsib Sinult kindlasti igaüks, keda erakonda kutsuma asud. Sellise mõttetöö tulemusena võib selguda ka see, et on veel palju asju, mida võiksid erakonnas ära teha. Ma loodan, et nii juhtub. Anna oma mõtetest ja soovidest kohe mulle teada, et ükski hea mõte raisku ei läheks (martin@reform.ee või tel 680 8080).
4. Kui oled uue liikme erakonda toonud, siis hoolitse ka selle eest, et tema sisseelamine erakonda ellu toimiks sujuvalt. Küsi julgelt infot, kas Sinu soovitatud inimene on saanud kätte uuele liikmele vajaliku informatsiooni, kas ta on saanud kutseid erakonna üritustele. Veendu selles, et ka tema oskab ühel päeval leida positiivseid põhjuseid, miks Reformierakonnas olla ja tegutseda.

Vasta küsimusele, miks Sina oled Reformierakonnas. Seda küsib Sinult kindlasti igaüks, keda erakonda kutsuma asud.

! Need on lihtsad ja praktilised soovitused, millest on palju kasu, kui neid järgida. Tegutsesime kõik koos selle nimel, et Reformierakonnas oleks tegevust tervele perele – eakal, lapsevanemal, ettevõtjal, tudengil, lapsel, õpetajal, kojamehel, täheteadlasel ja õmblejannal. Mõistad? Me oleme kaasaegsed, edukad, tugevad, tõhusad, täis rõõmu ja tegutsemistahet ning suurt kogemust omav seltskond – armastame Eestimaad ja tegutsesime oma laste parema tuleviku nimel. **Oleme erakond kõigile põlvkondadele, erakond tervele perele.** ↩

Kultuuritule hoidja Laine Jänes

Tekst: Peep Lillemägi

Kultuuriminister **Laine Jänes** peab oma ministriaaja suuremateks õnnestumisteks Eesti Rahva Muuseumi ehitamisprotsessi saamist „kännu tagant välja”, Eesti kultuurkapitali seaduse päästmist sellele kallalekippujate küüsis ning Eesti Vabariigi 90. juubeliaasta tähistamise puhul aasta läbi väldanud kultuurisündmuste sarja, mis valdkonda päris oluliselt lisafinantseeringuid tõi ning tegijate fantaasiale vabad ja lennukad tiivad andis. 2010. aastalt loodab ta, et rahvuskultuur püsib ja areneb eelarvekärbete kiuste.

Foto: Lea Tammik

„Kultuurivaldkonnale on iseloomulik, et igapäeva-elu koosneb peamiselt erinevate sündmuste ja projektide ettevalmistamistest, ideede genereerimisest ning inimeste loomingulisest eneseteostusest. Võrreldes teiste ministriamete tegelemega, reguleerimise ja määruste väljatöötamise ja -andmisega,” räägib Laine Jänes, kellel kevadel täitub kultuuriministri ametis kolmas aasta.

Minister Jänes usub, et paljusid tänasel päeval aset leidnud kultuurisündmusi meenutatakse veel aastate pärast. Näiteks leiab Laine, et vabariigi juubeliaasta raames

Paljusid tänasel päeval aset leidnud kultuurisündmusi meenutatakse veel aastate pärast.

Euroopa Parlamendile Brüsselis Estonia klaveri kinkimine oli üks nutikas ja meelde jääv ettevõtmine, mis jäädvustab Eesti nime loomingulisel ja samas käegakatsutaval moel paljudeks aastateks. Ka sellel ajal europarlamendi saadikuna töötanud Toomas Savi kinnitab, et Euroopa Liidu südames tekitas päris toredat elevust fakt, et klaveri kinkinud minister ka ise sellele taha istus ja enne ametliku tseremoonia algust pillil veidike Valgre muusikat mängis.

Kindlasti oli elamusterohke eelmise suve laulu- ja tantsupidu ning sellele eelnenud veeteid mööda kulgenud lau- lupeotule teekond. „Üheshingamise tunne pole südamest veel tänagi kadunud,” lausub kultuuriminister, kes välja-

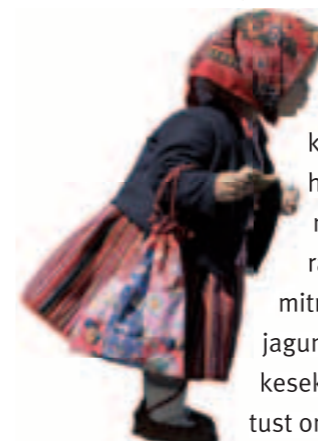
Millised on alanud aasta tähtsamad kultuurisündmused?

Kunstivaldkonna üheks suursündmuseks on kindlasti KUMU poolt juba mitu aastat korraldatud projekt „Eesti Kunst Paguluses”. Tegemist ei ole lihtsalt ühe näitusega, vaid põhjaliku uurimistöoga kogu Eesti pagulaskunstist. Riigieelarvest toetatakse ka näituste eksponeerimist rahvusvahelisel areenil. Juba käivad ettevalmistused järjekordse Veneetsia kunstibiennaali Eesti esindaja leidmiseks.

Filminduses valmistatakse 2012. aastal toimuvaks Eesti filmi 100. juubeli aastaks ning loomulikult detsembris toimuvaks Euroopa Filmiauhindade Gaalaks. See üritus toob siia ligi tuhat Euroopa filmindusega seotud professionaali, antakse välja Euroopa filmiauhinnad parimale filmile, režissööridele jne. See viib Eesti ja Tallinna maailmakaardile.

õppinud koorijuhina peo lõpukõne järgselt dirigendipulti tõusis ja ühendkoore juhatas, põhjustades sellega üllatunud meediasumina Eestis ja tunnustava tagasiside raja taga. „Ma olen kindel, et ükski inimene ei tohiks unustada olgu või ministriks saades, mis on tema kutsumus ja professoion, seda, kes ta tegelikult on. Lubamatu oleks muutuda õudusjutukangelasega sarnaseks tundetuks ka lasilmadega ametnikuks,” naerab Laine.

Kultuuriga põimuv igapäevaelu

Kultuur haakub pea kõikide eluvaldkondadega, kas lähemalt või kaugelt. „Kultuuriministeriumi puhul räägime me viiest põhivaldkonnast: kaunid kunstid, kultuuripärand, meedia, sport ja kultuuriline mitmekesisus, millest esimesed kaks jagunevad veel mitmeks mosaiigitükikeseks,” selgitab minister vagude asetust oma tööpõllul.

Seoses oma erialaga tundis Laine ministriks saades ehk kõige paremini muusika- ja rahvakultuuri valdkondi. „Täna on aga kõik armsaks saanud, kõik on ju nii kordumatud ja olulised,” ütleb ta.

Töö valitsuse liikmena on vastutusrikas ja mõtelda tuleb kogu riiki silmas pidades, mitte vaid oma „mättale” keskendudes. „Murelikuks tegid mind teatud hoiakud, mis püüdsid väita, et sotsiaalvaldkond on see põhjatu rahaauk, kust saab lõpmatuseni kärpida. Kindlasti on seal tegevusi, mida saab efektiivsemalt ellu viia, aga mingil hetkel tuleb piir ette... Tervis ja inimväärne elu on inimese jaoks siiski kõige tähtsamad. Kui on tervis korras, saab nautida nii kultuuri kui loodust... Vastasel juhul pole aga huvi mitte millegi vastu,” meenutab Laine oma mõtteid, mis teda kärpeaasta jooksul valitsuse istungitel vahel valdasid, ning väljendab rahulolu, et tänu Reformierakonna ministrite kindlameelsusele ei tehtud eelarvekärpeid siiski kõige kaitsetumate – eakate ning noorte perede arvelt.

Murelikult vaatab ta ka sellele, mis toimumas pealinna võimukoridorides. Populismi ja ebaratsionaalsust, kus rääge kärpekirves käis üle kõiki linnaelanikke puudutava-

Foto: Lea Tammik

Muusikavaldkonnas on ettevalmistamisel kauaoodatud oratooriumikoori taassünd. Maestro Neeme Järviiga lepingu sõlmimine ja tema tulek meie esindusorkestri kunstiliseks juhiks viib meie sümfoonilise muusika maailma.

Kirjanduse aastapäevad on suuresti seotud küll lugemisaastaga, kuid lisaks Eestis toimuvatele festivalidele Prima Vista Tartus, Head Read Tallinnas ning Baltic

Book Fair 2010, osaleb Eesti aktiivselt ka rahvusvahelisel kirjandusturul – Londoni, Bologna, Frankfurdi ja esmakordselt Tokyo raamatumessidel.

Teatrite vallas püüame hoida olemasolevaid. Vaatamata keerulisele majandusolukorrale ei pea me ühtegi teatrit sulgema. Käesoleval aastal rahastame jõulisemalt programmi „Teater maale”, mis võimaldab senisest enam professionaalse teatri väljasõite maapiirkondadesse. Uue algatusena, mõeldes publiku järelkasvule, hakatakse toetama ka lastele ja noortele mõeldud etendusi.

Spordiaasta tähtsündmusteks oli nii lõppenud iluuisutamise EM, kui Vancouveri olümpiamängud. Oleme aga seotud ka teiste tiitlivõistlustega. Arendame Eesti spordiregistrit, millesse koondatud andmed annavad tulevikus võimaluse teha riiklikku statistikat spordivaldkonnas. ◀

Foto: erakogu

Laine Jänese europarlamentidele kingitud klaveri taga Raimond Valgre „Muinaslugu muusikas” esitamas.

te ridade, aga linnaaparaadi ja linnameedia kulud muudkui kasvasid, on võimatu heaks kiita. „Nii omakasupüüdlikkude ja „potjomkinlikkude” eelarve koostamist ei leia vist kusagil mujal Eestimaa linnades-valdades,” lausub detsembris taas Reformierakonna juhatusse valitud Laine. Erakonna tulevikusihtide üle mõtiskledes lisab ta, et kui erakonna programmi kultuuripeatükki peaks täiendama, siis tuleks mõelda, kuidas paremini arendada kultuurivaldkonda toetavaid IT-lahendusi ja toetada Eesti kultuuri eksporti. Ja unistus on seegi, et kord jõuaks me majandus taas sellisele järjele, et ringiraha seadus ka parlamendis vastu võetaks.

Murdmist vajab müüt, mis ikka veel eksisteerib meie ühiskonna suhtumises kultuurivaldkonda tervikuna: et kultuuriinimesed võiksid kultuuri teha „õhust ja armastusest”.

See tähendab ilma rahata. See ei ole ju mõeldav. „Kas oleksime saanud nautida äsja lavale jõudnud suurepärase Rahvusooperi Estonia etendust „Armastus kolme apelsini vastu” teleri vahendusel ilma sellesse panustamata? Kultuuri investeeritud raha annab meile paremad ja targemad inimesed, rõõmsama ja elujõulisema rahva,” lausub Laine Jänese veendunult. Positiivsena lisab ta, et kogu maailmas on fookusesse tõusnud loomemajanduse teema, millesse Eestis väga tõsiselt suhtutakse. „Euroopa kolleegidega suheldes kuulen tunnustavaid repliike selle kohta, et Eestis on loomemajanduse temaatikat mitmel korral arutatud koguni Riigikogu tasemel.”

Rahvuskultuuri juur on nii teleris kui raamatus

Minister Jänese ametiajal on avatud rahvusteleviiooni teine kanal, mille vajadusest kõneldi alates sellest ajast, mil Eesti taasiseseisvus. Tule-

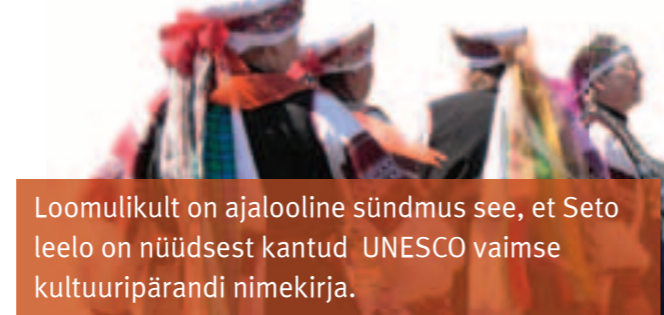

Foto: Tyyp

Loomulikult on ajalooline sündmus see, et Seto leelo on nüüdsest kantud UNESCO vaimse kultuuripärandi nimekirja.

vikku suunatud otsustest seisab lähiajal, 2010. aasta suvel ees Eesti üleminek digitaaltelevisiooni ajastusse.

„Soovin, et ühiskond märkaks rohkem ka meie raamatuprojekti „Las laps loeb”. Tegemist on Eesti kirjanike parimatest paladest koosneva raamatuga, mis kingitakse kõikidele sündinud lastele,” ütleb Laine Jänese, muretsedes eestlaste lugemisharjumuse vähenemise pärast, millele viitavad mitmed uuringud. Just seetõttu sündis otsus kuulutada 2010. aasta lugemisaastaks.

„Oleme teinud väga tugeva programmi, terve aasta vältel toimub palju sündmusi üle Eestimaa. Olulised on ka juba traditsioonilised kirjandusfestivalid, mis tänu lugemisaastale saavad veelgi suurema tähelepanu osaliseks. Mulle tundub, et lugemisaasta on hästi vastu võetud. Selle sündmustega liitutakse järjest eri piirkondades ja pakutakse kavasid lisa.” Eesti uut algupärast kirjandust ilmub rõõmustavalt palju. Sellele on kaasa aidanud mõistlike muudatustega täiendatud loovisikute seadus, millega muuhulgas suurenes kirjanikele makstav laenuhüvitis.

Paari aasta jooksul on Eesti juurde saanud kolm uut kultuuriruumi programmi – Peipsiveere, Mulgi ja Saarte kultuuriprogrammi. Need tagavad, et rahvuskultuur kogu oma mitmekesisuses ja kirevuses püsiks läbi aegade. Nagu ütleb ka meie põhiseaduse preambula. Ja loomulikult on ajalooline sündmus see, et Seto leelo on nüüdsest kantud UNESCO vaimse kultuuripärandi nimekirja.

Mitmekultuuriline Eesti on ministri meelest suur väärtus. „Ükskõik, milline on su emakeel või rahvus, oma rahvuskultuur ja traditsioonid on tähtsad igapäevale. Mul on hea meel, et Eesti riigil on tahe ja võimetus siin elavaid erinevate rahvuste kultuuriseltse ja tegijaid toetada,” lausub Laine Jänese, kes ise kõneleb vene keelt sama hästi kui emakeelt. ◀

Foto: erakogu

↑ Koorijuhina laulupeo dirigendipuldis.

Kui tavaline Eesti inimene tahaks kultuuri kuidagi toetada, siis mida ta peaks tegema?

Kõige parem mõte on kultuurisündmustest ise aktiivselt osa võtta. Ostke pileteid teatrietendustele, kontsertidele, vaadake kinos eesti filme, lugege raamatuid, nautige muusikaplaate, soetage kunstisedöövleid. Emotsionaalselt on ka hea sõna tegijatele toetuseks ja kiituseks. Seda lihtsat asja kiputakse tihti ära unustama, sest kritiseerida on ju mugavam. Ehkki märkimisväärne osa kultuurivaldkonda tulevast rahast laekub hasartmängumaksust ning tubaka- ja alkoholiaktsiisist, ei kutsu ma siiski meie lugemiseid neid pahesid liigtarbima. Ja muidugi kõige tähtsam – lööge kaasa! Olgu siis lauldes, tantsides, sportides, käsitööd tehes või kuidas iganes teile meeldib. ◀

Erakonnakaaslaste arvamus Laine kohta

Paul-Eerik Rummo:

Foto: Katrina Sokk

Laine on kultuuriministrina õige tublisti toime tulnud, eriti kui arvestada, et tema valitsemisala hõlmab valdavalt keskmisest emotsionaalsemaid ja kõrge enesehinnanguga isiksusi. Tunnustust väärrib ka tähelepanu pööramine kultuuri- ja majandussfääri sidusaladele (loovmajandus), mis avab kultuuripoliitikale uusi väljavaateid ja aitab kaasa majanduse elavnemisele uute arusaamade omaksvõtu kaudu.

Keit Pentus:

Laine on särav, avatud meelega, oma positiivsusega kaasakiskuv inimene. Hingelt võitleja. Sellist haruldast tüüpi, kes läheb võitlusse mitte ainult enda eest, vaid siis, kui näeb kuskil ebaõiglust. Ses mõttes on ta konkurentidele

Foto: Lea Tammik

keeruline vastane, et vaatab asju laiemalt kui ainult enda kitsas valdkond ega jäta arvamust avaldamata, kui asjad ka kellegi teise vastutusallas pilla-palla on. Lisaks kõigele sellele on Laine aga lihtsalt mõnus ja inimlik inimene. Selline, kelle jaoks on kõige tähtsam, et ta tütaridel ja vanematel oleks kõik hästi.

Jürgen Ligi:

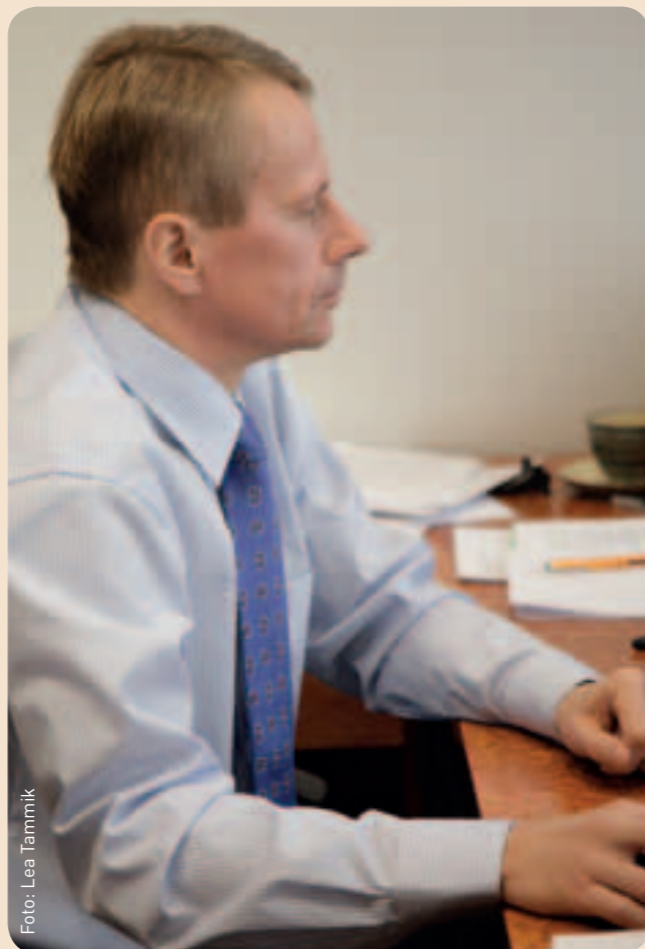

Foto: Lea Tammik

Laine on Eesti kultuuri emalövi. Nood on võitluses ümbritsejatele teadagi ohtlikud ning neid tuleb liiga tihti rahanduslikku puuri suruda. Nende hingestatust näevad selle pärast ebaõiglaselt vähesed. Mullegi näib, et haridus, riigikaitse, asfalt või põllumajandus lahendavad oma asju kultuuri kahjuks liiga vabalt. Mina olen aga vaid seinaseadja. Õigluse nimel teen väravat ka vahel lahti, aga eks siin mängi oma osa see, et Laine lihtsalt on nii meeldiv kolleeg. ◀

„Ükskõik, milline on su emakeel või rahvus, oma rahvuskultuur ja traditsioonid on tähtsad igähele.“

Foto: Lea Tammik

„Hääletamine” ja „klotsid”: tavaline osa peaministri välissuhtlusest

Tekst: Henri Arras

Angela Merkel, Barack Obama, Vladimir Putin – suurema osa inimeste jaoks on need uudistest tuntud näod ja nimed, peaminister Andrus Ansipile aga kolleegid, kellega kohtumised on oluline osa tööülesannetest.

Kuigi riigi kõige aktiivsem välissuhtleja on loomulikult välisminister, on peaminister kohe järgmine. Andrus Ansipi välisnõuniku Toomas Kuke hinnangul moodustab see tegevus tervelt kolmandiku peaministri tööst. Sinna hulka kuuluvad otsesed välisvisiidid, aga ka näiteks teiste riikide saadikutega kohtumised Stenbocki majas, mida ei tule üldsegi nii harva ette.

Põhjalik eeltöö

Iga kohtumine, toimub see siis Eestis või mujal, eeldab põhjalikku ettevalmistust. Kõigepealt on vaja läbi töötada välisministeeriumis ette valmistatud „klots” – kohtumise programm, kellega kohtutakse, mis on teemad, mis on Eesti põhisõnumid, protsessi ajalugu, kirjeldav taust jne. Kokku mitukümmend, vahel ka sadu lehekülgi teksti. „Klotsid” pole Eesti eripära, vaid välissuhtluse normaalne osa iga maa valitsusjuhtidele. Ühe kohtumise ettevalmistamine võtab vähemalt kolm tundi aega, kinnitab peaminister Ansip.

22

Milline võiks olla Euroopa Liidu tulevik? Andrus Ansip ja Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso.

Foto: Peaministri Pressibüroo

„Konkreetsed kohtumise ettevalmistamine eeldab kursis olemist viimaste arengutega ja kohtumisele ei saa minna teadmata teise poole seisukohti ühist huvi pakkuvates küsimustes.” Küsimuse peale, kas vahel jääb peaministril ettevalmisatud materjal ka läbi töötamata, vastab Ansip: „Alati loen läbi. Kõik need, kes siin käivad, on samuti väga hästi kohtumiseks ette valmistatud. Võin öelda, et valitsusjuhid pinnapealsust endale ei luba.”

Lennukis veedetud päevad

Välisvisiit ei tähenda peaministri jaoks kunagi mõnusat turismireisi. Peaministrile ja valitsusjuhtide visiidid on tõesed, lühiajalised. Nendel visiitidel vaatamisväärsuste ja huviobjektidega üldiselt ei tutvuta. Näiteks Euroopa Liidu ning Ladina-Ameerika tippkohtumisel Limas kestis intensiivse programmiga kohtumine kaks päeva. Kohalend aga kestis 18 tundi ja tagasilend veel 20 tundi, seega pool aega lennukis. „Õnneks olin ma Peruu varem käinud – Cuzcot, Machu Picchut ja teisi ülemaailmselt tuntud vaatamisväärsusi näinud ning seetõttu ei jäänud see väga kripeldama, et sai ilmatuma kaugel ära käidud ja seejuures viibitud ainult konditsioneeritud õhuga ruumis.”

Iga riigijuhtide kohtumine eeldab põhjalikke ettevalmistusi.

Kõige tihedamalt suhtleb peaminister teiste Euroopa Liidu valitsusjuhtidega. Ansipi sõnul kõnetatakse siin teisi riigipäid eesnimelpidi. „Seega mina olen kõigi jaoks Andrus ja Berlusconi on minu jaoks Silvio. See on reegel, ei tähenda tingimata erilist familiarset suhteid. Nii on olnud tavaks Euroopa Liidu algusaegadest.”

Usaldus on kõige alus

„Üldiselt on nii, et kõik peaministrid ja presidendid on kergesti kontakteeruvad. Partneri usaldamine on eeldus. Nagu tavaliselt inimestevahelistes suhetes: usaldus kestab senikaua, kuni pole seda kuritarvitatud. Seda viimast üldiselt ette ei tule.”

Ansip ütleb, et Eestit tuntakse mujal maailmas kui efektiivset, hästi arenenud info- ja kommunikatsioonisektoriga, korras rahandusega, demokraatlikke printsiipe

Jah, Teie Majesteet! Hollandi kuninganna Beatrix koos Eesti peaministriga Stenbocki majas.

austavat riiki. „Jean-Claude Juncker, kes on viisteist aastat juba Luksemburgi peaminister olnud ja on ühtlasi ka eurosooni president, ütles kord Eesti kohta: „Eesti käitub nagu Euroopa Liidu asutajariik.” Ja parandas ennast kohe: „Eesti käitub nii, nagu me eeldame, et üks ELi asutajariik peaks käituma. Me teeme konstruktiivset koostööd oma partneritega.”

23

Ansip ja Boliivia president Evo Morales – 2006. aastal Viinis, Euroopa Liidu ja Ladina-Ameerika tippkohtumisel.

↑ Saksamaa kantsler Angela Merkel on üks Eesti toetajatest Euroopa Liidus.

Võrdsena teiste seas

Et Eesti on Euroopa Liidus võrdne riik teiste seas, näitas 2007. aastal pronksöö ajal toimunu. Kui Venemaa president Vladimir Putin soovis toonase ELi esistujamaa valitsusjuhi, Saksamaa liidukantsleri Angela Merkeliga rääkida, siis tahtes olla informeeritud, pidas viimane valilikuks kõigepealt helistada Ansipile.

NATO peasekretäri, Taani endise peaministri ja liberaalse erakonna esimehe Anders Fogh Rasmusseniga on Ansip tuttav juba ajast Tartu linnapeana. Siis sai koos Tartu Rattaralli läbi sõidetud. Euroopa Liidus on vähe neid valitsusjuhte, kes on ametis olnud kauem kui Ansip Eesti peaministrina. Nii on ka sagedamini kohtunud nende kolleegidega, kes samuti pikka aega ametis olnud.

„Hääletamine”... lennukile!

Üks huvitav komme valitsusjuhtidel, mida aegajalt ette tuleb, on lennuki peale „hääletamine”. Eestil valitsusel lennukit pole, seega on meie peaminister tavaliselt „hääletaja”, kuid kolleegidega koos veedetud aeg on omavahelistele suhetele väga kasulik. „Näiteks Herman van Rompuyga [Euroopa Ülemkogu esistuja – toim.] olime tuttavad, aga tõsisem suhtlemine algas siis, kui lendasime koos Strasbourgist Prahasse Belgia valitsuse lennu-

kiga. Temaga olen lennanud ka Tallinnast Brüsselisse,” ütleb Ansip. Ühest küljest on see säästlikkus, miks riigijuhid „hääletamise” võimalust kasutavad, teisalt annab alati võimaluse omavaheliseks suhtluseks ja on seega jälle võidetud aeg.

Kõige sagedamini on Ansip arvatavasti lennukit jaganud Soome peaministri Matti Vanhasega. Eks kõige tihedamini suhtlebki ta teiste Balti peaministrite ja ülelahe ametivennaga. Nendega kohtutakse mitu korda aasta jooksul. Kui peaminister Ansip arvutab kokku, kui mitme riigipeaga ta üldse käetelnud ja suhelnud on, saab tulemuseks: „Tublisti üle saja!” Kõik need kohtumised on eeldanud põhjalikku eeltööd, ning mis peamine – aidanud Eestit maailma riigijuhtidele positiivselt tutvustada. ◀

↑ Liitlased. USA president Barack Obama ja Eesti peaminister Andrus Ansip.

Reformierakonna Tallinna piirkonna juhiks sai Keit Pentus

Silver Pukk

Jaauari viimasel laupäeval Nordic Hotel Forumis toimunud Reformierakonna Tallinna piirkonna üldkoosolekul valiti piirkonna esimeheks Riigikogu aseesimees Keit Pentus.

Reformierakonna Tallinna piirkonna 8-liikmelisse juhatusse osutusid valituks Taavi Rõivas, Valdo Randpere, Remo Holsmer, Katja Ljubobratets, Martin Kukk, Tiina Loka, Maret Maripuu ja Öne Pillak.

„Meie olulisemaks eesmärgiks on igati kaasa aidata sellele, et Tallinnas ja Eestis oleksid au sees ettevõtlikkus, nutikus, arukus ja edukus. Tallinnas on väga palju inimesi, kes on valmis oma tegutsemisega – ükskõik, kas ettevõtja või kultuuriinimesena – muutama meie linna mõnusamaks kohaks,” rääkis Pentus erakonnakaaslastele.

„Tänane linnavalitsus, erinevalt Reformierakonnast, nen-

dega kahjuks ei arvesta,” märkis Pentus. Pentuse sõnul ei tee Reformierakond Tallinna opositsiooni juhtiva jõuna iga hinna eest ja igal hetkel lahmivat kriitikat, kuid ei jäta ka valedale ja tallinlaste jaoks kahjulikele otsustele tähelepanu juhtimata.

„Kui praegu peaks andma linnavalitsusele ühe soovitus, siis oleks see järgmine – loobuge näilisest munitsipaalpoliitikast, kus lubatakse tuge ettevõtjatele, aga tegelikkuses kehtestatakse müügitaks. Lubatakse toetada lapsi ja noori, kuid tegelikkuses võetakse lasteaedadelt ja noorte sporditegevuselt raha ära,” ütles Pentus.

„See on silmakirjalikkuse ja inimeste lollitamise poliitika, mida tallinlased lihtsalt pole ära teeninud,” lisas Pentus.

Reformierakonna Tallinna piirkond valis endale esimehe ja juhatuse kaheks aastaks. ◀

Foto: Mardo Männimägi

Keit Pentus selgitab Igor Gräzinile ja Annika Arrasele, et Reformierakond Tallinna opositsiooni juhtiva jõuna soovib vältida tallinlaste jaoks kahjulikke otsuseid neile tähelepanu juhtides.

Kopenhaageni Akord

Maailma riigid püüdsid Taani pealinnas eelmise aasta lõpus jõuda leppeni, millega ohjeldada kliimamuutusi. Sellest, mis toimus, kirjutas Reformikirjale ülevaate keskkonnaminister **Jaanus Tamkivi**.

Tee Kopenhaageni kliimakonverentsini oli pikk ja vaevarikas. Kindlasti aga ka huvitav. Teatavasti üleilmne kliimasoojenemise vastane kokkulepe sündis ju aastal 1997 Jaapanis Kyotos. Selle leppega ühines aga vaid kolmandik maailma riikidest ja paraku hakkab leppe aeg ka läbi saama. Nimelt on aasta 2012 viimane aasta, kui Kyoto lepingu tingimused selle osalistele kehtivad. Seetõttu on juba mitu aastat tehtud rahvusvahelisel tasandil kõvasti tööd, et jõuda olukorrani, mis annaks võimaluse sõlmida uus ja palju suurem ning ka ambitsioonikam üleilmne kokkulepe võitlemaks kiirete kliimamuutuste vastu.

Kliima pidev muutumine maakeral on üsnagi tavapärane nähtus olnud ju läbi aastatuhandete, küll on aga viimase saja aasta muutuste eripära nende kiirus, mis ei anna looduskeskkonnale ja inimestele aega kohandamiseks ja need protsessid võivad seetõttu olla väga raskete ning traagiliste tagajärgedega.

Austria keskkonnaminister Nikolaus Berlakovich ja Eesti keskkonnaminister Jaanus Tamkivi arutavad Euroopa Liidu ühiseid seisukohti kliimamuutustega võitlemisel.

Nagu ütlesin, läinud aastate jooksul on peetud arvukalt rahvusvahelisi kohtumisi kliimamuutuste teemal nii ÜRO kui ka Euroopa Liidu (EL) egiidi all. Näiteks enne Kopenhaageni kohtumist toimus suur ÜRO korraldatud konverents Bali saarel Indoneesias, kus ka ise osalesin, ning praktiliselt igal EL keskkonnanõukogul on olnud üheks päevakorra-

punktiks teemad seoses uue üleilmse kliimakokkuleppega.

Eesti mure on põlevkivienergeetika

Eesti on ka sellel teemal, nagu paljudel muudelgi juhtudel olnud väike, aga tubli.

Kõik nii Kyoto kui ka EL raames kokku lepitud saasteainete vähendamise sihtnumbrid on Eesti täitnud ja Eesti positsioonid ning seisukohad tulevikuarengute osas on olnud väga konstruktiivsed ning kliimamuutuste tõkestamise püüdlusi toetavad. Oleme alati andnud oma hääle selleks, et teemaga nii EL sees kui ka ülemaailmselt edasi liikuda. Samas teame, et ise me täna ju elaniku kohta väiksed reostajad ei ole. Seda tulenevalt meie spetsiifilisest olukorrast: toodame ju energiat põlevkivist. Kuid see on täna veel paratamatus. Uued lahendused peavad energeetikas tulevikus Eestis kindlasti oma koha leidma.

200 riiki ühe laua taga, abelistest rääkimata

Kopenhaageni konverents oli muidugi väga mastaapne üritus. Suurim omasuguste hulgas, mis ajaloo vältel üldse toimunud. Umbes 15 000 ametlikku delegaati ligi paarisajast riigist üle ilma, täiendavalt veel 30 000 valitsusväliste organisatsioonide esindajat, pressiesindajat, tehnilist abi, sekretariaati...

Kogu see rahvaste paabel ühes konverentsikeskuses võttis hinge kinni – ja tundub, et sa-geli ka korraldajatel. Ja hinge pugese küsimus: kas selline formaat keerulise ja mitmetahulise maailma tulevikku puudutava lepinguni jõudmiseks ikkagi on kõige otstarbekam ja õigem.

Väga värvikas oli... tõesti

Kas üldse on võimalik nii suures seltskonnas sellist väga keerukat lepingut sõlmida? Demokraatia ja riikidevahelise üleilmse koostöö demonstreerimiseks oli see kahtlemata tore, aga nagu nägime, jäi tulemus üsnagi kesiseks. Seda suuresti sellegi tõttu, et kohati ei suutnud keegi

Foto: Keskkonnaministeerium

Islandi sulavad jääliustikud.

Foto: Lea Tammik

enam protsessi juhtida ega koordineerida. Kes olnuks see autoriteet, keda koosoleku juhatajana kuulanuks kogu maailm? Üritus läks isevoolu teed ja võib ka ütelda, et suubus sohu.

Maailma suured otsustajad olid valdavalt kõik kohal ja pärast tõsiste turvameetmete läbimist kõigile lõplenaaristugil osalejatele ka nähtaval ja jälgitavad. Istusid saalis koos oma delegatsioonidega ja võtsid ka kordamööda sõna.

Vaid Ameerika president saabus sõnavõtuks lavale läbi külgmise turvaukse ja ka lahkus kiirelt läbi selle oma sõnavõtu lõppedes. Varemgi maailma oma kalambuuridega kohmetama pannud Venetsueela presidendile andis see võimaluse sarkastiliselt märkida, et „saatan saabus läbi kapiukse ja lahkus sama kiirelt, jättes heljuma vaid väävlisuitsu pilve“.

Mõtlesin Kopenhaagenis mitu korda sellele, kuivõrd tõeliselt raske on leida maailma riikide vahel ühist keelt. Nii on see kõikides küsimustes, kliimamuutuste vastu võitlemine pole erand. Kultuurid on erinevad ja arengutase-med on erinevad. Huvid ja prioriteedid on väga erinevad.

Majandusareng või keskkonnahoid?

Arengumaad sooviksid saavutada oma rahva elujärgjega iga hinna eest arenenud riikide taset, arenenud riigid aga vaatavad seda pealt murega tohutult kasvava keskkonnareostuse üle.

Kasvuhoonegaaside emissioonis on tegijad suurriigid: USA, Hiina, Venemaa, Brasiilia, India... Euroopa Liidu osa on vaid 15%. See tähendab, nagu ikka, et suurte kokkuleppest sõltub kõik. Paraku on just suurriigid lahendus-te pakkumisel väga tagasihoidlikud. Põhjuseks muidugi majandusküsimuste tähtsustamine keskkonnaprobleemide ees. Majandusedust sõltub muuhulgas valitsuste püsimine. Kliimamuutusi piiravad otsused on aga valitsuste teha. Tekkib surnud ring. Sellest on muidugi väga kahju... Ei saa ütelda, et inimkonnal oleks aru pähe tulnud. Ikka loodetakse, et suurem maakera mahub selle väikse sisse ära.

Kõigi tõsimeelsete kliimamuutuste vastu võitlejate pingutusi seab kahtluse alla igasugu „kiibitsete“ seltskond, kes näevad selles protsessis teenimisvõimalust, „suurt äri“, ning otsivad kõiksugu võimalusi, et haakida ennast valdkonnas liikuva suure raha külge. Kohati on need püüdlused vägagi läbipaistvad. See muidugi diskrediteerib kogu protsessi ja annab võimaluse seda rünnata.

Arvan, et paratamatult võib ka ründamine ja naeruvääristamine olla mõne seltskonna jaoks üsna suur äri...

Sajad miljardid eurod

Summad, mis tulenevalt kliimapoliitilistest otsustest hakkavad liikuma või juba liiguvad, on kolossaalsed. Üksnes Euroopa Liidu süsinikuturu mahuks aastal 2010 prognoositakse ligi 150 miljardit eurot. Ja lähema kolme-nelja aastaga võib see kasvada kolmekordseks.

Mis maakeral kliimamuutustest tulenevalt juhtub, on tegelikult väga keeruline öelda. Teadlasedki on siin väga erinevatel seisukohtadel. Osad jutlustavad soojenemi-

sest, samas on teadlasi, kes ütlevad, et järgmine jääaeg on juba tulekul. Kõik on võimalik, kuna kõike on ju olnud...

Kui vaadata väga pikalt ajalukku, siis on maakera olnud seisus, kus ta on olnud üleni vaid üks „jääpall“ ja on olnud aegu, kus ookeani tase on olnud 5-6 meetrit kõrgem kui täna. Muutused igal juhul toimuvad, see on kindel. Oluline on aga, et need muutused ei oleks ülemäära kiired. Et inimestel jääks aega kohaneda, elupaika vahetada, harjuda. Muutused ise on aga paratamatud. Ja valdavalt pole need tingitud üldsegi mitte inimtegevuse tulemustest. Aga inimesele ju meeldib olla kõikvõimas...

Kopenhaageni kliimakonverentsi lõppdokumendi nimi on Kopenhaageni Akord. Akord tähendab tõlkes lepingut, kokkulepet. Aga samal ajal ka erineva kõrgusega helide kooskõla. Erineva kõrgusega helisid on selles dokumendis tõesti palju ja neid on püütud koos kõlama panna nii, et päris kakofooniat vältida. Konstruktiivsem kliimakokkulepe on lootust sõlmida hiljemalt käesoleva aasta lõpuks. Ilmselt siis juba Mexicos. Töö käib edasi.... ◀

Rein Lang: vaid vabadus tagab edu

Justiitsminister **Rein Lang** arutleb, kuidas maailmas ja Eestis inimeste õiguste ja vabaduste tagamisel edasi minna ning millist rolli mängivad majandusvabadused rahvuse jõukuse kasvul.

Kogu maailmas vaieldakse täna avaliku võimu rolli üle majanduses. Häälakalt süüdistatakse liberalismi, väites, et viimases majanduskriisis on süüdi just majandusvabaduse apologeedid. Mõeldakse välja kõikvõimalikke turuinterventsioone, abipakette, maksuseadusi – kõik oma rahva õnne nimel. **Võime kindlalt väita, et viimase 2-3 aasta jooksul on valitsused pumbanud majandusagentide taskusse rohkem maksukohuslastelt seaduse jõuga kogutud raha kui eelneva kahe-kolmekümne aastaga kokku.**

Kas demokraatlikus ühiskonnas peaks jätkusuutlikku majandusarengut riik suunama avaliku või eraõigusega? Sellele peame vastama ka Eestis. Valikust sõltub ka meie maksumüsteemi tulevik.

Juba Vanas Roomas vaieldi eraõiguse ja avaliku õiguse vahekorra üle.

Riik vs üksikisik

Nende kahe õigusharu eristamine on olnud juriidiliste mõtlejate peades dilemmaks juba väga vanadest aegadest. Ühe võimaliku eristusdefiniitsiooni pakub Ulpianus, kes ütleb: „Avalik õigus on see, mis lähtub riigi huvidest, eraõigus üksikisiku kasust.” Ulpianus oli tuntud Rooma jurist, mis näitab, et juba Vanas Roomas vaieldi eraõiguse ja avaliku õiguse vahekorra üle. Ilmselt arvasid vanad roomlased seda kõike defineerides, et asi läheb märksa lihtsamaks, kuid ei antud endale aru, et tegelikult panakse sellega alus kahe mõtteviisi ning tegutsemisprintsiipide konfliktile.

Milles see konflikt seisneb? Kui eraõigus lähtub vabadusest, et igaüks kujundab oma õigussuhted ise, oma suva järgi ja omavastutuslikult, mis ongi privaatautonomia

printsip, siis avalik õigus võtab vastutuse teiste eest. Kui eraõiguse järgi tegutsev isik ei pea oma tegutsemist millegagi põhjendama, vaid lihtsalt tagajärgedega arvestama, siis selleks, et üldse tegutseda avaliku õiguse järgi, peab isikul olema eriline seadusest tulenev õigustus, muidu ei ole tema tegutsemine õiguspärane. Samuti tuleb kogu seda tegevust põhjendada.

Vastutuse küsimus

Suur konflikt seisneb selles, et eraõiguses on seadus isiku käitumise piiriks, avalikus õiguses on seadus isiku tegutsemise õigustuseks. Kui eraõigusliku loogika järgi tuleb väga selgelt välja, et igaühel on ja saab olla oma tegutsemisplaan, siis avalik võim tegutseb alati mingisuguse tervikplaaniga järgi. Avalikul võimul või tema institutsioonidel ei saa olla mingisugust üksikut oma plaani.

Samuti vastutuse küsimus – eraõiguses on vastutus tegutsemise tagajärgede eest igaühel endal, samuti eeldatakse siin aktiivse vastutusvõimelise subjekti olemasolu. **Avaliku õiguse üheks kindlaks printsiibiks on see, et vastutus võetakse üksikisikult avalikule võimule ja üksikisik vabastatakse ka murest iseenda eest.**

Lubatavuse piirid

Avaliku õiguse kindlaks põhimõtteks on, et kui seaduses tegutsemiseks volitust ei ole, siis tegutseda ka ei saa. Avaliku võimu esindaja ei saa võtta vabadust langetada otsuseid, kui seadusandja ei ole sätestanud, et avaliku võimu esindaja võib seda teha. Kahetsusväärset ei ole

seada Eestis veel tervikuna mõistetud. Küll ja küll on meil riigiametnikke või ka poliitiku, kes satuvad riigiametitesse ning väidavad, et kui seaduses otsest keeldu ei ole, siis nad võivad teha seda, mida parajasti heaks arvavad. Avalikus õiguses ei kehti põhimõte, et lubatud on see, mis ei ole keelatud. Küll on see aga eraõiguse põhimõte.

Avaliku õiguse puhul ei pea üksikisik muretsema hüvede päritolu pärast, aga ta saab neid igal juhul nõuda, kui see seadusest tuleneb. Kui avalik õigus kohustab teatud moel käituma, ei ole üldse tarvis mõelda, kas see on õige või mitte, sest nii lihtsalt tuleb teha. Probleemide ilmne misel on ainuke võimalus seadust muuta. ➔

Andrus Ansip ja Rein Lang said viimasel Reformierakonna üldkogul koos teiste vastvalitud juhatuse liikmetega kingiks malelaud. Riigijuhtiminegi on nagu male: näha tuleb mitu käiku ette.

Foto: Mardo Männimägi

Eraõiguse lähtepunktideks on omandiõiguse kaitstus ja lepinguvabadus. Nende kahe keskse instrumendi aluseks on eeldus, et kui igaüks järgib iseenda huve oma seadusega kaitstud vara suurendamisel, on tulemuseks kõigi üksikisikute

vara suurenemine kogumis. See ju kõlab väga ilusasti. Eraõiguslike suhete

väärtusmudel, mis on selgeks vaieldud Eesti põhiseaduse kirjutamisel, on järgmine: toimiva eraõigusega mobiliseeritakse ühiskonnaliikmete jõud ja motivatsioon kõige paremal viisil. Omandi- ja lepinguvabadus tagab ühiskonna optimaalse varustatuse kaupade ja teenustega, lepinguliste kohustuste maksmapanemise süsteem võimaldab teha tehinguid võhivõrastega, kartmata kanda kahju, ning kohtusüsteem peab tagama vaidluste lahendamise efektiivselt. See on ideaalmudel, tegelikult Eesti põhiseaduslik mudel, mille poole me võiksime pürgida.

Ootamise ilu või hoopis õud

Milles on meie tänane probleem? Minu meelest seisneb meie tänane probleem selles, et kõik vaatavad üksteisele otsa ja küsivad – mida te siin nüüd teete? Ajakirjandus vaatab valitsusele otsa, ettevõtjad vaatavad valitsusele otsa, tööstus ja Eesti Tööandjate Keskliit vaatab valitsusele otsa, ametiühingud vaatavad valitsusele otsa, vahel vaadatakse ka Eesti Pangale otsa või siis üksteisele otsa. Kõik vastavad, et mis me ikka teeme: ootame Godot'd. Beckett'i surematus näidendis ei ilmunudki Godot kunagi välja. Kes see Godot siis õieti on, kas jumal? Keskajal arvati, et Godot on jumal – see, kes loob õnne ja väärtust. On ta riik? On ta Euroopa Liit? Või on see Godot tegelikult keegi meie hulgast? Aga äkki ongi peaküsimus hoopis meie väheses ettevõtlikkuses? Äkki me ei soovi arendada majandust eraõiguslikel alustel? Äkki me ei soovi vastutada? Äkki me loodame, et avaliku õigusega öeldakse meile, millised on hüved, mida meil iga hetk on õigus nõuda?

Istuv valitsus on üksmeelselt otsustanud, et tuleb võtta suund kõikvõimalike avalik-õiguslike piirangute vähendamisele ja vabaduste suurendamisele.

Foto: Mardo Männimägi

Mis toimub 2010. aastal justiitsministri kabinetis? Siin otsitakse igatahes neid teid, kuidas eraõigus looks Eestis keskkonna, milles vabad kodanikud oleksid motiveeritud elama, töötama ja looma võimalikult rohkem rahvuslikku rikkust.

Lootus on üksikisiku ettevõtlikkusel

Mina olen suur majanduse arendamise pooldaja just eraõiguslike meetoditega. Millised on sel alal Eesti riigi saavutused viimase kahe aasta jooksul? Istuv valitsus on üksmeelselt otsustanud, et tuleb võtta suund kõikvõimalike avalik-õiguslike piirangute vähendamisele ja vabaduste suurendamisele. See on retoorika. Seda me oleme kõik kinnitanud ja selles suunas käib ka töö. Hulgaliselt töötab kõikvõimalikke ametnike töörühmi, ringlevad eelnõud, projektid, mõttepaberid, mitte-mõttepaberid ja kõikvõimalikud muud dokumendid. Reaalselt on jõutud ainult ühe tulemuseni ja see on töölepingu seaduse vastuvõtmine. Töösuhetes osalejatele antakse sellega hoovad oma huvide kaitseks, kuid initsiatiiv ja tegutsemine jäetakse üksikisikutele. See on sama loogika, mis sisaldub meil ammu jõustunud võlaõigusseaduses. See, mille vastu raevukalt pidasid sõda Eesti Ametiühingute Keskliit ja nende sidusorganisatsioonid. ◀

Lihtsama ettevõtluskeskkonna nimel

Tekst: **Kätlin Ots**, justiitsministri nõunik

Eurobaromeetri küsitluse järgi pole ligi pool Eesti elanikkonnast kunagi mõelnud ettevõtluse alustamise peale ja vaid 2% neist nimetas oma põhiliseks elatusallikaks ettevõtlus- või omanikutulu.

Justiitsministeeriumis on valmimas Äriseadustiku muudatused, mis peaks ettevõtlusele uut tuult tiibadesse tooma ning majanduskeskkonda elavdama.

Uuendus – ettevõtte asutamine kapitali sissemakset koheselt tegemata

Üheks ettevõtte asutamise komistuskiviks on tihti rahapuudus osakapitali sissemakseks, seda eriti kasvava tööpuuduse tingimustes. Käsitöömeistril, kelle suurimaks ja tulutoovamaks aktivaks on tema käed, ei pruugi olla rahalisi võimalusi ettevõtte asutamiseks, kuigi oma käsitööd müües suudaks ta ettevõtte kasumit teenima panna ning hiljem kasumist osakapitali sissemakse teha.

Justiitsministeeriumil on valmis Äriseadustiku muudatuste pakett, mis annab võimaluse ettevõtlusega alustada kapitali sissemakset koheselt tegemata. Tegemist on uuendusega, mille sarnaseid pole maailmas palju. Osühingu puhul, mille osakapital jääb alla 400 000 krooni, on võimalik asutamislepingus kokku leppida, et kogu sissemakset ei tasuta asutamisel, vaid hiljem – vastavalt asutajate kokkuleppele, kuid sissemakse tähtaja võib ka määramata jätta.

Sujuv üleminek eurole ja uus võimalus aktsiate käibes: nimiväärtuseta aktsia

Ühe olulise muudatusena näeb eelnõu ette võimaluse võtta aktsiaseltsil soovi korral kasutusele nimiväärtuseta aktsia. Muudatus aitab vältida eurole üleminekuga seonduvaid probleeme ning võimaldab aktsiate mugavamalt käivet. Paljud riigid nagu näiteks Soome, Austria, Belgia ja Saksamaa hakkasidki nimiväärtuseta aktsiaid lubama seoses eurole üleminekuga. Nimiväärtuseta aktsia kasutamine on ühingutele vaid lisavõimalus ning selguse huvides ei

lubata korraga mõlemaid aktsiaid kasutada. Eestis tuleb kasutusele selline nimiväärtuseta aktsia rakendamise, kus säilib kindel aktsiakapital ja nimiväärtuseta aktsiad kujutavad endast aktsiakapitalist kindlat osa. Neil on arvestuslik nimiväärtus, mis saadakse kogu aktsiakapitali jagamisel aktsiate arvuga.

Osade ostueesõigus vabatahtlikuks

Äriühingu osade ostueesõiguse kasutamine on oma eelkõige ühingutele, kus selle liikme roll on ühingu tegevuses väga suur. Samas võib osühing olla tugevalt kallutatud kapitaliühingu poole, mistõttu tänane regulatsioon võib hakata osanike huvidele vastu töötama. Seetõttu on justiitsministeerium muutnud nimetatud Äriseadustiku paketi raames osade ostueesõiguse kehtetuks. Osanike võimalus ostueesõigust rakendada ei kao – selle saab ette näha põhikirjas.

Juhatuse liikmeks olemise kolmeaastane tähtaeg asendub tähtajatuga

Ettevõtete bürokraatia vähendamiseks plaanib justiitsministeerium kaotada osühingu juhatuse liikme kolmeaastase tähtaja, kuna iga kolme aasta järel juhatuse liikmeks olemise üle otsustamine ei ole mõttekas. Samuti tekib osanikel palju parem kontroll juhatuse liikme üle.

Need ja teisedki ettevõtlust soosivad muudatused meie õigusruumis annavad märku sellest, et justiitsministeerium ei maga, vaid kasutab tema käsutuses olevaid hoobasid majanduse elavdamiseks. ◀

Kuidas euro Eestisse tuuakse?

Tekst: **Kairi Uustulnd**, rahandusministri nõunik

Et kõik ausalt ära rääkida, peab alustama sellest, et euro ei tule tegelikult ise Eestisse. Euro tuuakse Eestisse. Selle nimel on palju vaeva nähtud – eelarvekärbete valikuteks kulutatud nädalad, IT ettevalmistusteks läinud päevad, üleminekuprogrammi koostamiseks ja selle tutvustamiseks kasutatud sõnad – kõike saab hinnata siis, kui euro käes. Eesliinil on olnud rahandusminister **Jürgen Ligi**.

Neid, kes 2009. aasta suvel, teades majanduslanguse prognoose ja ilmselget vajadust riigieelarvet kärpida, uskusid tõsimeeli Eesti võimalusi eurokriteeriumide täitmiseks, ei olnud just palju. Tõe huvides peab ära märkima, et kui varem, st juba 2008. aastal, oleks maksulaekumiste vähenemisel ette võetud eelarvepoliitiliselt karmimaid meetmeid näiteks eelarve külmutamise näol, poleks ilmselt 2009. a suvel tulnud hakata tege- ma nii suuri ja drastilisi vähendamisi.

Euro on hinnang Eesti tublidusele

Eelnev töö oli poolik: Eesti oleks võinud olla oma eelarvega paremas seisus. Ilmselt ei olnud see Jürgeni eelkäija jaoks ministriametis kõige tähtsam teema, kui tema jaoks terendasid ees hoopis muud eesmärgid. Mitte et euro oleks asi iseeneses – on ka tähtsamaid asju kui euro, kuid euro on vahend. Vahend välisinvesteeringute meelitamiseks ja vahend usaldusväarsuse hoidmiseks. 2009. a suvel-sügisel võideldi aktiivselt kriisiga ja raskel hetkel mõjus euro väga hea mobiliseerijana. Kärpeid ei tehtud ainuüksi euro pärast, vaid ka kriisist väljumiseks. Eesti fiskaalpoliitika on üles ehitatud nii, et euro või mitte euro, eesmärk on eelarve tasakaal. Oli neid, kes kõrvalt arvasid, et kui eurot ei oleks, võiks riik eelarve rahulikult defitsiiti lasta, kuid ka defitsiidil on oma hind ja palju kallim hind, kui peale vaadates paista võib. Ka defitsiidi peab

katma – kas reservidest või laenurahaga, kuid viimasele lisanduvad ka veel aastate pärast makstavad intressid.

Nagu me teame, tehti palju raskeid otsuseid – valitsus- asutuste palgakärped, eelarvete vähendamised, oma- valitsustele laenupiirangu peale panemine, Telekomi müük, maksumuudatused. Need otsused ei ole populaarsed ega otsi populaarsust, kuid ainult tugev „krokodill“, nagu kärpeid otsustanud seltskonda kutsuma hakati, saab nendega hakkama.

Euro tulek pole ühe tee lõpp, vaid uue algus

Hetkel võib tunduda, et oleme juba nii palju pingutanud: eelarvedefitsiidi kriteeriumi täitmine terendab ukse ees ja inflatsioonikriteerium on täidetud, et mis siis edasi saab? Ei maksa arvata, et kui oleme korra kriteeriumid täitnud, siis edasi on hea põli ja enam midagi tegema ei pea. Järgnevalt, ka juba sellel aastal, enne kui tuleb otsus euro saamise kohta, peame tõestama ja näitama nii Euroopa Komisjonile kui Euroopa Keskpangale, et Eesti rahandus on jätkusuutlik ja stabiilne. Selleks peame eelarve hoidma jätkuvalt defitsiidikriteeriumi sees ning valitsuse eesmärk on loomulikult jõuda tagasi olukor- da, kus eelarve on tasakaalus või ülejäägiga. ◀

26. märtsil avaldab statistikaamet 2009. a valitsussektori võla ja defitsiidi numbrid. Märtsis-aprillis viivad Euroopa Komisjon ja Euroopa Keskpang laabi Eesti euroalaga liitumise valmiduse korralise hindamise. Sealt tuleb meile ametlikult tugev indikatsioon, kas asuda suurema münditaskuga rahakotti otsima. Lõplik otsus saabub 6. juulil,

kuid laiem eurole ülemineku- plaani tutvustamine avalik- kusele algab kevadel. Ikka selleks, et midagi ei tuleks üllatusena ning et ka tädi Maali teaks: jaanuarikuus tuleb pension eurodes vastu võtta ja pangakontol olev raha muutub 1. jaanuariks ise eurodeks.

Kasulikku ja huvitavat

- Euro tulekuga seotud infot vahendav „euroveeb” asub aadressil euro.eesti.ee.
- Eesti Pank ja Eesti valitsus lähtuvad eeldusest, et 17 aastat muutumatuks püsinud eurokurss jääb samaks ka üleminekul eurodeks – 15,6466.
- Tavakodaniku jaoks muutub eurole üleminekul mugavamaks reisimine, vähenevad valuutavahetuskulud, hinnad muutuvad kergemini võrreldavaks. Ka suurem majanduslik kindlus ja sellega kaasnevad stabiilsed ja madalad pikaajalised intressimäärad.
- Pangad vahetavad vähemalt kuu aega enne ja kuus kuud pärast üleminekupäeva kroone eurodeks keskkursiga ja ilma teenustasuta kõigis pangakontorites ning seejärel veel kuus kuud piiratud kontorivõrguga. Pärast seda vahetab Eesti Pank kroone eurodeks keskkursiga ja teenustasuta tähtajatult.
- Arvelduskontodel olev raha muudetakse automaatselt eurodeks.
- 2004. a välja kuulutatud Eesti euromündi rahvusliku poole konkursi võitis Lembit Lõhmus.
- märgi leiad arvutiklaviatuurilt, kui vajutad samaaegselt klaviatuuril klahve Alt Ctrl ja 5.

Kas euro tulek tõstab hindu?

- 2003. aastal avaldati Eurostati uurimus, kus analüüsi hinnamuutusi rahavahetuse ajal paljudes Euroopa Liidu riikides, sealhulgas nendes, kus eurot kasutusele ei võetud (Suurbritannia, Taani ja Rootsi). Ja mis selgus? Esiteks see, et euro tulekuga seostatav hinnatõus jäi euroalal üsna tagasihoidlikuks, jäädes **0,1-0,3 protsendipunkti** piirisse. Teiseks aga ilmnes, et hinnad olid kasvanud ka eurost loobunud riikides. Järeldus oli ühene: **hinnakasv toimus mitte niivõrd euro kui hoopis teiste tegurite mõjul.**
- **Euroala seniste kogemuste põhjal võib väita, et euro kasutuselevõtt iseenesest mingit hinnatõusu kaasa ei too.** Et aga vaba turu konkurents riiki hindu ei dikteeri, siis pole täielikult välistatud, et kaupmehed kasutavad eurole üleminekut hinnatõusude suurendamiseks lihtsalt ära.
- **Kroonides ja eurodes näidatakse paralleelhindu kuni kuus kuud enne ja kuus kuud pärast -päeva.** Hindade näitamine kahes vääringus aitab kaupmeeste hinnatõusu kiusatust kindlasti ohjeldada.
- Hinnatõusu vältimiseks töötatakse Tarbijakaitseameti ja Kaubandus-Tööstuskoja poolt välja **ausa ümardamise põhimõtted**, millega ettevõtted võtavad endale vabatahtliku kohustuse hoiduda hindade tõstmisest euro kasutuselevõtu varjus.
- Tarbijakaitseamet intensiivistab kriitiliste kaubagrupid hinnamonitooringut.
- Selge on aga see, et **mida enam meedia ja avalikkus hinnamuutuste vastu huvi tunnevad**, seda väiksem on võimalus, et kaupmehed eurole üleminekust kasu lõikab.
- Hinnataseme muutusi nii enne kui pärast -päeva jälgivad tähelepanelikult ka Tarbijakaitseamet ja Konjunktuuriinstituut, sellest avalikkust regulaarselt teavitades. Veelgi enam – **valitsus annab eraettevõtjatele eeskujuga, ümardades maksude ja riigilõivude kroonisummad eurodesse allapoole ehk kodanikule soodsamas suunas.**

Reformierakonna Talvapäev Jõulumäel

23. jaanuar 2010

Krõbekülmal jaanuari nädalavahetusel kogunesid reformierakondlased peredega Pärnumaale Jõulumäe Talispordikeskusesse, et veeta üks tõeliselt lõbus ja sportlik päev looduses. Võistkondades võeti mõõtu jääkeeglis, kelgutamises, suusatamises ja mitmes toredas lumemängus. Eriti tublit aktiivsust näitasid üles Läänemaa ja Pärnumaa meeskonnad.

Kohtumiseni 2011. aastal Jõulumäel!

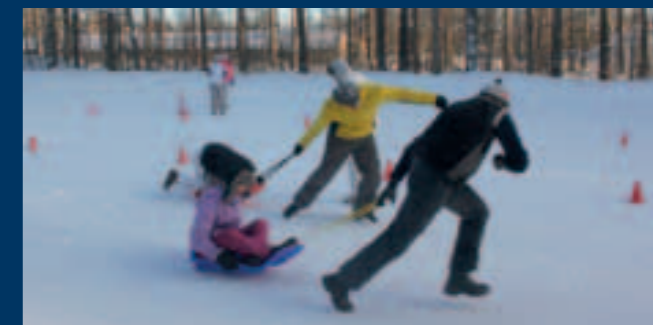
Fotod: Erki Melts

Pärnumaa ja Läänemaa võistkonnad jääkeeglis mõõtu võtmas.

Pingeline start: teatevõistlus kelguvedamises ehk „Postitõld”.

Teatekelgutamine täies hoos. „Postitõlla” võiduajamise võitis Pärnumaa RE Spordiklubi „Kalev”.

Võimalusi täis välispoliitika-aasta

Tekst: **Urmas Paet**, välisminister

Sel aastal olid Riigikogu ees peetud välispoliitika aastakõnes kesksel kohal julgeolek, välismajanduspoliitika ja Euroopa Liit. Kõigis neis kolmes valdkonnas tõi möödunud aasta nii edasimineku kui ka uusi väljakutseid.

Osaleme esmakordselt NATO uue strateegilise kontseptsiooni väljatöötamises, mis tuleb arutuse alla ka tänava kevadel Eestis aset leidval NATO välisministrite kohtumisel. Majanduse vallas oleme langetanud kaalukaid otsuseid, mis on toonud liitumise eurotsooniga käegakatsutavasse ulatusse. Samuti seisame maailma 30 majanduslikult sarnaselt mõtlevat riiki koondava Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni – OECDga – liitumise lävel.

Euroopa Liit vaatab itta

Kevadel sai Idapartnerlus Euroopa Liidu ametlikuks poliitikaks ning Tallinnas on kavas rajada Idapartnerluse koostöökeskus. Rootsi edukal juhtimisel leidis sügisel heakskiidu Euroopa Liidu Läänemere Strateegia, kus Eesti juhib siseturu valdkonda. 1. detsembril jõustus Lissaboni lepe, mille elluviimine, sealhulgas Euroopa ühise välisteenistuse loomine, on ka meie kätes.

Läinud aasta kätkes ka arvukaid arutelusid Euroopa julgeolekuarhitektuuri ümber. Eesti on veendunud, et tänaste julgeolekuohtudega toimetulek ei nõua uusi leppeid, vaid suuremat poliitilist tahet. Ratta leiutamise asemel peame efektiivsemalt kasutama olemasolevaid julgeolekumeetmeid ning kinni pidama rahvusvahelistest kohustustest. See kehtib ühtviisi nii uute kui ka konventsionaalsete ohtude puhul.

Soovime pingevabu naabrussuhteid

Sellest, et ka XXI sajandi esimese kümnendi lõpus peame jätkuvalt arvestama konventsionaalsete ohtudega, kõ-

nelevad kas või mullu meie vahetus naabruses Venemaa poolt läbi viidud suurõppused Laadoga ja Zapad, rääkimata 2008. aasta augustikonfliktist Venemaa ja Gruusia vahel.

Kui rääkida ELi naabrussuhtest, siis Eesti on veendunud, et idapartnerite ja Euroopa Liidu lähenemisele aitab oluliselt kaasa viisavabaduse sõlmimine. Seda juhul, kui kõik vajalikud eeltingimused on täidetud. Ukraina, Moldova ja Gruusia on juba ühepoolset kaotanud viisakohustuse kõikide Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele. Toetame viisadialoogi jätkamist Ukrainaga ning selle alustamist Moldovaga, nagu ka viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingute kiiret allkirjastamist Gruusiaga. Teeme endast oleneva, et käesoleva poolaasta jooksul jõutaks kokkuleppele assotsieerumislepingute läbirääkimiste mandaatides kõigi kolme Lõuna-Kaukaasia riigiga.

Euroopa Liidu IT agentuur tulgu Eestisse

Vahetult enne jõule esitas Eesti ametliku soovivalduse saada Euroopa Liidu õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonna IT-süsteemide agentuuri asukohamaaks. Siinjuures pole vähetähtis ka asjaolu, et Euroopa Liit on 2003. aastal välja käinud vekslit, mille kohaselt eelistatakse uute agentuuride asukohariikidena ühenduse uusi liikmesmaid. Samas on Prantsusmaa esitanud finantsargumente töö edasiarendamiseks senises serverite asukohas Strasbourgis. Ootame Hispaania eesistumisperioodil sisukat arutelu, mis viiks ka lõpliku otsuse langetamiseni ja agentuuri töö käivitamiseni juba 2012. aastal.

Juuli toob eurootsuse

Eesti on teinud aastatepikkust järjepidevat tööd liitumaks euro ja OECDga. Täna on mõlemad meie haardelatuses. Meie pingutused Maastrichti kriteeriumite täitmisel on olnud edukad – Eestil on see õnnestunud ainsa tuleval aastal eurotsooniga liitumist püüdleva riigina ja seda majanduslanguse tingimustes. Euroopa Komisjoni eelmine rahandusvolinik Joaquin Almunia on hinnanud Eesti võimalusi eurotsooniga liituda järgmiselt: „Kui kõik läheb hästi, siis juunis 2010 võime anda roheline tule eurotsooni 17. liikmele.” Sama on kinnitanud ka vastne volinik Olli Rehn ning paljud rahandus- ja majandusekspertid.

Tänaseks oleme ligi kolm aastat liikunud OECD teekaardil. Eesti ei astu OECDsse mitte ainult selleks, et teistelt õppida, vaid ka selleks, et oma kogemust jagada. Loodame liitumislepingu OECDga allkirjastada tänava kevadel ja ilmselt saab meie liitumine ametlikult teoks juba sügisel.

Idapartnerite ja Euroopa Liidu lähenemisele aitab oluliselt kaasa viisavabaduse sõlmimine.

NATO juhid kogunevad Tallinnas

Maailmamajanduses toimunud globaalseid muutusi silmas pidades oleme asunud võimaluste piires ümber korraldama ka oma välisesinduste võrku. Eesti aktiivsuse kasvust Aasia ja Lähis-Ida suunal kõnelevad meie esimeste välisesinduste avamised sealses piirkonnas – nii mullu Iisraelis kui ka nädalapäevad tagasi Egiptuses. Lisaks on kavas kevadel Šanghais avada Eesti konsulaat ja nimetada ametisse aukonsul Hongkongis.

Tänavune aasta saab kahtlemata kulgema suurte ootuste ja ettevalmistuste tähe all. NATO strateegilise kontseptsiooni kujundamises osalemine, NATO välisministrite kohtumise läbiviimine, Euroopa Liidu välisteenistuse moodustamine, Läänemere strateegia rakendamine, euroga ühinemise kriteeriumite täitmine, OECDga liitumine, välisesinduste ja aukonsulite võrgu laiendamine – kõik see asetab meie välispoliitikale suurema vastutuse ja kohustused, kuid loob ka tunduvalt avaramad võimalused. ◀

Foto: Katrina Sokk

Hanno Pevkur: me saame töötusest võitu!

Kahtlemata on Eesti sotsiaalne probleem number üks nii hetkel kui lähitulevikus tööpuudus. Seda fakti pole mõtet lihtsalt tõdeda ning kurta, et eks kogu maailmas ole praegu nii. Vastupidi. Just praegu peab toetama inimesi, et neil oleks võimalus tööturule naasta ning uued ja julged ideed majanduse edendamiseks saaksid ellu viidud.

Sellel aastal on riigipoolseid erinevaid vahendeid tööturu paremaks toimimiseks eelarvesse planeeritud ligi **4 miljardit krooni**. Sellele lisaks oleme inimeste toimetuleku kindlustamiseks arvestanud toimetulekutoetusteks 350 miljonit krooni. Seda on peaaegu **neli korda rohkem** kui mõned aastad tagasi!

Kõik toetused ja koolitused on kindlasti väga vajalikud, ent olulisem on siiski reaalne töökoht, mis tagaks piisava sissetuleku.

Suure hulga tööturu olukorda parandavate või isikule sotsiaalset kaitset tagavate riigi pakutavate meetmete hulka kuuluvad näiteks töötuskindlustushüvitis, ravi-kindlustus, töövahendus, tööharjutus, tööpraktika, palgatoetus, karjäärinõustamine, ettevõtluse alustamise toetus, avalik töö, tööturukoolitus ning eraldi teenused puuetega inimestele.

Samuti hakkab peatselt tööle uus infosüsteem, mis aitab paremini välja selgitada, millist abi on töötul vaja ja kuidas talle seda kõige paremini pakkuda. Tähtis on ka mobiilne nõustamisteenus, mille käigus jõuab töötukassa buss konsultantidega igasse Eestimaa nurka.

Uued töökohad tulevad läbi ettevõtlikkuse ja majanduse kasvu

Hoolimata riigi ulatuslikust 4 miljardi kroonisest panusest annavad peamise panuse tööturu taastumiseks siiski ettevõtted ja majanduskeskkonna paranemine. Kõik toetused ja koolitused on kindlasti väga vajalikud, ent olulisem on siiski reaalne töökoht, mis tagaks piisava sissetuleku. Tõsiasi on, et paljud töökohad on majanduslanguse käigus kadunud ning uusi ei ole veel piisaval hulgal

Foto: Mardo Männimägi

Eesti Põlevaleht

Palgatoetuse abil on jaanuaris töö saanud rohkem inimesi kui 2009. aastal kokku

Töötukassa andmetel on 01. jaanuarist 25. jaanuarini lepinguid sõlmitud 223 inimese rakendamiseks ja neist 170 on juba tööga alustanud. Erinevaid ettevõtteid, kellega palgatoetuse leping on sõlmitud, on olnud sellel perioodil 175. Võrdluseks – terve 2009. aasta jooksul kokku rakendati palgatoetuse abil 158 inimest, 2008. aastal 71 töötut.

Virumaa Testaja

Töötukassa pakub ettevõtjale tuge

Töötukassa nõuniku Mati Ruuli sõnul on töötukassal ettevõtjatele pakkuda mitmeid toetusi ja ka väga palju infot, millest keegi paraku midagi ei tea. Ta tõi näiteks, et piirkondade kaupa on võimalik välja võtta töötuks jäänud inimesed nende viimase ameti järgi. Nii on Virumaal päris mitu töötut, kelle viimaseks ametiks on märgitud metsamasina juht, samas otsivad metsa ülestõtamisega tegelevad firmad tikutulega oma masinatele juhte.

Töötukassa tööandjate teenuste teenusejuht Imbi Must lausus, et aeg-ajalt peab ta tööandjatele ikka veel selgitama, et kõik töötukassa poolt pakuta vad teenused on tasuta. "Meil on kaks rahakotti -hüvitiste rahakott ja teenuste rahakott, viimase raha tuleb Eu roopa Sotsiaalfondist," rääkis Mati Ruul.

Imbi Must sõnul on kõige olulisem praegu töövahendus-teenus. "Kui sobivat inimest või tööpraktika käi gus välja õpetada," lisas Must.

Tööandjale ei maksa see midagi, hoopis meie maksame talle praktikandi juhendamistasu," kõneles Imbi Must.

Esimesel kuul on juhendamistasu suurusks 27 krooni tunnis, teisel ja kolmandal kuul 25 ja neljandal kuul 50 protsenti vähem. Töötu, kes on tööpraktikal, saab töötukassast stipendiumi 60 krooni päevas ja sõidutoetust, lisaks säilivad tal töötukassast saadavad hüvitised või toetused.

"Tööandjale kaasneb tööpraktikaga küll pisut paberimajandus aga see ei ole eriti keeruline," lausus Must.

Meediaväljavõtted Töötukassa koduleheküljelt <http://www.tta.ee>

aselele tekkinud. Tööturul on juba õnneks näha esimesi elavnemise märke, aga see protsess on aeganõudev. Et tööturu elavnemine kiireneks, oleme suuremat tähelepanu suunanud just ettevõtlikumatele, kes on valmis oma ettevõtet looma ja seeläbi lisaks endale ka teistele tööd pakkuma.

Hea äriplaan võib saada toetust sadu tuhandeid

Lihtsa näitena võiks tuua järgmise võimaluse. Inimene on registreerinud ennast Töötukassas töötuna ja läbinud samas süsteemis ka ettevõtluse koolituse. Nüüd on tal korraliku idee olemasolul võimalik kirjutada äriplaan ning selle alusel saada 70 000 krooni Töötukassast.

Kui ettevõtte on loodud ja käima lükatud, oleks mõistlik minna küsima täiendavat arengutoetust EASist, kust on võimalik saada 500 000 krooni. Ehk suhteliselt lühikese ajaga saab riigilt äri käimalükkamiseks ja arenguks kuni 570 000 krooni. Kui ettevõtte on tööle pandud, võiks mõelda täiendava personali palkamisele ja selleks pakub riik läbi Töötukassa kasutada võimalust palgatoetusena saada 50% palgast.

Mul on väga hea meel, et jaanuari jooksul on palgatoetuse abil tööd saanud juba poole rohkem inimesi kui terve eelmise aasta jooksul kokku. Huvi palgatoetuse saamise vastu on väga suur ning loodetavasti leiab selle meetme abil tööd sel aastal veel tuhandeid eestimaalasi.

Loomulikult on lisaks suurematele rõhuasetustele jätkuvalt oluline ka töötute nõustamine ja erinevate koolituste pakkumine ehk Töötukassa igapäevane tegevus. Riik peab aitama nii neid, kes vajavad abi endaga toimetulemiseks, kui ka neid, kes on valmis alustama ettevõtlusega, et majandus kiiremini uuele tõusule aidata.

Meie kõigi jaoks on esmatähtis väärilise sissetulekuga töö olemasolu. Just sellepärast on nii riigi panustamine tööturumeetmetesse kui ettevõtjate poolt uute töökohade loomine kriitilise tähtsusega.

Tööturu taastumise võti peitub ettevõtetes ja majanduskeskkonna paranemises tervikuna. Kahtlemata on Eesti viimaste aastate pingutused ja üleminek eurole siin võtmetähtsusega, tuues Eestisse investeringuid ja aidates luua tuhandeid uusi töökohti, mida täna on väga vaja. ◀

2010 – kokkutõmbamise aasta

Tekst: **Andrus Umboja**, Jõelähtme vallavanem

Jõelähtme vallavanema Andrus Umboja hinnangul pakuvad Euroopa Liidu tõukefondid omavalitsustele võimalusi kahanevasse eelarvesse täiendust hankida.

Foto: Merike Metstak

Kohalike omavalitsuste eelarved on teist aastat järjest languses ning see paneb omavalitsusjuhtidele raske kohustuse leida kokkuvõttekohti, mille arvelt eelarvetes terendavaid auke lappida. Vaadates ühe Tallinna-lähedase omavalitsuse pilgu läbi 2009. aastal toimunud, võiks kokkuvõttevalt öelda, et see oli tore-
duste kärpimise aasta.

Kokku tõmmati eelkõige mittevajalikke tegevusi ja investeeringuid. Nüüd, 2010. aastal, oleme aga jõudnud hoopis raskemas faasi, kärpima tuleb hakata igapäevaste hädavajalike tegevuste arvelt.

Halvim, mis olla saab, on igapäevaseid tegemisi laenu arvelt katta.

Ühe omavalitsuse eelarve on reeglina täis väga vajalikke kuluridasid, mida esmapilgul ühtegi kärpida ei saa. Elanikud ju ootavad, et teed oleksid lumest puhtaks lükatud, libedus tõrjutud ja augud lapitud, et lasteaiad oleksid avatud ja koolid toimiks. Vallamajalt oodatakse kõikide avalduste, taotluste ja menetluste tähtaegset läbiviimist. Nüüd aga tuleb hakata tõsiselt püksirihma koomamale tõmbama. Oluline on siin, et kõik valla eelarvest rahastatavad asutused, üksikisikud ja organisatsioonid mõistaksid, et kärpesse peavad panustama kõik, et raha ei kasva puu otsas ja vallamajas ei ole rahapakke, mille otsas kadedad vallavalitsejad istuvad ning mida ei raatsita laiali jagada.

Eelarve kärpimisel on omavalitsusjuhil valikuid jämedalt neli: kärpida investeeringuid, toetusi, majanduskulusid või personalikulusid. Kuivõrd investeeringud on paljudes omavalitsustes juba eelmisel aastal

ära jäetud, siis siit enam kärpida midagi ei ole. Arvestades meie hetke majanduslikku olukorda ning sotsiaalkulude järjest kasvavat vajadust vajab sotsiaaltoetuste sektor pigem suuremat panustamist kui kokkuhoidu. Kõige kergem on kärpida majanduskulude eelarverida, kuid ka siin tulevad oma piirid ette, hädavajalikud majanduskulud elektri, kütte ja muu sellelaadse tarbeks tuleb tagada. Palka on nii inimlikul kui ka poliitilisel tasandil kõige raskem kärpida ja selleni jõutakse reeglina viimases järjekorras.

Eelarve elujõulisuse tunnuseks on jooksvate tulude ja kulude tasakaalustatus. Võlgu elamine on meeldiv ühe-

kordselt, kui parasjagu kulutusi tehakse. Halvim, mis olla saab, on igapäevaseid tegemisi laenu arvelt katta.

Hetkel, kui eelarvetulud järjest kahanevad, otsitakse võimalusi ka tulude suurendamiseks. Kõige lihtsam on selle tarbeks tõsta kohalikke makse või lausa uusi sisse viia. Ühest küljest on see lihtne lahendus, samas võib maksutõus hoopis suurendada enesega mitte hakkamasaavate elanike arvu, mistõttu suurenevad kulud sotsiaalabile veelgi. Ühe kohaliku omavalitsuse eesmärk peaks olema enesega hakkamasaavate vallakodanike arvu suurendamine, seega tuleks omavalitsuse tegevus suunata pigem töökohtade loomisele kaasaitamisele ja ettevõtjatele soodsa tegevuskliima loomisele, mitte aga maksukeskkonna halvendamisele.

2010. aasta on püksirihma pingutamise aasta, teha tuleb palju ebameeldivaid ja ebapopulaarseid, kuid vajalikke otsuseid. Jõudu selleks kõigile! ◀

Ühe kohaliku omavalitsuse eesmärk peaks olema enesega hakkamasaavate vallakodanike arvu suurendamine.

On päris palju tegevusi, millest omavalitsus loobuda ei saa. Üks nendest on talvine teedehoid.

Foto: Lea Tammik

2009. aasta oli omavalitsustes toreduse kärpimise aasta. Kokku tõmmati eelkõige mittevajalikke tegevusi ja investeeringuid. Nüüd,

2010. aastal, oleme jõudnud hoopis raskemas faasi, kärpima tuleb hakata igapäevaste hädavajalike tegevuste arvelt.

Reno Laidre: poliitikuks tuleb kasvada

Tekst: Terje Trei

Veidi üle nelja aasta tagasi, 2005. aasta novembris, asus Elvas abilinnapeana ametisse **Reno Laidre**. Kaks ja pool aastat hiljem usaldas linnavolikogu talle Elva linnapea ameti. 2009. aasta kohalikel valimistel kogus Laidre Elvas suurima toetuse (383 häält), edestades näiteks Keskerakonna nimekirjas kandideerinud Riigikogu liikmest „peibutusparti” pea kolmekordselt. Linnarahvas andis selge mandaadi ja see vormistati Elva volikogus ootuspäraselt: Reno Laidre on jätkuvalt Elva linnapea.

Reformierakonna toetus Elvas on kasvanud aasta-aastalt. Eelmine linnapea Urmas Kruuse, kes täna Tartus linnarahva kindlal soovil linnapea ametis jätkab, on Elva reformikate edu alusepanija. Reno jätkab Urmase alustatud sama sihikindlalt.

Poliitikuna tegutsemist peab Laidre ise suuresti juhuks. „Kuigi poliitkasse sattusin tänu juhusele, olen täna poliitikas sellepärast, et minule meeldib minu töö. Tunnen rõõmu, kui ettevõtmi- sed vilja kannavad ning midagi tänu minu tegemistele paremaks muutub. Arvan, et poliitikuks ei sünnita ega saada ka ainult õppides, poliitikuks tuleb kasvada. Tuleb omada kannatlikkust, soovi ja tahet olla hea ning õiglane kõigi inimeste vastu,” võtab Reno kokku enda poliitikuks saamise ja olemise mõtte.

„Renoga oli hea koostöö, kui ta oli abilinnapea. Ka eelnevates ametites oli ta võitnud rahva usalduse, seega väga

suurt mõtlemiskohta ei olnud, kui läks nõnda, et Elvale oli uut linnapead vaja,” meenutab kaks aastat tagasi toimunud Urmas Kruuse.

Vaid maksimumi andes tuleb tulemus

Reno ütleb, et talle meeldib teha asju hästi ja endast maksimumi andes. Juba kooliajast alates on ta oma sihikindlust tõestanud. Sai kiituskirja juba põhikoolis ja nii on jätkunud kogu edasine elu. Ikka maksimumi andes ja endale tegevuse sisu määratledes. Pingutab ka sportlikult, olles heas füüsilises vormis, mis põhitöögi kasuks tuleb. „Siht peab silme ees olema nii igapäevatoos kui ka harrastustega tegeledes,” ütleb Reno ise. Selleks võivad olla ka ametipostid, kuid mees ütleb, et tõus karjääriredelil ei ole olnud eesmärk omaette, tegevuse sisu on ikka kõige tähtsam. Linnapeana tunneb ta Elva rõõme ja muresid. Tegusa ja optimistliku loomuga Laidre enda suust on harva kuulda kurtmist – ikka rohkem arutlust, mida ja kuidas paremini teha. ◀

Tuleb omada kannatlikkust, soovi ja tahet olla hea ning õiglane kõigi inimeste vastu.

Erakonnakaaslased Renost:

Heiki Hansen, Elva PKO juht:

Reno peale võib kindel olla, ta võtab kokkuleppeid tõsiselt. Ürituste organiseerimisel väga hea ja kindel paarimees.

Linnapeana on ta väga hea suhtleja, väga viisakas ja vaoshoitud. Reno on leidlik erinevate lahenduste väljapakkumisel, mis töötavad linna huvides. Sealhulgas eelarve koostamise juures. Leian, et ta on linna juhtimisega hästi hakkama saanud ja loodetavasti jätkub see ka edaspidi. Lihtsalt inimesena on Reno sportlik, abivalmis, arvestab alati lähedastega.

Foto: Kayvo Kroon

Terje Trei, Tartumaa arendusjuht:

Reno on hea meeskonnamängija. Kui asjad kokku lepitud, siis ülerääkimisi vaja ei ole. Ta on sõnapidaja ja ootab

Reno Laidre Elvast:

„Elvas on märksa rohkem loodust kui teistes linnades. Kaks suurt järve linna südames ja veel mitu järve äärelinnas pakuvad võimalusi suvel ujumiseks ning talvel uisutamiseks. Rohked männikud hoiavad linnaõhu värskena, värviküllastavad linnapilti ning kutsuvad jalutades-sportides vaba aega veetma. Elva kui asumi ajalugu ei ole pikk, vaid veidi üle saja aasta, kuid sellele vaatamata on meil võimalik tunda uhkust paljude laiemale üldsusele teada-tuntud spordi-, teaduse- ja loomeinimeste üle. Nii nagu meie riik on noor, ei ole ka Elva saanud piisavalt kaua ja kaugele areneda. Raskeks väljakutseks praeguses keerulises majandusolukorras saab olema suuremahuliste investeeringute jätkamine, sh vee- ja kanalisatsioonitööde lõpetamine, spordihalli ja kultuurikeskuse ehitus.

Lisaks materiaalsetele väärtustele pean linnapeana oluliseks olemasolevate traditsioonide säilitamist ning uute põnevate ürituste tekkimist. Sooviksin, et Elva linnas kihaks elu, et siin oleks hea elada. Tahan, et linn oleks hea koostööpartner erasektorile, kes võiks siia ehitada ujula, hotelli ning miks mitte palju teisi linnaelu parendavaid ja töökohti loovaid objekte. Minu üheks suurimaks unistuseks on Elvas Kesk tänava ja Arbi järve ümbruse väljaehitamine.

Valimiste aegu kipub ikka juhtuma nii, et lubatakse rohkelt, aga tegusid ei järgne. Elvas on asjad teisiti. Katteta lubadusi ei jagata ja täna on Elva üks väheseid kohti, kus lasteaiakoha saab iga soovija. Kaasaja nõuetele vastavaid vee- ja kanalisatsioonitrasse on oodatud pikisilmi ja seda, et asjad edenevad, näeb igaüks linnas ringi liikudes oma silmaga. Elvalastele soovin lisaks õnnele ja kordaminekutele, mida me kõik oma elus vajame, ka mõistmist ja kannatlikkust, sest sügisel ja talvel torustikutöödega üleskaevatud tänavad saavad kevadel enne suviseid taastamistöid olema harjumuspärasest märksa halvem seisukorras.” ◀

seeda ka partneritelt. Samas on ta väga mõistev, kui alati ei suju kõik nii nagu vaja. Ta hindab oma aega ja lähedasi ning annab ka teistele hingamisruumi. Võib öelda, et Reno juhtimisstiil on märkamatu. Ranged normid puuduvad, aga kõik toimib.

Tähtis on vahetu suhtlemine

Tekst: Urmas Klaas

Foto: arhiivifoto

Poliitikas on kesksel kohal otsused, aga sama tähtis on otsuste selgitamine. Selleks on oluline infovahetus Tallinna kui võimukeskuse ja riigi teiste piirkondade vahel. Infovahetus peab olema kahepoolne: Tallinnas on otsuste tegemiseks vaja infot ja kindlasti on tarvis kohapeal infot Tallinnas tehtud otsuste tagamaade ja mõjude kohta. Riigikogu liikme kui infokanali roll on siin väga tähtis. Ma arvan, et kõik Riigikogu liikmed (ja mina kaasa arvatud) saavad seda ülesannet paremini täita. Raadiosaated, ajaleheartiklid, blogi – need kõik on väga olulised kanalid, kuid oma kogemuse pealt näen, et mida rohkem levib infot meedia

Inimene tahab teada, kuidas kõik poliitikute otsused väljenduvad tema lähipiirkonna arengus, tema töökohas, palgas või pensionis.

vahendusel, seda suurem tähtsus on infouputuse tingimustes otsesel, n-ö silmast silma suhtlemisel.

Euro kasutuselevõtt huvitab inimesi

Viimasel ajal olen kodumaakonnas ja kaugemalgi vastanud paljudele küsimustele euro kasutuselevõtu teemadel. Valgjärve vallas ütles üks kohalik mees, et euro võib küll hea asi olla, sest temast räägitakse nii ilusasti, aga maamehel pole talt mingit tolku. Investeerimiskeskonna usaldusväärsus ja majandusruumi atraktiivsus, majanduse jätkusuutlik areng – kõlab targalt, aga tükib jääma kaugeks. Inimene tahab teada, kuidas kõik poliit

tikute otsused väljenduvad tema lähipiirkonna arengus, tema töökohas, palgas või pensionis. Piisab, kui need keerulised väljendid lihtsasse keelde panna, kummutada mõned müüdid infoagentuurilt „naised saunas rääkisid” *alias* Kesknädal ja senised kõhklejad suudavad ümber veenda ka oma suhtlusringkonda.

Põlvamaal tuleb €-konverents

Lähiajal kutsume Põlvamaal kokku ettevõtjad, ajakirjanikud, õpetajad ja palju teisi avalikku arvamust kujundavaid inimesi ning korraldame maakondliku Eurokonverentsi. Eesti Panga ja rahandusministeeriumi ekspertide toel tahame pakkuda vahetut infot ja kutsuda inimesi euro kasutuselevõtu teemal kaasa mõtlema. Kohtumised ja jutuaajamised ettevõtetes, koolides, vallavalitsustes ja paljudes teistes kohtades on minu tavapärase töö nädalalõppudel ja Riigikogu istungivabadel nädalatel.

Mind aitab väga palju see, et mul ei ole kodupiirkonna ja valimisringkonna vahel vahet, need kattuvad. Samuti see, et endise Põlva maavanemana tunnen maakonda ja meie inimesi hästi. Oma töö edukust parlamendis mõõdan muuhulgas sellega, kui palju olen oma teadmiste, kogemuste ja kontaktide abil saanud kaasa aidata Põlvamaa ja Kagu-Eesti arengule. Neid võimalusi on väga palju. Alates valitsuse liikmete kutsumisest maakonda probleemkohtade lahendamiseks ning lõpetades toega omavalitsustele välissuhtluses. Kõik see baseerub normaalsel suhtlusel saadiku ja tema valimisringkonna vahel. Selle normaalse suhtlemise aluseks on minu arvates Riigikogu liikme siiras huvi kohalikule arengule kaasa aidata ning oskus hoiduda enda üle tähtsustamisest. ↩

Normaalse suhtlemise aluseks on minu arvates Riigikogu liikme siiras huvi kohalikule arengule kaasa aidata ning oskus hoiduda enda üle tähtsustamisest.

Oma töö edukust parlamendis mõõdan muuhulgas sellega, kui palju olen oma teadmiste, kogemuste ja kontaktide abil saanud kaasa aidata Põlvamaa ja Kagu-Eesti arengule.

Reformierakonna maaelu tööühma juhtimas.

Liberaalse mõtte arengust Eestis viimase kahekümne aasta jooksul

Ei ole juhus ega üllatus, et Reformierakonna riigi ja kohaliku tasandi juhtide hulgas ning liikmeskonnas tervikuna on palju neid, kes on seotud kirikutega. See on tunnistuseks sellest, et vabaduste kasutamine on kindlasti alati seotud mingi kindla moraalse taustsüsteemiga. Liberalism ja kristlus lähtuvad siin selgelt ühest ja samast. Liberalism on vastutustundlike valikute ideoloogia. Kristlus on vastutustundlike valikute religioon. Neist samadest põhimõtetest lähtub juba üks liberaalse poliitika „isasid“ Eestis, Jaan Tõnisson.

Riigikogu liige ja Eesti Liberaaldemokraatliku Erakonna asutajaliige **Erik Salumäe** mõtiskleb, miks on liberaalne ideoloogia Eestis nii populaarne olnud. Reformierakonna eelkäija Liberaaldemokraatliku Erakonna asutamisest möödub märtsis 20 aastat.

Kindlasti mäletavad meist paljud aastavahetuse „Tujurikkujat“, kus politoloog pidas puuris üht endist liberaali ning kui see puurist välja pääses ja telereporterit taga hakkas ajama, soovitas politoloog reporteril liberaali rahustamiseks „teeselda rikast“.

Liberaalse erakonna moodustamise algidee iseseisvust taastavas Eestis esitasid loovintelligentsi tipud.

Kas selles huumorilõigus esitatu ongi praeguses Eesti ühiskonnas liberaali ja seega ka ainsana liberaalset maailmavaadet kandva Reformierakonna kuvand? Julgen uskuda, et mitte. Liberalism ei ole rikaste või vaeste ideoloogia. Liberalism on vabade inimeste ideoloogia. Üha enam oleme suutnud just seda sõnumit ka Eesti rahvani viia.

On ülimalt loogiline, et liberaalse erakonna moodustamise algidee iseseisvust taastavas Eestis esitasid just nimelt meie loovintelligentsi tipud – Paul-Eerik Rummo, Jaak Jõerüüt, Enn Põldroos, Lepo Sumera jt. Ma ei kõhelnud hetkegi pärast selle Vabade Demokraatide algatusrühma üleskutse

ilmumist algatusrühmaga liitumast, olles veendunud, et just vabade loomeinimeste ümber koonduvana on võimalik üles ehitada selline Eesti, kus otsustuste keskpunktiks saab olema inimene, inimväärikus ning inimõigused ja -vabadused. Selliseks veendumuseks andsid julgustust kõik protsessid, mis loomeinimeste juhtimisel olid Eestis toimunud juba alates loomeliitude kultuurinõukogust ja ühispleenumist.

Liberaalse erakonnana oleme saanud oma häält kuuldavaks teha kohe asutamisest alates, olgu Eesti Kongressis või Eesti Komitees, viimases Ülemnõukogus või läbi kõigi Riigikogu ja enamuse valitsuse koosseisude. Ei ole ühtegi teist erakonda iseseisvuse taastanud Ees-

tis, kes oleks riigis kandnud valitsusvastutust sama pikalt kui Reformiera-

kond. Liberaalne hääl tugevnes oluliselt 15 aastat tagasi, kui liberaalne majanduspoliitika sai erakonna kaudu selge ja vankumatu positsiooni ning kujunes üsna koheselt terve Eesti majanduspoliitikaks.

Ei ole tavapärane, et liberaalne maailmavaade on riigis valijate esimene eelistus. Miks see siis Eestis niimoodi on? Lisaks ajaloolistele juurtele – erakonna teke eelkõige hinnatud ja tunnustatud loome- ja majandustippude ümber – on inimeste usaldus välja teenitud nende otsustega, mis valitsusliite juhtides või nendesse kuulates on tehtud nii riigi kui kohalikul tasandil.

Liberaalid Eestis on viimase kahe aastakümne jooksul tehtud otsustega pälvinud valijate usalduse.

Reformierakond ei ole kunagi näinud vabadust lahus vastutusest. Vastutus ei seisne siin mitte riigipoolses ettehooldu-

se ja piirangute rakendamises, mis iseene vastutusele suurt ruumi ei jäta, vaid eelkõige just moraalses vastutuses oleviku ja tuleviku ees ning uskumises iga inimese võimesse seda vastutust kanda. Tugev ja terve perekond, moodne haridussüsteem, vaba majandus – need on vaid mõned märksõnad, mis sisaldavad hädavajalikke eeldusi tõeliselt vaba inimese kasvamiseks ja tegutsemiseks. ◀

Hariduskorraldus jõuab 21. sajandisse

Tekst: **Lauri Luik**,
Riigikogu kultuuri- ja hariduskomisjoni liige

Lauri Luik (keskel), Helmer Jõgi (paremal) ja Peeter Tulviste Eesti hariduselu tulevikku arutamas.

Foto: Teet Malisroos/Õhtuleht

Riigikogus menetletava uue põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse väljatöötamise tingis vajadus parandada ja täiendada üldhariduskooli puudutavat seadusandlikku baasi ning täpsustada hariduse andmisega seotud valdkondi. Näiteks: õppekava alusväärtuste defineerimine, õpilaste koolikohustuse täitmise parandamine, väljalangevuse vähendamine, hariduslike erivajadustega õpilaste toetamine, vaimse ning füüsilise turvalisuse ja tervise tagamine koolis jms.

Seaduse peaeesmärk on tagada lastele kvaliteetne ja kättesaadav üldharidus. Seda eelkõige läbi korrastatud koolivõrgu, mis tagab tugevad põhikoolid ja elujõulised ning laiema valikuvabadusega gümnaasiumid.

Tänaused töövõidud

Oleme seadust menetlenud juba üle aasta ning eelnõule on esitatud pool tuhat muudatusettepanekut, mis teeb tervikliku ja harmoonilise seaduse loomise üsna keeruliseks. Samas oleme teinud olulisi edusamme ning nii mõnedki põhimõttelised asjad oleme suutnud juba kokku leppida. Nii näiteks jätsime koolikohustusliku ea tänasele 17 eluaastale (eelnõus 18). Omavalitsustevaheline tasarvlemise süsteem ei muutu (eelnõus kavandati kaotada). Seaduse rakendamise tähtaega ehk üleminekuaega pikendasime aastani 2015.

Kuumad teemad

On mitu olulist kohta, mille osas üksmeele leidmine alles käib. Peamine on põhikooli ja gümnaasiumi lahutamine. Reformierakond esitas ühe ettepanekuna muudatuse, mis jätkaks kooliastmete lahutamise kohalike omavalitsuste otsustada, lähtudes seejuures piirkondlikest vajadustest, oludest ja kvaliteetse koolihariduse eelduseks olevatest kriteeriumitest. Haridusminister on tänaseks asunud meie ettepanekut toetama.

Leiame, et gümnaasiumi toimimiseks vajalikud tingimused peaks kehtestama valitsuse määrusega (näiteks: min kaks paralleeli, 120-125 õpilast gümnaasiumis, õppevahendite ja kvalifitseeritud õpetajate jms olemasolu). Kindlasti peaks säilima võimalus eranditeks (nt Ida-Virumaa, riigi vähemasustatud äärealad, saared jt).

Elujõuetud koolid (mis ei vasta valitsuse määrusega kehtestatavatele nõuetele) tuleb liita elujõulisteks ning alles seejärel vajadusel kooliastmed lahutada. Liites tuleb arvestada, et tugevad põhikoolid ja ka vähemalt üks tugev gümnaasium jääks ka väljaspoole linnalisi piirkondi.

Reformierakonna fraktsioon seisab seaduse menetlemisel selle eest, et ettevõtlusõpe saaks analoogselt riigikaitse- ja usundiõpetusega seaduses fikseeritud (koolile kohustuslik, õpilasele vabatahtlik). Lisaks leiame, et seaduses peab saama fikseeritud eraõiguslike institutsioonide võimalus osaleda munitsipaalikoolide pidamises. Üks meie ettepanekutest kaotab riigieksamid ning kehtestab nende asemele gümnaasiumi lõpueksamid, mille sooritamine on vajalik kooli lõpetamiseks.

Kõrgkooli sisseastumiseks tuleks sooritada riiklikult standardiseeritud sisseastumiseksam.

Riiklikud õppekavad

Seadusega paralleelselt on oluline vaadata üle ka riiklikud õppekavad. Valitsus kinnitas hiljuti põhikooli ja gümnaasiumi riiklikud õppekavad, mis hakkavad kehtima 2011/2012 õppeaastal (1., 4., ja 7. klassile). Õppekava terviklik rakendustähtaeg on 2013/2014 õppeaasta. Kavades on teadlikult arvestatud üldeesmärkide ja pädevuste saavutamise ning ainetevahelise lõimingu, vähendatud on ainemahte, selgemalt on väljendatud õpitulemused ning suurendatud gümnaasiumiõpilaste valikuvabadust. ◀

Vanalinna Hariduskollegiumi õpilased loomekonkursil.

Foto: Lea Tammik

Valijate meelitamise vajadus ei tohi riigi arengut pidurdama hakata

Tekst: Silver Pukk, Peep Lillemägi

Peatusteta keerlev valimiskarusell võib saada Eestile olemuslikuks probleemiks, sest pidev valimiskampaania surve viib avalike kulutuste ja sealt edasi riigi võlakooormuse ning maksude kasvuni. Reformierakond näeb kehtivas valimiskorralduses olulist ohtu Eesti järgmiste kümnendite poliitiliste otsuste kvaliteedile ning seepärast pakkus peaminister Andrus Ansip eelmisel aastal arutamiseks välja valimisreformi kava, millega algas ühiskonnas elav debatt, kui sageli peaks valimisi korraldama.

Võttes arvesse selle aja jooksul aramusliidrite ja konsultatsioonide käigus teiste erakondade poolt esitatud seisukohti ning kriitikat töötas Reformierakond veebruari keskpaigaks välja uuendatud valimisreformi kava, millele loodab saada Riigikogu valdava enamuse toetuse.

Sada aastat kampaaniat

„Me ei ole mingid fundamentalistid, oleme avatud ja otsime parimat lahendust päästmaks Eestit sada aastat jutti kestvast kampaaniast. Eelmise kava suhtes oli erinevatel osapooltel nii põhimõttelisi, õiguslikke kui ka praktilisi etteheiteid. Analüüsisime debatis väljendatud suurimaid hirme ja muresid ning pakume nüüd välja kaks alternatiivset kava, mis nendega arvestavad,“ ütles valimisreformi ettevalmistava Reformierakonna delegatsiooni liige Rain Rosimannus.

Rosimannuse sõnul tekitas kõige rohkem vastuväiteid erinevate valimiste asetamine ühele päevale, milles nähti demokraatia vähene-

mist ja kohaliku poliitika tasalülitamist. „Pakume nüüd välja kavad, mille järgi valimiste arv ei vähene, valimisaastate arv aga väheneb oluliselt – järgmise saja aasta kestel 70lt 40le,“ lausus Rosimannus. Uuendatud kavade positiivseteks külgedeks on Rosimannuse sõnul ka see,

Reformierakond näeb kehtivas valimiskorralduses olulist ohtu Eesti järgmiste kümnendite poliitiliste otsuste kvaliteedile.

et need toovad tänase valimiste korraldusega võrreldes kaasa nii vähe muutusi kui võimalik.

„Kodanike võimalused riigi arengus kaasa rääkida ei vähene, kõik valimised jääksid toimuma eraldi. Ka valimiste toimumise ajad – vastavalt märtsis Riigikogu, juunis europarlamenti, augustis-septembris presidendi ja oktoobris kohaliku volikogu valimised jääksid samaks, kuid oluliselt muutuks valimiste toimumise rütm,“ selgitas Rosimannus.

Kõik valimispäevad jäävad alles

Ühe alternatiivse kava sisuks on, et alates 2014. aastast valitaks europarlament ja president alati samal aastal, neist esimene juunis ja teine sügisel. Ning alates 2015. aastast Riigikogu ja kohalikud volikogud samuti alati ühel aastal, parlament märtsis ja kohalik võim oktoobris.

„Nii tekiks iga nelja aasta tagant Riigikogu ja kohaliku volikogu valimiste aasta, mis on keskendunud peamiselt riigisisestele teemadele. Ja iga viie aasta järel europarlamenti ja presidendi valimiste aasta, mil valimised keskenduvad ennekõike välispoliitilistele küsimustele. Kuna valimised toimuvad eri aegadel, pole ka varasema ettepaneku puhul kardetud ohtu, et kohalikud teemad jäävad riiklike või presidendi kvaliteetidid Euroopa teemade varju,“ lisas Rosimannus.

Volitused pikemaks?

„Teise alternatiivi kohaselt hakkaksid alati ühel ja samal aastal, aga eri aastaegadel toimuma ühelt poolt Riigikogu ja presidendi valimised ning teiselt poolt europarlamenti ja kohalikud valimised. See variant võtab arvesse soovi säilitada kohalikud valimised Riigikogu vahevalimistena. Muuhulgas tooks taoline variant kaasa kohalike omavalitsuste volikogude ja Riigikogu volituste pikendamise viie aastani nagu see on ka Euroopa Parlamendi ja presidendi puhul,“ kirjeldas Rosimannus.

„Oponentide poolt esile toodud erakorraliste valimiste probleemi võtaks mõlema variandi puhul maha põhisea-

duse täiendus, mis sätestaks, et erakorralistel valimistel valitaks vastavad rahva esindajad ja kogud kuni korraliste valimisteni,“ selgitas Rosimannus.

Kodanike võimalused riigi arengus kaasa rääkida ei vähene, kõik valimised jääksid toimuma eraldi.

Rosimannuse sõnul eeldab reformi läbiviimine üleminekuajal presidendi või kohalike omavalitsuse volikogude volituste ajutist ja ühekordset muutmist. „Variante on mitu, siin peavad ka õigusasjatundjad oma sõna ütleva,“ ütles Rosimannus. Rosimannuse sõnul on valimisreformi ratsionaalne sisu ja eesmärk valimisaastate vähendamine, et järgmised sada aastat ei tegeleks poliitiline eliit üksnes valimiskampaaniaga. ◀

Reformierakonna volikogu esimees Rain Rosimannus ja viimastel valimistel reformierakondlastest suurima toetuse kogunud Urmas Kruuse Eesti valimissüsteemi tulevikku arutamas.

Mittekodanikud ja eelmise aasta kohalikud valimised

Tekst: Kalev Kukk

Mullusuviste Euroopa Parlamendi valimiste aegu oli Eestis valimisnimekirjadesse kantud 909 326 inimest. Sügisesteks kohaliku omavalitsuse valimisteks oli see arv kasvanud 184 991 ehk tervelt viiendiku võrra. Tõenäoliselt on selles neljakuisel juurdekasvus ka mõnisaada uut Eesti kodanikku, kuid päris julgelt võib öelda, et lisandunud valijate näol oli vähemalt 99 protsendi ulatuses tegemist mittekodanikega, kellel erinevalt Riigikogu ja Euroopa Parlamendi valimistest on kohaliku omavalitsuse valimistel aktiivne valimisõigus. Päris naiivne oleks arvata, et mittekodanikest valijad hääletasid siis proportsionaalselt kodanikega ega mõjutanud hääle suhtelist jaotust võrreldes Euroopa Parlamendi valimistega.

Tallinnas ja Ida-Virumaal lisandus enim valijaid

Analüüsidest lisandunud valimisõiguslike isikute geograafilist jaotust, ilmneb, et 80 protsenti neist ehk 147 436 lisandunud valijat said anda oma hääle Tallinnas (+79 865 valijat) ja Ida-Virumaal (+67 571). Ehk teisiti öeldes, potentsiaalsete

valijate hulk suurenes Tallinnas 32,4 protsenti ja Ida-Virumaal 98,7 protsenti, sealhulgas Narvas isegi 2,4 korda. Kui arvestada, et Euroopa-valimistel läksid Tallinna arvele ka välismaal antud hääled, on Tallinna tegelik kasvunumber isegi mõnevõrra suurem. Kolmandale kohale jääb selles edetabelis +9,7 protsendiga Valgamaa. Veidi üle 7 protsendi suurenes valimisnimekirjadesse kantud isikute arv Tartus, Läänemaal ja Lääne-Virumaal. Kaheksas maakonnas oli mõlema valimise hääleõiguslike isikute arv aga praktiliselt võrdne, suurenedes vaid 0,6...2,1 protsendi võrra.

Kui tahta rääkida valijate eelistuste muutumisest Euroopa Parlamendi ja kohalike valimiste vahelise nelja kuu jooksul, tuleks järelduste tegemiseks esmalt elimineerida mittekodanikena lisandunud valijate hääled. Kuivõrd vastavate täpsete numbrite esitamine eeldab põhjalikke ja seni puuduvaid eriuurimusi (vahest võtab mõni poliitogeograaf või politoloog kunagi tulevikus midagi sellelaadset ette), tuleb siinkohal paratamatult piirduda kaudsete hinnangutega. Eeldades lihtsustatult, et kodanike ja mittekodanike valimisaktiivsus oli sedakorda võrdne, läks näiteks Tallinnas täiendavalt jagamisele 50–55 000 häält, Ida-Virumaal 38–40 000 häält, sealhul-

gas Narvas umbes 18 000, Kohta-Järvel 10 000 ja Sillamäel 6000 häält. Siiski, vähemalt Tallinna puhul saab kas või Lasnamäe näitel väita, et seal andsid mittekodanikud oma valimisaktiivsusega kodanikele selgelt silmad ette.

Mis ikkagi määras?

Järgmine küsimus taandub sellele, kellele need lisandunud hääled lõpuks ikkagi läksid. Üpriski suure tõenäosusega võib eeldada, et 9/10 mittekodanike häälest langes sedakorda Keskerakonna saagiks. Pole ju nagu põhjust arvata, et Reformierakonnal või Isamaa ja Res Publica Liidul õnnestus siit midagi haugata. Erandiks olid mittekodanike hääle saajaina vahest mõned Ida-Virumaa valimisliidud. Õnneks on asi siiski palju lihtsam. Nimelt osutusid valimisliidud ning üksikkandidaadid kõige suurema mittekodanikest valijate juurdekasvuga Tallinnas ja Narvas sisuliselt kümnendajärgulisteks tegijateks.

Nüüd ei jäägi muud üle, kui otse küsida: „Kellelt siis ikkagi pärinesid Keskerakonna arvele näiteks Tallinnas lisandunud rohkem kui 71 000 häält ja Narvas juurde tulnud 14 000 häält?” Tuleb ju välja, et mittekodanike häälest ei jagunud pea midagi isegi Dmitri Klenskile Tallinnas või Juri Mišinile Narvas, kes ei suutnud kahe peale kokku oma nimekirjadega koguda isegi 4000 häält. Niisiis võiks tõdeda, et Keskerakonna poolt Tallinnas ja Narvas kogutud häälest langes mittekodanike osaks vastavalt 40–45 ja 60–70 protsenti. Seda edu mittekodanike seas

neile ette heita oleks väär, kuid on äärmiselt küsitav, kas sellise toetajaskonna üle tasub ühel erakonnal ikka nii väga uhke olla.

Mittekodanike häältega Toompeale?

Seega on valimistulemustel veel üks aspekt, millest on miskipärast enamasti mööda vaadatud. Pole mingit alust väita, et viimaste valimiste vahele jäänud nelja kuu jooksul oleksid valijate eelistused põhjalikult muutunud, et üks või teine erakond oleks mõne teise arvelt midagi suurt juurde võitnud või kellelegi teisele ära andnud. Ümber jagati vaid Indrek Tarandi hääled, mis on aga juba omaette teema. Hoopiski määravamad olid valimistulemuste struktuursete muutuste juures mittekodanike poliitilised eelistused.

Keskerakonnal on täielik õigus nii kodanike kui mittekodanike toel erinevates omavalitsustes võimul olla, kuid õigustada viimaste häälele rõhudes oma pürgimisi Toompeale, on ühes iseseisvas riigis lausa ennekuulmatu. Kui rääkida Tallinnast, siis seal sai Keskerakond võrreldes Euroopa-valimistega kodanikelt juurde tõenäoliselt 19–21 000 häält, Reformierakond seevastu 21–23 000 ning Isamaa ja Res Publica Liit 18–20 000 häält. Viimased kohalikud valimised lubavad väita, et poliitiline veelah ei jookse Eestis mitte niivõrd rahvuseid pidi, kui just kodakondsust pidi. ◀

Kuidas vältida heade mõtete varastamist

Tekst: **Jaanus Rahumägi**, Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni esimees

Foto: Lea Tammik

„**E**i olegi võimalik teada, kes sind pealt kuulab, märkis üks kogunud kuulaja Silicon Valley populaarse baari „Lövi ja Kompass” kohta. Kui sa tõesti tahad spioneerida, siis lihtsalt võta kusagil istet ja kuula.”

(Bronson, J. G., "Unfriendly Eyes". IEEE Transactions on Professional Communication. 30.3 (1987), 173-178.)

Eesti areng näitab, et ainus valdkond, kus me maailmatasemel konkurentsi ja huvi suudame pakkuda, on teadus.

Spionaaž on saladuste varastamine, mida tavaliselt seostatakse riigi sõjalise või poliitilise vajadusega. Eestis ei ole suurt sõja- ja rasketööstust ning meie globaalpoliitiline mõju ei ole märkimisväärne. Herman Simmi juhtum on pigem Kremli kohustuslik ülesanne lähiriikide sõjalist võimekust tundma õppida, kui soov siit tundmatuid sõjasiladusi leida. See ei tähenda aga, et Eestis pole ega looda maailmatasemel saladusi, mida siit ei soovita varastada. Eesti areng näitab, et ainus valdkond, kus me maailmatasemel konkurentsi ja huvi suudame pakkuda, on teadus, tehnoloogia ja innovatsioon. Eesti biotehnoloogia, IT-lahendused ja muu teaduspõhine areng on alad, kus me selgelt ka ebatervet huvi pakume, sest teadus on valdkond, kus väikesel riigil on võimalik suurtesse protsessidesse sekkuda. Meilt vahetult enne saavutuse tegelikku realiseerimist varastatud teadmine või toode võib prestiiži, raha ja võimekust pakkuda hoopis teise riigi majandusele ja omanikule. Sageli ilma meie enda teadmata. Seda oleks mõistlik aga ennetada.

Teave on väärtus

Äriorganisatsioonidel ja teadusasutustel on saladusi ja nende varastamine on üks spionaaži vorm, tööstusspionaaž. Oma professionaalsuselt ei jää see alla sõjalisele ega poliitilisele luurele. Majandusspionaaž on vähem levinud termin ja viitab riigi julgeolekuohule, mida toob kaasa saladuste varastamine, mis nõrgendaks mitte riigi sõjalist, poliitilist jõudu, vaid majanduslikku konkurentsi-võimet. See on valdkond, kus Eestis võib esineda vaenulik huvi ja seda mitte vaid traditsiooniliste tegijate poolt.

Majandus muutub järjest teabemahukamaks ja üha rohkem ilmneb, et teave on väärtuslik ressurss. Kuna aga teave on omaduste poolest väga erinev muudest kaupadest, ei saa seda kohelda nagu teisi väärtuslikke ressursse. Igal aastal kaotatakse maailmas miljardeid eurosid konkurentidele, kes teadlikult sihivad

teiste riikide edukate tööstuste ja tehnoloogiate majandusteavet ning nopivad välja toimivate tehnoloogiate teadmused, kasutades nii avalikke allikaid kui salastatud teavet. Meil pole mingit põhjust arvata, et Eesti sellest ringist välja jääb.

Teaduspõhine riigijuhtimine

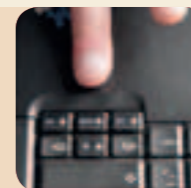
Eestis tegeleb tööstusspionaaži vastuluurega Kaitsepolitsei. Kuna riikliku nägemuse järgi ei ole riigi majanduse ja teaduse kaitse täna prioriteetide seas, on see tegevus minimaalne. Arvestades aga riiklikku tellimust hariduse ja teaduspõhise majanduse järele on selge, et enama tähelepanu koondumine majanduse ja teaduse arengu kaitsele on loomulik asjade käik. Teaduspõhine majandus eeldab teaduspõhist riigijuhtimist. Vastasel korral ei tule sellest midagi välja. ◀

Ebaseaduslikku majandusteavet otsivad väliskonkurendid rajavad luurevõrke tavaliselt kolmel viisil:

1. Valivad ja värbavad mõjutatavaid inimesi, kes töötavad ettevõtetes ja teadusasutustes.
2. Värbavad inimesi hankima majandusteadmused näiteks pististe, väikevarguste ja prügikonteinerite läbiotsimise abil.
3. Loovad näiliselt süütuid ärisuhteid välisettevõtete ja Eesti ettevõtete vahel selleks, et koguda majandusteavet. ◀

Kuidas kaitsta äri spionaaži eest – 6 etappi:

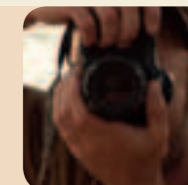
1. Tegelikku ohu olemasolu kindlakstegemine.
2. Ärisaladuste tuvastamine ja hindamine.
3. Määratletava ärisaladuste kaitseplaani rakendamine.
4. Füüsiliste ärisaladuste kaitse ja ärisaladustele juurdepääsu piiramine.
5. Intellektuaalteadmiste piiramine.
6. Töötajatele pideva turvakoolituse tagamine. ◀

Mis on ärisaladus, mida oleks vaja kaitsta?

Ärisaladused on kõik finants-, äri-, teadus-, tehnika-, majandus- või inseneriteabe tüübid ja vormid, sh materiaalsed või immateriaalsed mallid, plaanid, materjali-kogumid, programmeerimised, valemid, projektid, prototüübid, meetodid, tehnikad, protsessid, menetlused, programmid või koodid, sõltumatult sellest, kas neid hoitakse, koostatakse või salvestatakse füüsiliselt, elektrooniliselt, graafiliselt, fotode või kirjutiste kujul, mille suhtes omanik on võtnud mõistlikud kaitsemeetmed ning mis omavad iseseisvat majandusväärtust. Üldiselt nimetatakse „ärisaladuseks” salastatud asutusesisest, majanduspoliitika, äri-, asutusesisest tehnoloogia- või potentsiaalselt ohtliku tehnoloogia teavet. ◀

Mõningad ärisaladuste otsimise ja hankimise meetodid:

1. Vargus, varjamine või pettuse või kavallusega kaasaviimine.
2. Kopeerimine, duplikaadi tegemine, visandamine, joonistamine, pildistamine, alla- või üleslaadimine, muutmine, hävitamine, fotokopeerimine, üleandmine, kohaletoimetamine, posti teel saatmine, elektroonilise posti teel saatmine, teatamine või edasiandmine.
3. Ärisaladuse vastuvõtmine, ostmine või omanine, teades, et nimetatud saladus varastati, omandati, hangiti või muudeti ilma vastava loata.

Ennetavaid meetmeid on võimalik kõigil endal rakendada ja kui on vajalik, siis võib alati pöörduda abi või konsultatsioonide saamiseks Kaitsepolitseisse. ◀

Reformierakonna kolm tähtsaimat sekretäri

Tekst: Kristiina Sild

Kui erakond kunagi sekretäri palkas, tuli tööintervjuule tütarlaps, kes tundis huvi, kumba sekretäri siis ikkagi palgatakse – kas seda vanemat või nooremat. Erakonna kodulehel on ju neid kaks – sekretär, kes külalisi vastu võtab ja telefoni tõstab, ning peasekretär, kelle tegevusest teatakse peamiselt, et tegu on tähtsa ametimehega.

Reformierakonnal on asutamisest alates olnud kokku kolm „vanemsekretäri“: Heiki Kranich, Eero Tohver ja Kristen Michal. Peasekretäri ülesanne Reformierakonnas on vastutada kogu organisatsiooni igapäevase ladusa toimimise eest – tagada, et rahaasjad on korras, vajalikel kohtadel inimesed olemas ning kõik sealjuures liikumas ühes suunas nii nagu erakonnaliikmed üldkogul ja juhatus oma koosolekutel otsustanud on. „Kui erakonnal läheb hästi, siis järelkult on peasekretär oma töö teinud ja temast ei kuule keegi eriti midagi. Kui läheb kehvasti – siis võib naljaga pooleks öelda, et ilmun mina välja,“ on peasekretäri ameti kohta öelnud Kristen Michal.

Loomingulisus ennekõike

Nii endine kui praegune erakonna esimees iseloomustavad Heiki Kranichit (Reformierakonna peasekretär 1996-1999) kui väga loomulist inimest. „Lennukas, kohati ka boheemlaslik, armastas töötada rohkem öösel kui päise päeva ajal,“ kirjeldab Heikit Andrus Ansip.

Siim Kallas imetleb Kranichi uskumatut võimet leida ka kriisiolukordades lahendusi. Kranichil on tohutu oskus inimesi võluda, sõita nendega kuhugi, nad ära rääkida ja erakonda värvata. „Heiki on Eero ja Kristeniga võrreldes täiesti teistsugune, tema oli eelkõige avaliku elu

staar, väga improvisatsiooniline,“ ütleb Siim Kallas.

Ka Kristen meenutab, et Kranichi ajal oli erakonnaelus levinud loovuse vaim. „Tol ajal olid erakonnad nagu loomingu seltsid. Kõik tulid kokku, keegi tegi midagi ja võib-olla midagi juhtus,“ muigab Michal tõdedes, et Reformierakonna puhul – enamasti juhtus.

Heiki ise vaatab oma peasekretäriks olemisele kui väga lähedale ajale. „Täna selline töökorraldus enam võimalik ei oleks. Mul üldse vedas, et ma olin tol ajal peasekretär,“ tõdeb ta.

Süsteemne masinavärk

Eero Tohverit (peasekretär 1994–1996 ja 1999–2003) ja Kristen Michalit (peasekretär 2003–tänapäevani) iseloomustatakse kui üsna sarnase stiiliga mehi. Siim Kallas on näiteks öelnud: „Erakonna arengus on olnud kaks etappi, mis mõlemad on loomulikud ja vajalikud. Esiteks Heiki Kranichi improviseeriv, loomulisem juhtimine ning teiseks Eero Tohverit ja Kristen Michalit süsteemse masinavärgi töö. Eri ajad nõuavad erinevaid lähenemisi.“ ▶

Peasekretäri ülesanne Reformierakonnas on vastutada kogu organisatsiooni igapäevase ladusa toimimise eest.

erakonnad nagu loomingu seltsid. Kõik tulid kokku, keegi tegi midagi ja võib-olla midagi juhtus,“

Foto: Lea Tammit

Kranichil on tohutu oskus inimesi võluda, sõita nendega kuhugi, nad ära rääkida ja erakonda värvata.

Ansipile tulevad Eerole mõeldes pähe märksõnad: süstemaatiline, punktuaalne ja hea majandusliku mõtlemisega. Michal aga iseloomustab oma eelkäijat kui väga ratsionaalset inimest. Kuid see ei tähenda, et sel perioodil käisid kõik erakonnas ringi tõsiste ja karmide nägudega.

Foto: Lea Tammik

Ansipile tulevad Eerole mõeldes pähe märksõnad: süstemaatiline, punktuaalne ja hea majandusliku mõtlemisega. Michal aga iseloomustab oma eelkäijat kui väga ratsionaalset inimest. Kuid see ei tähenda, et sel perioodil käisid kõik erakonnas ringi tõsiste ja karmide nägudega. Töö ja huumor käivad Reformierakonnas ikka käsikäes. Eero ise meenutab naljakat lugu oma peasekretäri ajast, kui tema juurde tuli inimene, kes hakkas rääkima sellest, kuidas ta kannab kogu aeg hõbepaberist mütsi, et kaitsta end KGB mõjutuste eest. Selliseid näiteid oli igal aastal 3-4 tükki. „Hõbemütsiga vendi on nüüd vist natuke vähemaks jäänud,” muigab Tohver.

Organiseeritud loovus

Kristenit võib kõrvutada Eeroga – ka tema on kõva administraator ja orgtöö mees, nagu ütleb Siim Kallas. Andrus Ansip peab Michalit samuti väga täpseks ja hästi organiseeritud meheks, kes on oma ütlemites terav. Samas lisab ta, et erakonnas on alati olnud ohtralt loovust ja see on just Kristeni teene, et meeskonnas seda loomingulisust nii palju on jätkunud.

Kristen ise arvab oma tööst, et mida paremad inimesed erakonnas on, seda vähem peab peasekretär tegelema igasuguste probleemide lahendamisega. Tavaliselt head inimesed lahendavad probleemid ise. „Kui kõik sujub, ei näe mind keegi ja see on hea. Siis, kui mind näha ei ole, saan tegeleda uute arengute nuputamiselega. Seda peangi kõige vajalikumaks – märgata uusi võimalusi erakonnale. Ja võin öelda, et täna näen neid palju.” Teda motiveerib töö juures võimalus teha palju asju, mida mujal teha ei saaks. „Mul on võimalus muuta Eesti Vabariiki ning aidata teisi inimesi. Sellest piisab,” ütleb Michal.

Tööjaotus esimehe ja peasekretäri vahel on olnud alati optimaalne: „Esimehele on jäänud vabad käed poliitika tegemiseks, ega pidanud tegelema erakonna organisatsiooni juhtimisega,” ütleb Siim Kallas. Andrus Ansip lisab: „Kõik erakonna peasekretärid on head tööd teinud. Nad on hästi treenitud. Jaksavad küll.”

Erakonnas on alati olnud ohtralt loovust ja see on just Kristeni teene, et meeskonnas seda loomingulisust nii palju on jätkunud.

Foto: Jarek Jõepera

Valdo Randpere 10 soovitus ettevõtjatele aastaks 2010

Tallinna linnavolikogu Reformierakonna fraktsiooni aseesimees **Valdo Randpere** on aastaid olnud ettevõtja. Selles Reformikirjas annab ta ettevõtjatele kümme soovitus, kuidas toime tulla aastal 2010.

1. Unustage ära – kui veel meeles on – need ajad ja aastad, kui hommikuti tööle minnes oli teie firma ukse taga järjekord inimestest, kes teie tooteid soovisid osta. Esimene soovitus ongi – **nüüd on vaja panustada aktiivsele müügitööle**, sest ostjaid on vähe ja konkurents turul väga palju tihedam, kui ta seni olnud on.

2. Mul oli kunagi üks soomlasest ülemus, kes armastas soomlastele nii omases puises inglise keeles korrata paari kuldset kõnekäändu. Üks neist kõlas: piipel pai from piipel. Ehk teisisõnu, inimesed ei osta asju, vaid ostavad neile sümpaatsetelt müüjatelt. See haakub üsna palju esimese soovitusena ja olekski teise soovitusena sisu. **Komplekteerige oma müügitöö võimekatest ja aktiivsetest müüjatest ja olge ise ka võimalikult palju otsekontaktis oma klientidega.**

3. **Keskenduge oma põhitegevusele.** Parem on olla kuninga mingis väikese valdkonnas kui proovida olla poolheal paljudel aladel. Ostke pigem sisse neid teenuseid, mis otseselt teie oma toodetele lisaväärtust ei anna. Mõelge järele, kas teil on vaja töödandja olla igasugu tehnilisele

personalile. Äkki oleks lihtsam ja odavam sellist personali üürida siis, kui teda just vaja on, ja panustada kogu oma aeg sellele, milles teie parimad olete.

4. **Olge aktiivsed ja agarad eurotoetuste taotlemisel ja kasutamisel.** See on üks osa müügitööst, ainult sedapuhku peate maha müüma kuvandi iseenda võimekusest. EAS ja PRIA on seejuures ka ise väga huvitatud, et head projektid saaks toetatud, nii et häbenenud pole siin midagi. Tõenäosus toetust saada pole kunagi nii suur olnud kui praegu.

5. Sama soovitus, mis eelmine, aga seekord suunatud riigi poolt jagatavate toetuste taotlemisele õhutamisele. **Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi kaudu ta suks kindlasti uurida ka erinevate riiklike toetuste saamise võimalusi ja valdkondi.**

6. **Praegu on paljudes valdkondades õige aeg investeerimiseks.** Majandustõus tuleb nagunii – kui mitte sel, siis järgmisel aastal. Iga olukord pakub oma võimalusi. Praegune hetk on väga hea investeringute tegemiseks 3-5 aasta perspektiivis. Hoiuseintressid on lähiaegadel nii madalad, et säästmiseks pole praegu ka majanduslikku motivatsiooni. Euro tulek 2011. aastal võib juba selle aasta teiseks pooleks tuua siia uusi välisinvestoreid, kes on huvitatud meie ettevõtetesse investeerimisest. Esimese sammuna näeme neid praegu aktiivseerumas meie aktsiaturul ja see on hea märk.

7. **Otsige võimalusi oma toodete ja teenuste ekspordimiseks.** Eesti turg on nagunii pisike ja praegu ka väga väikese ostujõuga. Samal ajal on meie töjõud jälle kord

atraktiivselt odav. Rootsis on majandus hakanud silmanähtavalt kosuma, Taani on üldse kriisist suht valutult läbi tulemas, soomlastega võrreldes on meie kulutase umbes üks kolmandik nende omast. Viitega varasemale soovitusel riigi poolt tuge otsida – eksporditoetused on üks valdkond, milles riigi käest abi on saada.

8. **Aidake ennast ja aidake Eestit võttes tööle uusi inimesi.** Tööpuudus on järgmise 12-24 kuu jooksul Eesti kõige suurem probleem ja majanduskasvu takistav faktor. Sotsiaalministeeriumi kaudu toetab riik töötutele tööd pakkuvaid firmasid sel aastal 4 miljardi krooniga. Kasutage neid toetusi ära ja looge uusi töökohti.

9. **Hoidke oma kulud all, aga ärge tehke seda klassikalist viga, et hoiate kokku ainult turustamiskulude kärpimise arvelt.** Muidugi on püsikulude kallale minek keerulisem, aga ärge liigse kokkuhoiuga võtke ära endalt võimalust edasiseks edukaks tegutsemiseks. Kriisist enda läbinälgutamise võib lõppeda jõuetusega sel hetkel, kui on vaja uuesti muskleid näidata.

10. Praegu on aega asjade üle järele mõelda ja **võib-olla tuleb midagi oluliselt muuta.** Kasutage võimalust ja pakkuge mõnele vähese töö käes vaevlevale konsultandile tööd – las ta teeb täisinventuuri teie firma põhifunktsioonides. Võõras inimene märkab tihti asju, mida oma inimesed enam tähele ei pane. Praegusel ajal ei pea isegi päris konsultanti võtma, vaid kindlasti leiate ka oma tutvuskonnast töötaja jäänud kompetentseid inimesi, kes hea meelega tuleks ja teie jaoks selle projekti läbi viiks.

Ja kui tõesti on praegu nii hull olukord, et midagi nagu polegi teha, siis äkki panetegi mõneks ajaks poe kinni ja kui võimalust on, puhake end korralikult välja. Tunnen päris mitut ettevõtjat, kes läksid lihtsalt talveks Eestist minema, et siis kevadel tagasi tulles välja puhanuna uue energiaga tööd hakata rügama. Kuna mujal on elu tihti peale ka odavam, siis võib see isiklikus plaanis isegi kokkuhoiuks osutuda. Aga see on rohkem naljaga pooleks soovitus, sest Eesti vajab praegusel hetkel iga oma ettevõtjat rohkem kui kunagi varem. ◀

Foto: erakogu

Mis toimub Tallinna volikogus?

Tekst: Õne Pillak

On neljapäev, 28. jaanuar, kell on 14:37. Viimane aeg pakkida Riigikogus asjad, et jõuda õigeaks ajaks all-linna Tallinna linnavolikogu Reformierakonna fraktsiooni koosolekule. Hilineda väga ei taha, sest meil on fraktsioonis karm kord, iga hilinetud 10 minuti eest tuleb maksta trahvi 25 krooni.

Volikogus on täna nagu esimene koolipäev, peale talvehaaega tullakse taas kokku. Ei teagi, kas rõõmu ja elevust tekitab üksteise nägemine või hoopis perekond Sõnajalgade tehtud väike kingitus, milleks on nende viimane kauamängiv „Taevane roos”, mis igale volikogu liikmele on postkasti soetatud...

Fraktsiooni koosolekul arutame läbi tänase päevakorra ning meie poolt üleantavad eelnõud ja arupärimise linnavalitsusele. Pikema arutelu tekitab Katrin Saksa palga küsimus, sest siiani on volikogu aseesimehed saanud hakkama kordades väiksema hüvitisega. „Küllap on tegu linnavalitsuse poolt loodava uue sotsiaaltöökohaga, raskel ajal tuleb ikka omasid aidata,” arvab muiates minu kolleeg Ants Leemets.

Tõsist tööd ja nalja

Päevakord läbi vaadatud, seame sammud kolmandal korral asuvasse volikogu saali. Lunastanud allkirja vastu töötõendi ja registreerinud ennast istungile, kostub peagi volikogu esimehe Toomas Vitsuti märguanne istungi alguse kohta.

Peale volikogu esimehe märguannet on kõigil soovijail võimalus üle anda eelnõusid, arupärimisi või esineda sõnavõtuga. Mõned pingiread eemal on näha, kuidas ühe IR-Li fraktsiooni liikme silmad lähevad seda võimalust nähes särama. See mees on Tarmo Kruusimäe alias Kojamees, kes mitte ei saa vaiki olla. Ta hoiab oma emotsionaalsete ja humoorikate sõnavõttudega meilgi tuju üleval.

Kuid enne veel, kui ta täna esimest korda sõna saab, annavad volikogu liikmed üle eelnõusid ja arupärimisi. **Reformierakonna fraktsioon algatab eelnõu rutakalt ja läbimõtlematult kehtestatud paadimaksu kaotamiseks.**

Kui kõik soovi avaldanud on rääkinud, läheme edasi päevakorraga, mille läbimine alguses tundub minevat tempokalt. Kuid ei maksa liiga vara rõõmustada.

Sotsiaalsed töökohad

Reformierakonna fraktsiooni Tallinna volikogus kuulub 14 inimest ning meie töökas meeskonda juhivad Remo Holsmer. Täna on volikogu päevakorras 43 punkti. Tundub, et läheb pikalt, sest kogemused (küll lühiajalised, aga siiski) on näidanud, et tunduvalt lühema päevakorraga neljapäevaõhtused volikogu istungid on veninud reede varahommikusteks istungiteks.

Neljapäevaõhtused volikogu istungid on veninud reede varahommikusteks istungiteks.

Vaade Tallinna volikogu saali. Keskel Õne Pillak.

Foto: Ruth Maria Roosi

Sotsid nihelevad piinlikkust tundes

Mõned tunnid hoogsat tööd ja oleme jõudnud täna kõige rohkem küsimusi tekitava päevakorrapunktini. See on volikogu aseesimehe hüvitise kehtestamine ehk Katrin Saksa töökoha loomine.

Pusserdades volikogu liikmete küsimustele vastamisel nõustub ka volikogu esimees (kogemata või tahtlikult, seda teab ainult tema ise), et tegu on sotsiaalse töökohaga. Nimelt kui meie fraktsiooni liige Martin Kukk küsib Vitsutilt, kas tegu on ühega Tallinna loodud sotsiaaltöökohadest, vastab viimane talle: jah, paraku on KE ja SDE seisnud selle eest, et neid töökohti juurde tuleks ja inimesed realselt saaks tööd teha.

Samal ajal kui Toomas Vitsut on opositsiooni küsimuste rahe all, võib märgata SDE ridades ebameeldivat nihele-

mist, küllap see poliitöökohta/sotsiaaltöökoha loomine neile liiga mugav teema ei ole.

„Üllatavalt” on saalist kadunud sotside fraktsiooni aseesimees, kes vähemalt viimased neli aastat on aktiivselt võidelnud poliitöökohtade loomise vastu.

Hääletusmasin veereb

Ma arvan, et ega sotsiaaldemokraatidele see Tallinnas võimu jagamine kõige lihtsam ja meeltemööda olev ülesanne ei ole. Vaadates endast vasakule poole jäävate saadikute ridasid, kus istuvad Keskerakonna ja Sotsiaaldemokraatide esindajad, siis viimased jäävad tihtipeale märkamatuks. Nad kas kaovad roheliste mehikeste massi alla ära või piinlikkusest (linnavalitsuse esitatud eelnõude kohta) lihtsalt hiilivad saalist minema. ➔

Volikogu aseesimehe palga küsimus leiab koalitsiooni saadikute toetuse, siis tuleb arutluse paadimaksu muutv otsuse-eelnõu ja sõidupiletite kompensatsioonikorda muutev määruse-eelnõu. Needki eelnõud tekitavad opositsioonis vastakaid emotsioone. Kuid väljakoolitatud koalitsioonisaadikute ühisrinne ei lase ennast meie märkustest kõigutada ning lahing vormistatakse sapikoalitsioonile sobivalt, sest päheõpitud hääletamisskeem toimib laitmatult.

Siinkohal pean ma keskfraktsiooni juhtkonnale tunnustust avaldama, sest on lihtsalt uskumatu, kuidas kõik 44 saadikut pannakse silma pilgutamata ühte moodi hääletama. Mina ei usu, et neil inimestel pole oma arvamust ning et nad alati on nõus kõigi linnavalitsuse otsustega.

Segadus linnaosadega

Eelmise koosseisu ajal pidas oma kurja kotkasilma kõigil tsentristidel peal Elmar Sepp, kes jälgis, et keegi ei puuduks. Ei hilineks. Hääletaks vastavalt tema märguannetele: roheline marker = jah, punane marker = ei. Selle koosseisu ajal on toimunud märgatav areng. Tõsi, roheliste mehikeste ridade vahel peab endiselt korda nõunik, aga markerid on kadunud ja karmist loendajast Elmar Sepp pole asendajat otsitud. Aitäh tuleb keskfraktsiooni liikmetel selle eest öelda sotsidele.

Tundub, et Aktuaalse Kaamera ajaks koju ikka ei jõua, sest läbi arutamata on veel meie ja IRLi eelnõud, mis tavapäraselt on pandud päevakorra lõppu. Kõige rohkem küsimusi tekitab meie ühine eelnõu, mis puudutab linnaosade säilimist, mida iseenesest peaksid kõik saalis olijad toetama. Teatavasti näeb KE ja SDE koalitsioonilepe samuti ette linnaosade säilimist. Aga ei leia see eelnõu siiski peale meie ja IRLi saadikute kellegi teise toetust. Miks? Sest esitajad on valest erakonnast ning seda tunnistab ka õiguskomisjoni esinaine Margarita Tšernogorova.

Keeleprobleem

Siinkohal ei saa ma mainimata jätta, et tegu on volikogu ühe staažikama ja praeguse koosseisu vanima liikme-ga, kes saalist tulevatele küsimustele vastab alati: seda küsimust komisjon ei arutanud. Muideks, viimane lause on mitme teisegi tsentristi seas populaarne, sest töö-keele (eesti keele) oskus suuremal osal neist kiita ei ole. Kell on saanud 22.19 ja volikogu istung on läbi. Võib öelda, et võrreldes eelmise kahe istungiga, olime täna karmem. Soovides volikogu turvaonule head ööd, lähen ma omaette rõõmustades kodu poole, sest vaatamata kõigele võeti täna volikogus vastu ka üks tore otsus. Hiljemalt järgmise aasta novembriks rajatakse Nõmmele Nikolai von Glehni kuju, kes on minu armastatud linnaosa rajaja. ◀

Isegi eesti keelt kõnelevad keskfraktsiooni saadikud eelistavad vene keelt, sest nii saavad kõik nende fraktsiooni saadikud üksteisest aru.

Ega Sotsiaaldemokraatidele see Tallinnas võimu jagamine kõige lihtsam ja meeltemööda olev ülesanne ei ole.

Foto: Katrina Sokk

KOMMENTAAR

Tallinna linnavolikogu Reformierakonna fraktsiooni liige Eero Merilind:

Osalemine volikogu töös on huvitav ning maailmavaadet rikastav kogemus. Kohati on isegi raske aru saada, kuidas parteiline käsuliin lämmatab koalitsioonipartnerite vaba mõtlemist. Meele teeb mõruks, kui opositsiooni head ideed välistatakse juba eos ning tehakse populistlikke otsuseid. Selle aasta eelarve on Tallinna linna pingeline ning saab olema keeruline kõikidele. Reformierakonna fraktsioon volikogus soovib toetada ettevõtlust ning panustada inimeste haridusse, laste huvitegevusse ning lasteaedade ja koolide toimetulekusse, soovime, et Eesti oleks avatud ning terve. Tore on, et Reformierakonna inimeste seas on Tallinna volikogus nii palju mõtleavaid ja julgeid inimesi.

Küsimusi-vastuseid Tallinna linnavolikogu istungilt

Küsimus 2010. aasta eelarve kohta linnaapea Edgar Savisaarele

K: Eelmisel volikogu istungil lubasite vastata mu küsimusele, kas tarbimismaksuga maksustatakse ka koolitoit, töövihikud, õpikud, õppevahendid, lasteaiatoitlustus. Kas te täna saate sellele vastata?
V: Jah, muidugi saan ma sellele vastata.

Küsimus 2010. aasta eelarve kohta linnaapea Edgar Savisaarele

K: Kas pensionärid on vabastatud müügitulust?
V: (pikk paus)...te teate sellele küsimusele isegi vas-

tust, ärge raisake selliste küsimustega oma kolleegide aega.

Küsimus Taavi Aasale Vabariigi Valitsusele ülesande andmisega seoses paadimaksu kehtestamisega

K: Seletuskirjas on kirjas, et ei ole võimalik saada andmeid maksustamisele kuuluvate väikelaevade kohta ning maksuobjekt ei ole määratletav. Mille alusel arvutasite te 10 miljonit krooni, mis on ette nähtud paadimaksust laekumiseks?

V: Põhimõtteliselt ega väikelaevade arv on teada. Küll on aga küsimus selles, et need registrid tuleb korras-tada, et oleks võimalik saada andmed ühest registrist ja need oleks ka siis maksustamise aluseks.

Küsimus Toomas Vitsutile seoses volikogu aseesimehe hüvitise kehtestamisega

K: Kas praegusele aseesimehele on tulnud täiendavaid tööülesandeid, mida varem ei olnud?

V: Kui te võtate lahti koalitsioonilepingu, siis see on mahukas ja Katrin Saks peab neid ülesandeid ka täit-ma.

Küsimus Margarita Tšernogorovale seoses linnaosade säilimise eelnõuga

K: Millised on need argumendid, miks komisjon ot-sustas seda eelnõud mitte toetada?

V: Aga meie arutasime nii nagu me arutasime, me hää-letasime ja keegi ei öelnud, miks te hääletasite nii või naa ja kellelgi ei ole õigust küsida, miks te hääletasite nii või naa. See on inimeste isiklik õigus.

Küsimus Toomas Vitsutile seoses volikogu aseesimehe hüvitise kehtestamisega

K: Miks te ei tahaks öelda, et võtate tööle aseesi-mehe ja maksate palka, mis oleks igati korrektne?

V: Selle tasu määramise juures on erinevad võimalu-sed, meie valisime sellise võimaluse.

Kelle nahas on parem elada – „ärimehe” või „bürookraadi”?

Tekst: Meelis Mälberg

Peale keskkooli lõpetamist ja enne sõjaväeteenistusse asumist keerasin kolm kuud ZILi rooli. Seega on minu tööraamatu esimeseks sissekandeks märgitud autojuht. Ka hilisemas elus olen töötanud peamiselt juhtivatel ametikohtadel.

Põllumajandusülikooli ettevõtluse ja ökonomika eriala lõpetamise järel on mul õnnestunud töötada nii era- kui ka avalikus sektoris, samuti kätt proovida kohalikus poliitikas. Olen arendanud saetööstust ning Eesti vanimat tööstusettevõtet Rápina Paberivabrikut. Olin nende ettevõtete juht ning osanik ja seega hästi kursis ettevõtjate murede ning rõõmudega. Avaliku sektori töö kogemuse sain Rápina linnapea ja Otepää vallavanema ametikohal töötades. Tagantjärele vaadates saan öelda, et tegemist oli minu jaoks pingelise ja põneva ajaga, tänu sellele olen hindamatu kogemuse võrra rikkam.

Linnapeagi on „firmajuht”

Kahe erineva valdkonna kogemus on mind palju aidanud. Usun, et mõistan mõlemas sfääris tehtavat tööd. Tihti peetakse neid kahte – avalikku ja äri – vastandlikuks, aga kas see ikka on nii? Kas firmajuhi töö erineb kardinaalselt näiteks linnapea tööst?

Usun, et ega suurt vahet ei ole. Mõlemal juhul on peamine organisatsiooni edukas toimimine läbi õigete juhtimisvõtete ning töö inimestega. Mäletan, et ülikooli alguses rääkis õppejõud, et ettevõtja ainus ülesanne ühiskonnas on teenida kasumit. Minu hilisem kogemus on sellele väitele vaid kinnitust leidnud. Kui ettevõtte on kasumis, on

Huvitav fakt:

Meelis Mälberg on Riigikogu valimiste järel loobunud võimalusest asuda tööle Toompeal, eelistades rahvaesindaja ametile Rápina Paberivabriku juhtimist.

kõik rahul. Aktsionärid teenivad tulu oma investeringult ning on valmis veelgi tulutoovasse ärisse panustama. Riik saab maksud ja läbi nende saab luua veelgi soodsama ettevõtluskeskkonna. Töötaja korraliku palga ning tal on kindlustunne oma töökoha säilimise osas. Loogiline ring, kus igaüks annab oma panuse ühiskonna arengusse.

Foto: Lea Tammik

Kasum ja erinevad huvid

Ettevõtja on vaba oma otsustes, tal on piisav vabadus tegeleda just nii nagu õigeks peab. Peaesmärgiks on oma toote või teenuse kasumlik müümine. Läbi selle tuleb tagada õigeaegne palga ja maksude tasumine ning omanikele dividendide teenimine. Populismil pole siin kohta. Ei saa kellelegi lubada piimajõgesid ega pudrumägesid. Usun, et seetõttu polegi ettevõtjad valimistel just liiga edukad.

Otsused avalikus sektoris, eriti poliitikas, ei sünni kaugeleki nii kergelt kui eraettevõtluses. Siin tuleb arvestada uskumatult paljude asjaolude ja osapooltega. Lõputu kompromisside jada on siin igapäevane nähtus. Tihti tundubki just sellepärast „bürookraatide” käitumine veidra ja ebaratsionaalsena ning kõik kipub venima nagu lõpmatu pikk kummipael.

Rahakoti sisu loob maksumaksja

Avaliku sektori eeliseks on see, et kui mõistlikult majandada, siis raha päris otsa ei saa. Isegi praeguses majanduse langustsüklis laekuvad riigieelarvelised vahendid korrapäraselt. Tõsi, et väiksemas mahus, aga laekuvad siiski. On aeg, kus tuleb olemasolevate vahenditega eriti otstarbekalt ümber käia ning meeles pidada, et eelarveraha on olemas vaid tänu meie maksumaksjate tublile tööle.

Et teha häid ja vajalikke otsuseid, tuleb olla võimul. Et võimule saada, tuleb olla valimistel edukas. Sageli saab just sellest sisemise võitluse koht. Väidan, et ka siin ei ole populismile kohta. Väga raske on juhtida, kui hakkad oma otsustes tuginema vaid loodetavale hääletasaagile järgmistel valimistel. Minu kogemus on näidanud, et tuleb ajada oma asja ja seda oma parima äranägemise järgi. Kõigile ei jõua ja ei peagi meeldima. Küll aga annab rahuliku ööune teadmine, et tegutsed oma õiglustunde ajal ja õigete eesmärkide suunas.

Häid inimesi on kõikjal

Kummal poolel on mulle rohkem meeldinud? Siin ühest ja õiget vastust pole. Leian, et mõlemal pool on oma võlu ja valu. Väljakutsed ja toimimisviisid on erinevad, aga peaesmärk mõlemal on olla edukas.

Kindel on aga see, et nii avalikus kui ka erasektoris töötab väga palju tublisid ning oma tööd suure pühendumusega tegevaid inimesi. Materiaalsetest hüvedest unistamine pärsib meie tegutsemisvabadust. Elu on näidanud, et ainult oma tööd armastades on seda võimalik tulemuslikult teha. Ja siis, varem või hiljem, saab tubli töö ka hästi tasustatud. ◀

Foto: Väinu Rozenhal

Lillevaasi näide:

Tänane Riigikohtu esimees Märt Rask tõi rohkem kui kümme aastat tagasi huvitava näite era- ja avaliku sektori juhtimise erinevusest võrreldes seda vaatega viie lillega vaasile. Erasektoris pole midagi valesi suhtumises, et kolm lille võivad õige asetuse korral vaataja ilumeelt rahuldada sama efektiivselt kui viis lille. Avalikus sektoris tuleb aga tegeleda kogu vaasiga, ka siis, kui mõni lill on näribunud või vaasist sootuks lauale pudenenud.

Energiatootmises vajame ausat konkurentsi ja taskukohast elektrit

Tekst: **Kalle Palling**,
Riigikogu keskkonnamisjoni liige

72 Jaanuarikuu viimastel päevadel võeti Riigikogus lõpuks vastu palju kõneainet pakkunud elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelkõige loob uus seadus aluse Eesti elektrituru avamiseks osaliselt selle aasta 1. aprillil ja täielikult 1. jaanuaril aastal 2013. Samuti on turu avanemine eelduseks täiendavate riikidevaheliste elektriühenduste rajamiseks. Eelnõule oli juurde liidetud veel Narva elektrijaamade renoveerimise toetuskeem ning Reformierakonna ettepanekul kõrvaldati turgu moonutav seadusesäte, mis lubas maksta taastuvenienergia toetust ka ebaefektiivse elektri ja soojuse koostootmise eest.

Mida muudab turu avamine ja mis hakkab saama 1. aprillist?

Tavatarbija elektri hinnaga ei juhtu sellel kuupäeval midagi, sest ta ei hakka praegu ostma elektrit vabaturult. 1. aprillil muudatus puudutab ainult umbes 250 ettevõttest suurtarbijat, kes tarbivad ühes kohas üle 2 GWh aastas. Kuna tegemist on kõige suuremate ettevõtetega, siis need tarbivad umbkaudu 35 protsenti kogu Eestis tarbitavast elektrist. Vabaturutarbijatele hakkab elektri hind kujunema vabas konkrentsis nõudmise ja pakkumise

vahekorra tulemusena. Tekib elektriturg Skandinaaviast Leeduni, kus energiakauplejad on

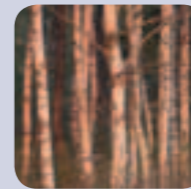
mitu ja tarbija saab valida konkrentsitingimustes talle parima pakkumise. Tavatarbijad (kodumajapidamised ja väikeettevõtted) hakkavad elektrit vabalt turult ostma alates 1. jaanuarist 2013.

Kuna eelnõule oli juurde liidetud veel muidki olulisi teemasid, siis toetas Reformierakonna fraktsioon vahepeal elektrituruseaduse teise lugemise katkestamist, et arutelu parlamendis jätkuks, kuni asjad selged. Meie fraktsioonil oli vahepealsel ajal palju kohtumisi erinevate osapooltega, erinevate ministriumite, konkrentsiameti, Riigimetsa Majandamise Keskuse ja teiste turuosaliste esindajatega.

Pärast põhjalikku arutelu otsustas Reformierakond esitada kolm muudatusettepanekut, mis lähtusid selgetest põhimõtetest – vaba turu austamise põhimõte, võrdsuse põhimõte ning läbipaistvuse ja aususe põhimõte.

1. muudatusettepanek, mis ei võimalda tulevikus maksta toetust taastuvenienergiale, kui see on toodetud ebaefektiivselt. Teisisõnu – kui elektritootmisel vabanevat soojust ei kasutata inimestele toasoojaks, vaid kondenseeritakse veeks, mis voolab Narva jõkke või mõne linna kanalisatsiooni. Kuna üks grupp turuosalisi lähtub tervest mõistusest ja rajab sellised koostootmisjaamad, mis suudavad tarbida ära kogu elektri ja suunata vabaneva soojuse inimestele toasoojaks, siis peaksid tegema seda ka teised. Reformierakond ei ole kunagi olnud suur dotatsioonide pooldaja. Meenutame näiteks 2007. aasta valimiste eelset aega, kus kõik erakonnad peale meie hääletasid üksmeelselt ülisuurte taastuvenienergia toetuseks mõeldud dotatsioonide kehtestamise poolt. Turu moonutamine sai alguse sealt. Eelmise aasta suvel muutsime Riigikogus olukorda võrdsemaks ning võtsime dotatsioonide maksimise ära võimsuspiirangu. Juba poole aastaga sai selgeks, et ebaefektiivsele tootmisele

toetuse maksimine moonutab turgu väga suurel määral.

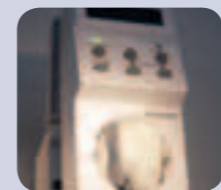

Nüüd oligi meil ees selge valik – kui doteerime mittetõhusat puidu jm biomassi kasutamist edasi, siis moonduv ka turg edasi. Kui ühel osalisel on tänu taastuvenienergia toetusele võimalus osta tooret üle kahe korra kallimalt turuhinnast, tõuseb hind kõigil. Pealegi kasutatakse taastuvat energiaallikat ebaefektiivselt. See ei ole aus.

Ebaausa dotatsioonide jagamisega kaasneva toormehinna tõusuga kallinenuks toasooje paljudele inimestele. Näiteks Haapsalu, Keila, Valga, Võru, Tartu, Pärnu, Kuressaare ja Kärdla elanike küttehinna tõus ligi 10% oleks sellise arengu puhul kahetsusväärne reaalsus. Sama võib pikemas plaanis juhtuda veel paljudes kohtades, sest maagaasi kasutavate asemele säästlikumaid tootmisviise ei oleks sellise hinnatõusu puhul enam mõistlik rajada.

Kõik, kes olid Reformierakonna ettepanekute vastu, olid selgelt küttearvete tõusu poolt. Ja see tõus on muuseas elektriarvel kirjas – vaadake oma arvet, seal on taastuvenienergia toetuse rida ning küsige, kuidas riik seda raha kasutab.

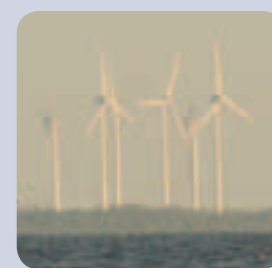
Reformierakonna muudatusettepanek pidurdas arutu toasooja hinnatõusu ja lõi turuosalistele võrdsed ja ausad tingimused.

2. muudatusettepanek loob suurtele energiatarbijatele võimaluse rajada oma tarbeks elektrijaamad ning tarbitud energia pealt saada taastuvenienergia toetust sarnaselt teiste tootjatega. Varem oli selline võimalus välistatud ja enda toodetud energiat pidi ostma suu-rest elektrivõrgust uuesti tagasi. Niinimetatud otseliini kaudu ostmine loob suurtele energiatarbijatele kindluse, et ka avatud turu tingimustes on neil olemas oma tootmisvõimsused n-ö mustadeks päevadeks, kui energiahind võib tõusta turul kõrgemaks. Suurtele sadade töötajatega ettevõtetele loodi kindlustunne toota Eestis, jättes alles sajad töökohad. Nii ettevõtjate kui ka töötajate hirmud said maandatud.

3. muudatusettepanek puudutas toetusi põlevkivienergeetikale ehk sisuliselt toetust Eesti Energiale põlevkivil põhinevate reservvõimsuste soetamiseks aastateks 2016–2025. Toetuse suurus 20 aasta jooksul on 24 miljardit krooni maksumaksja taskust tulevat raha. Reformierakond ei saanud jätta nii ulatusliku doteerimise puhul kuidagi süvenemata toetamise põhjustesse. Kuigi toimusid kohtumised ka sel teemal, jäid vastused segaseks kahe katla vajadusest. Seega ka hääletusel jäime seisukohale, et täna oleks mõistlik teha otsus vaid ühe katla rajamiseks. Pea pool parlamendist oli Reformierakonnaga ühte meelt, et nii ulatusliku ja pealegi veel ebakindla toetuskeemi otsust oleks võinud veelgi kaaluda.

Lõppkokkuvõttes on Reformierakonna jaoks tähtis Eesti energeetiline julgeolek, võimalikult odav elekter ja toasooje tarbijatele, energiavarustuskindlus. Meie arvates tuleb tuumajaama projektiga edasi liikuda ja alustada vastava seadusandliku baasi loomist juba sel aastal. Samuti sooviksime siinkohal ergutada ka teisi loominguulisi otsinguid Eesti energiabilansi mitmekesistamiseks. ◀

Mida toovad iga inimese jaoks kaasa elektrituruseaduse muutused?

1. Sinu toasooja hind ei tõuse põhjendamatult kõrgeks, tänaste vene gaasil töötavate katlamajade asemele rajatakse kaasaegsed katlamajad, mis tarbivad kodumaist kütust, on keskkonnasõbralikumad ning toodavad mõistlikuma hinnaga.
2. Tulevikus saad osta elektrienergiat Sulle parima hinna ja sobivimate tingimustega vabalt turult.
3. Kui Sina või Sinu lähedased töötate mõnes suure ettevõttes, siis teadke, et Eestis on neile ettevõtetele tagatud „pehmem maandumine” seoses elektrituru avamisega. Ettevõtteid ei sulgeta ja töökohad säilivad.

Ühest leivast miljardile ei piisa

Tekst: Imre Sooäär

2000 aastat tagasi oli toidumurede lahendamine lihtne. Raamatute Raamatu kohaselt jätkus ühe mehe poolt murtud leivast tuhandetele. Nüüd peame ilma tema helde käeta hakkama saama.

set turuhinda nõuavad, et kaitsta oma peret ja firmat pankroti eest. Maailm ei ole paraku kunagi õiglane olnud, aga kuna paremat meil ka ei ole, siis tuleks vähemalt otsida sildu äärmuste vahel.

Näljaprobleemi puhul peame vaatama ka kaugemasse tulevikku, sest nõudlus toiduainete järele kasvab järgmistel kümnenditel kordades. Ainult abipakettidega rikkamatelt vaesematele näljaprobleemi ei lahenda. Arengumaadel tuleb aidata üles ehitada nende tootmist ja siseturgu, et nad ka ise ennast paremini aidata suudaksid. Maailma näljahädade lahendamisel on vaja täiesti uut paradigmat. Täna eksisteerivad meetmed ei ole pikas perspektiivis jätkusuutlikud, sest järgmistel aastakümnetel vajab meie planeet kordades rohkem toiduvarusid. Sajandi keskpaigaks on nälgivate inimeste arv maailmas ka kõige tagasihoidlikumate prognooside kohaselt miljardites.

Teadus ja tehnoloogia võivad leevendust tuua

Esimeseks võtmeküsimuseks on tagavarad. Iga vastutustundlik riik paneb osa oma riigieelarvest kasvuasjatel reservidesse. Arenenud riikidel on täna turgu reguleerivad meetmed, sekkumiskokkuostud ja riiklikud varud. Aga erinevalt kullavarudest ei säili toiduvarud igavesti. Ka külmutatud toidul on oma aegumistähtaeg. Enamik toidutooteid on paraku kergesti riknevad ja neid ei ole lihtne tulevastele põlvedele säilitada. Uute tehnoloogiate abil oleks see aga võimalik.

Molekulaarkulinaariast pärinevad meetodid aitavad juba täna ülimaladalatel temperatuuridel toiduaineid säilitada aastakümneid. Paraku on need lahendused veel kallid ja vajaksid rohkem teadusuuringuid. Tõhusa pikaajalise

ladustamisega võiks osaliselt leevendada hinnasurvet turul ja rahuldada järjest kasvavat nõudlust tulevikus. See võiks olla nii-öelda toidupank tuleviku jaoks. Mõtetu on tootmist kvootidega piirata, kui teame, et kogu täna toodetavat oleks tulevikus vaja.

Väikeriigid nagu Eesti ei suuda küll rahalises numbrites anda kuigi suurt abi maailma abivajajatele, aga me saaksime anda oma panuse läbi teadusuuringute ja uute tehnoloogiate arendamise.

IT – piiramatud võimalusel

Teiseks suuremaks probleemiks on jagatava abi logistika. Viimaste uuringute kohaselt läheb arenguriikides kuni 40% toiduabist raisku või „vasakule”. Osa abist jõuab reegleid eirates taas turule ja moonutab seega omakorda vaba turgu.

Uued IT-lahendused abiprogrammide rakendamisel aitaksid leevendust tuua ja siin on Eesti IT-meestel tööpõld lai. Arengumaade toiduabi on ka suur äri neile, kes abi vahendamise tegelevad. Eesti IT-firmad võiksid pakkuda

Möödunud aasta lõpus Roomas toimunud maailma toidujulgeoleku tippkohtumisel osales Riigikogu esindajana Imre Sooäär maaelukomisjonist. Oma ettekandega alagatas Imre kolleegide seas ja meedias elava diskussiooni teemal,

uusi tehnoloogilisi lahendusi, kuidas paremini abisaadetisi jälgida ja nende kohale jõudmist tõhusamaks muuta. Digilahendused aitaksid oluliselt vähendada kadusid ja kuritarvitust abiprogrammide sees.

Mõttetu on toidu tootmist kvootidega piirata, kui teame, et kogu täna toodetavat oleks tulevikus vaja.

Eesti on välja töötanud suurepärased digilahendused riigi tasandil digireseptist e-valimisteni välja. Need lahendused sobiksid tegelikult paljudele maailma riikidele. Seega Eesti võiks teenida oma digilahenduste kolmandatele riikidele müümisega olulist lisatulu. See oleks abiks meie kõhnukesele riigieelarvele ja ühtlasi arvestatav arenguabi paljudele vähem edukatele maadele.

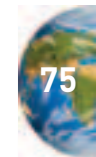
Lahendusi võiks tulla nii riigi- kui erasektorist. Paljude arenguriikide telekomifirmad röövivad ikka veel hiigelsummasid astronoomiliste kaugkõne tariifidega. Tasuta skype-kõned aitaks seal raha pigem toidu jaoks säästa.

Demokraatia toel täis kõhuni

Demokraatia tugevdamine arengumaades ja õigusriigi põhimõtete levitamine aitab kindlasti kaasa ka nende riikide näljahädade leevendamisele. Võitlus demokraatia eest on maailma näljahädaga võitlemise oluline samm. Selle asemel, et piimajõgede Euroopa põldudel voolamist pealt vaadata, peaksime otsima uusi lahendusi, kuidas säästa seda piima tulevastele põlvedele ilma, et me vaba turgu mõjutaks ja oma inimeste elujärge kahjustaks. Ainult uute innovaatiliste lahenduste kasutuselevõtuga on see võimalik.

Kui saadame maailma abivajajatele kala, siis lahendame probleemid ainult täna ja sedagi vaid osaliselt, saates õngeridvad võime aidata inimesi ka tulevikus. ◀

milline peaks olema rahvusparlamentide roll näljahäda leevendamisel. Maailma riikidel lasub vastutus tagamaks ühte peamist inimõigust – õigust toidule. Kuidas seda teha, on kõigi riikide ühine mure.

Urmas Kruuse: mugavuse nimel ei tohiks lastest loobuda

Küsimused: Peep Lillemägi

Reformikirja küsimustele vastas Tartu linnapea **Urmas Kruuse**, kelle perre sündis selle aasta esimesel päeval poeg Konrad. Lisaks on Urmase ja ta abikaasa Katrini peres veel kolm last – Kerstin (21), Raner (20), Jolandra (1,5) ning kaks kasulast Kristjan (29) ja Raido (25).

Kuidas ühendada poliitikat ja pereelu?

Nii nagu poliitika on ka head peresuhted kompromisside kunst. Samuti poliitikutöö ja pereelu sobitamine. Minu jaoks on siin asja lihtsamaks teinud see, et oleme peres leppinud kokku teatud põhimõtted ja oleme mõlemad abikaasaga saanud alati teha tööd, mida armastame.

Loomulikult on poliitiku elu nõudnud ka loobumisi ning vahel kahjuks ka pere arvelt. Olgu selleks näiteks privaatsuse vähenemine või siis perega ühiselt veedetud aeg. Eriti suurt puudust tunnen viimasest. Just sellest ajendatuna otsustasin aasta algul pärast poja sündi aja maha võtta ja kolm nädalat järjest puhata. Ei mäletagi, millal nii pikalt ühtejärke puhatud sai.

See oli fantastiline aeg. Soovitan soojalt kõigile, kellel selline võimalus peaks tekki-

ma. Kuigi ei oska öelda, kui suur abi minust kodus oli – ise ma nautisin seda aega väga. Nii palju positiivseid emotsioone! Pooleteiseaastase tütre ja ühekuuse poja seltsis viibimine, nendega suhtlemine ja nende arengu jälgimine annab elule hoopis uue sisu.

Kas lapsi peaks olema rohkem kui üks?

Lapse sünd perre on nii individuaalne ja intiimne teema, et siin ei tihka kellelegi midagi soovitada või nõu anda. Meie otsus oli lihtsalt selline. Olen alati oma perre tahtnud kolme-nelja last. Aga ühes olen küll kindel – me ei tohiks kunagi jätta lastel sündimata enda mugavuse nimel.

Millised on olulisemad pereväärtused?

Üksteist toetada, hoida ja mitte reeta. Minu jaoks on perekond elu kõige suurem väärtus. Olen pidanud üheks enda elu tähtsaimaks ülesandeks laste kasvatamist ja nende eest hoolitsemist. See muidugi ei tähenda, et oleksin ideaalne isa.

Mida oma lastele õpetad?

Kasvatada neid iseseisvateks isiksusteks, kes julgevad alati välja tulla oma arvamusega. On äärmiselt oluline, et laps võib peres alati vabalt oma arvamust avaldada. Mis ei tähenda küll, et selle arvamuse järgi tuleb ilmtin-gimata talitada.

Olen seda meelt, et inimese elus peab olema mingi distsipliin, kohustused. Kõik ei pea elus kergelt kätte tulema, teatud asjade nimel tuleb pingutada. Tundub, et selle on suuremad lapsed kodust kaasa saanud. Vanem tütar, kes õpib praegu ülikoolis, käib ka tööl ja teeb kõvasti trenni. Poeg saab sõjaväes hästi hakkama ning kaks kasulast tulevad iseseisvalt samuti hästi toime.

Lastele olen rõhutanud sedagi, et igal inimesel peavad elus olema mingid nurgakivid, millele tema mõttemaailm toetub – kindlad põhimõtted, mis ei muutu iga tuulepuhanguga. Nii on minu üks põhimõtteid näiteks rääkida asjadest nii nagu need on, otse ja keerutamata. Mulle ei meeldi n-ö läbi lilled rääkimine, pigem mängin lahtiste kaartidega. Eks see ole mõnikord mu poliitiku elus ka veidi sekeldusi põhjustanud, kuid olen siiski püüdnud jääda enda põhimõtetele truuks.

Millist rolli mängib Eesti perede jaoks vanemahüvitis?

See annab peredele turvalise teadmise, et lapse sünni järel sissetulek ei vähene, elukvaliteet ei halvene. Kui siia lisada kõik muud praegused võimalused – lasteringid, sotsiaaltoetused jms –, siis on praegune aeg küll laste kasvatamiseks tunduvalt turvalisem kui võrdlen 20 aasta taguse ajaga, mil meie perre sündisid kaks esimest last.

Selles, et meie riik on loonud peredele ja lastele turvalise elukeskkonna, on suur roll olnud ka poliitikutel, keda on minu meelest selle eest vähe tunnustatud.

Milliseid arenguid ootad perepoliitika val-las?

Kindlasti võiks vanemahüvitise maksmise aeg tulevikus veelgi pikeneda, et ema saaks lapsega rahulikult vähemalt kaks aastat kodus veeta. Veel rohkem loodan positiivsetele arengutele perepoliitikas laiemas mõttes. Näiteks seda, et muutuks töötajate suhtumine väikelastega emadesse ja ühiskondlik hoiak ei oleks lapsi ja lastega peresid tõrjuv, vaid toetav. ◀

Urmas Kruuse koos lastega – üks teenib aega kaitseväes, teine on alles titekäru.

Nagu poliitika on ka head peresuhted kompromisside kunst.

Emapalga pohmelus

Tekst: Liina Vahtras

Mie laps otsustas meie juurde tulla ajal, mil üleilmne majanduskriis veel alles õrnalt lõrises. Lapsehooliduspuhkusele ja vanemahüvitise saajaks määrati mind siis, kui lõukoer nimega „Langus” oma kihvad paljastas ja valimatult hammustama hakkas ning suur osa vanemahüvitist saavatest tütavatest (mina nende seas) end stabiilse sissetuleku pärast süüdi tundma hakkas. Kuu aja pärast saab mu laps pooleteise aastaseks ja õnnis vanajumalaselja-tagale olemise aeg saab kohe-kohe läbi. Korraga ei seisne riiklik perepoliitika minu jaoks enam pelgalt vanemahüvitise määras ja mahus. Kogu süsteem omandab komplekssema ja pigem väärtuspõhise mõõtme.

On keeruline leida teist sarnast riiki, kus rasedate ja beebide emade eest hoolitsetakse nii hästi kui Eestis.

ei suuda enda eest hoolitseda. Ja lohutuseks võib kõigile tänastele (ka ilma lasteta) maksumaksjatele öelda, et minu lapsest tõuseb Eesti riigile tulevikus suurem rahaline kasu kui mulle endale. On välja arvatud, et ühe lapse täisealiseks kasvatamiseks kulub ligikaudu miljon (maksustatud) krooni, mille need inimesed, kes otsustavad lapsi mitte saada, võivad enda harimiseks ja mälestuste kogumiseks kasutada. Ja seda muretul meelel, sest kõik tänased beebid maksavad ka nende pensioni kinni.

Laps saab poolteist ja mis siis saab?

libe tõstmise võtmes oleme paljudele riikidele eeskujuks. Vast isegi on keeruline leida teist sarnast riiki, kus rasedate ja beebide emade eest hoolitsetakse nii hästi kui Eestis. Statistikaameti andmeil oli iive enne vanemahüvitise kehtestamist 11 aastat järjest miinuses enam kui 5000ga. Esialgsete sünni- ja surmaandmete alusel oli 2009. aasta iive -394, mis on väikseim rahvaarvu vähenemine alates 1992. aastast. 2008. aastal ületas sündide arv 16 000 piiri. Kõik teavad, et eestlasi on vähe ja iivet on vaja tõsta, aga minu hinnangul pole ühiskond suutnud selle tellimusega siiski kaasa tulla.

Lastesõbralikkusest rääkides piirdume mänguväljakute ehitamise ja kohvikutesse, restoranidesse laste söögi- tooli ostmisega. Lapsega peale kella kuut õhtul avalikku ruumi sisenedes tunnevad vanemad oma seljal põletavalt süüdistavaid pilke. Noori emasid ei taheta palgata, sest

nende lapsed on ju kogu aeg haiged. Niisamuti tuntakse kaasa noorele isale, kes peab loobuma kõigest fantastilisest, mida meelelahutusilmal pakkuda ja kes peab edaspidi kuulama oma naise katkematult entusiastlikku (aga väga tüütut) loba lapse uutest arengutest.

Ühiskonna suhtumine loeb

Hiljuti Norrast tagasi Eestisse kolinud kahe lapse ema Kadri ütles, et kuigi Eestis on parem olla beebioteel ja imiku ema, on Norra ühiskonnas lastesse ja laste vanematesse suhtumine palju positiivsem. Rahalised soodustused pole Norras lapsevanemana prioriteet iseeneses, pigem räägitakse nii töövestlustel kui ajakirjanduses lastega koos olemise ajast (need muidugi ei välista teineteist). Norras on levinud, et üks vanematest töötab 80% koormusega (näiteks iga esmaspäev või reede vaba), et lastega rohkem koos olla ja sellist ajajaotust soosib ka tööandja. Bussijuhid väljuvad juhikabiinist, et vankritega emasid bussi peale aidata. Poodides avavad uksi nii tavainimesed kui poodide töötajad ja kogemata purunenu kantakse firma jooksevkulusse. Lastele ja nende turvalisusele on mõeldud kõikides söögikohtades – neile tuuakse mõni mänguasi või sõltuvalt lapse vanusest väike kingitus (näiteks restorani logoga värvipliatsid ja paber).

Ehk numbrite keelest olulisem on mitte-eestlaslikult endale tunnistada, et väikelapse emotsionaalne areng on seda parem, mida rohkem veedab ta aega koos oma ema või isaga. Aga kas ema-isa peavad oma lapsega koos olemiseks ilmingimata oma kodu turvaliste seinte vahel või mänguplatside lukustatud väravate taga olema, on kaheldav. Eesti peab õppima perekonda kui oma põhiväärtust ja ainsat teadaolevat rahvastikku taastootvat süsteemi ka realselt hindama.

Umbes aasta tagasi kuulasin Brüsselis pühapäeva õhtul ühes armsas rahvast pungil kohvikus jazzkontserti, pooleaastane imik süles magamas, ja mõtlesin, et Eestis ma seda teha ei saaks. Aga võiks ja peaks saama. ◀

Noori emasid ei taheta palgata, sest nende lapsed on ju kogu aeg haiged.

Foto: erakogu

Unattended Children
will be given an espresso
and a free puppy.

Pildike siltearmastavast Ameerikast, kus vanemahüvitist ei tunta. Tõlge: Järelevalveta lastele antakse espresso ja tasuta kutsikas. Eesti perepoliitika on palju läbimõeldum, kuid arenguruumi on siingi.

On äärmiselt lihtne taandada perepoliitilisi diskussioone rahale, sest riigieelarve on vanemahüvitise suunas kreenis. Kuid tsiteerides mälu järgi rahandusminister Jürgen Ligit vajame me realselt abi kahel korral elus – siis, kui me VEEL ei suuda enda eest hoolitseda ja siis, kui me ENAM

Johnny Munkhammar: riigi kulul elamine pole jätkusuutlik

Reformikirja intervjuu raamatu „Reformide teejuht” autor **Johnny Munkhammariga**.

Mis on Sinu hinnang Heritage Foundationi viimasele 2010. a majandusvabaduse indeksile? Kas ülemaailmne majanduskriis on mõjutanud majandusvabadust või kuidas võib see mõjutada liberaalse turumajanduse tulevikku? USA on esmakordselt mitmel skaalal kukunud ning Heritage Foundation on teinud sellest tuntava propagandarelva Obama vastu ja süüdistab töökohtade kadumises USAs majandusvabaduse vähenemist.

Indeksi järgi on kriisi tõttu tehtud otsuste tulemusena poolte riikide majandusvabadus vähenenud. Kas see parandas nende olukorda? – Ei. Indeksi järgi ei ole need riigid kiiremini taas majanduskasvu saavutanud kui riigid, kes säilitasid oma majandusvabaduse. Riiklike kulutuste suurenemise kui stiimuli tulemuseks ei ole kasvufekt, vaid hoopis suur võlakoormus, mis tuleb tulevikus tasuda. Arengud USAs, mis on esmakordselt indeksis langenud kategooriast „vaba” kategooriasse „peamiselt vaba”, on murettekitavad, aga olukord võib tänu Massachusettsis toimunud muutuda. Üldiselt on maailm näinud heaolu plahvatuslikku kasvu viimase 25 aasta jooksul just tänu majandusvabadusele. Praeguses olukorras, kus tahame taas suurendada majanduskasvu, on see tähtsaim õppetund.

Millist tulevikku võib prognoosida Ameerika Ühendriikide majandusele ja mida toob kaasa see, et Ühendriigid ühel hetkel enam ei ole maailmas juhtiv majandusvõim?

USA vajab hädasti reforme. Riiklikud pensioni- ja tervishoiuprogrammid kasvavad kontrollimatult ja ilma reformideta saavad need olema riigile suureks koormaks. Kriisiga võitlemise meetmed, millega USA on oma riigivõlga suurendanud rohkem kui see seni oli kasvanud alates George Washingtoni valitsemisajast, on osaliselt kahjulikud olnud. Hiina ja teised BRIC riigid (Brasiilia, Venemaa, India)

laienevad ning kriis on kallutanud majandusliku tasakaalu ida poole. Siiski suudab USA jätkuvalt endale haarata 9 Nobeli preemiat 14st ja on väga innovatiivne, mis tähendab, et kui just valitsuse võetud koormus riiki oluliselt ei pärsi, on nad jätkuvalt võimsad. Aga mitte piisavalt võimsad, et peatada muutunud majandustasakaalu, mis omakorda kallutab poliitilist jõudu ja muud mõjuvõimu maailmas.

➔

Foto: Gert Kelu

Millistel tingimustel võiks Hiina riiklikult reguleeritav majandusmudel saada ülemaailmselt juhtivaks?

Hiina võlgneb oma 800% SKT kasvu viimasel 30 aastal kapitalismile. See ei ole enam kommunistlik maa – Hiina on autoritaarne kapitalistlik riik. Kümne aasta pärast on Hiina majandus peaaegu kindlalt maailma suurim. Kriis on selle arengut kiirendanud. Selle tulemuseks on suurem arv riigi omanduses olevaid globaalseid ettevõtteid ning ka Hiina suurem poliitiline mõju maailmas.

Kes ja kuidas maksab tagasi arenenud lääneriikide võlad, mis praeguse majanduskriisi ajal on mitmekordistunud?

On mitu võimalust. Üks võimalus on inflatsioon, mis on ebatõenäoline, kuna sellel on mitmeid kahjulikke tagajärgi. Teine võimalus, mis on tõenäolisem, on läbi tulevaste maksude. Aga ükski maks ei saa olema piisav, et rahastada nii tohutu võla tagastamist kui ka plahvatuslikult kasvavaid riiklike kulutusi. Peab toimuma reform, millega rohkem tänaseid avalikke teenuseid muudetakse erateenusteks – erasektori hoolekandeteenuste jaoks erafinantseering.

Kuidas suudaks sotsiaalne turumajandus (Põhjamaade näitel) vältida pankrotti: olukorda, kus maksumaksjad jääb järjest vähemaks, maksuhüvede kasutajaid aga järjest lisandub?

Tegelikult on Põhjamaades sellega väiksem probleem kui paljudes teistes Euroopa riikides, eriti Lõuna-Euroopas. Põhjamaades töötab üsna suur osa rahvastikust, kuigi tööhõivet saaks veelgi suurendada, pannes inimesi riigi kulul elamise asemel end ise ära elatama. Nii demograafiline kui ka võlaolukord ja pensionid on palju halvemas seisus Itaalias, Hispaanias, Kreekas ja Portugalis. Need riigid peavad avama oma tööturu, lubama immigratsiooni, soodustama töötamist, tegema turu ettevõtete jaoks vabamaks ja erastama paljud riiklikud hoolekandesüsteemid.

Kas Euroopa Liidu põllumajandusekeskne toetuspoliitika on elujõuline ja kuidas ning millega seda seda asendada?

- Tutvu põhjalikumalt intervjuus viidatud maailma majandusvabaduse indeksiga www.heritage.org/index
- Tutvu autori raamatute ja analüüsides www.munkhammar.org

Ühine põllumajanduspoliitika ja regionaalpoliitika on kohutavad süsteemid. Tohutu maksumaksja raha raiskamine, põllumajanduse ümberkorraldamise aeglustamine ja tarbekaupade kallimaks tegemine ja medõdedelt raha võtmine ning selle andmine Suurbritannia kuninglikule perele. See on kahjuks suutnud püsima jääda, mis näitab, kui raske on asendada isegi silmanähtavalt kahjulikku toetussüsteemi, kui see on juba rakendatud. Ma arvan, et on viise selle likvideerimiseks, kui EL juhivad selles ilma suuremate protestiaktatsioonideta kokku lepiksid, näiteks andes põllupidajatele ühe aasta toetused ja tehes kõigele sellele siis lõpu.

Millised oleksid soovitud Eestile võitluses tööpuudusega, arvestades Eesti väikest rahvaarvu? (Eesti rahvaarv 1,34 milj, u 90 000 töötut 2010. a jaanuaris.)

Ma arvan, et eestlased teavad seda paremini kui mina. Aga me peame aru saama, et töötus on suurenenud ülemaailmse kriisi tõttu, mitte millegi Eestis tehtu tulemuseks. Nüüd, kui näeme majandust pöördumas, peame hoolt kandma, et hoiaksime töökohtade loomise tingimused ettevõtete jaoks väga-väga soodsana. See hõlmab madalaid makse, paindlikku tööturuga ja häid tingimusi ettevõttele.

Milliseid analüüse, uuringuid vms oled ise viimasel ajal koostanud ja avaldanud?

Ma kirjutasin koos Stefan Fölsteriga (Euroopa Ettevõtluse Instituudist) raamatu „Jah, Euroopa suudab!” („Yes, Europe Can!”); tegevuskava „Finantskriis – poliitika suur läbikukkumine” („The Financial Crisis – a Gigantic Failure of Politics”) (Euroopa Ettevõtluse Instituut); mitu Rootsi tegevuskava hoolekandereformist ja mõned arvamused, nagu „Ida-Euroopa õppetunnid Läänele” („Eastern Europe’s Lessons for the West”) (Wall Street Journal), „Kas uus mull on tekkimas?” („Is a new bubble being formed?”) koos Johan Norbergiga (Euroopa Hääl), „Tee õigesti, mitte lihtsalt „midagi”” („Do the right thing – not just anything”) (EU Observer). ◀

Johnny Munkhammar „Reformide teejuht”

„Restart” konverentsi korraldajate, Liberalismi Akadeemia ja Reformierakonna koostöös jõudis lugejateni eesti keelde tõlgitud Johnny Munkhammari viimasena ilmunud raamat „Reformide teejuht”.

Raamat toob näiteid riikidest, kes on teinud vabaturu reforme ja sellest tulenevalt saavutanud kiire elukvaliteedi kasvu. Sealjuures analüüsitakse ka poliitilisi vastuseise reformidele ning tuuakse välja võimalusi neid ületada.

„Reformide teejuht” on kasulik lugemine mitmel põhjusel. Andes ülevaate edukatest reformiriikidest, võtab raamat kokku mitmete riikide kogemustest saadud tarkused reformide elluviimisel. Samuti saab aimu, kuidas suhestuvad poliitika, valijate suhtumine, ideede kogumine, avalik arvamus ning meediakäitumine. Eesti keeles pole palju selliseid raamatuid, mis avaksid nii hästi poliitilist otsustusprotsessi ja selgitaksid selle tagamaid.

Reformierakonna suurürituste kalender kevad-suvi 2010

- 15. mai
Reformierakonna III jalgpalliturniir ja karikavõistlused tennisel Raplamaal, Valtus
- 12.–13. juuni
RattaRetk Läänemaal
- 13. juuni
Üldkogu Haapsalu linnuses
- 13.–14. august
Suvepäevad Võrumaal, Kurgjärvel

Raamatut on võimalik kõigil reformierakondlastel osta soodushinnaga Oravavõrgust www.reform.ee/intra.

Pane varakult kalendrisse kirja!

Täpsem info ürituste kohta järgmises Reformikirjas, Paremates Uudistes ja kodulehel www.reform.ee lähikuudel.

Fotonäitus

„Eesti Reformierakond 15”

2009. aasta 13. novembril täitus Reformierakonna 15. tegutsemisaasta ning 2010. aasta 9. märtsil möödub 20 aastat Eesti Liberaaldemokraatliku Partei asutamisest.

Tule tutvu fotode ja ajaloomeenutuste valikuga, mis annavad ülevaate Reformierakonnale ja Eestile olulistest inimestest, sündmustest, ideedest ja saavutustest!

„Eesti Reformierakond 15”

17. veebruar–8. märts Tallinnas
Rotermanni kaubamajas

5.–25. aprill Tartus
Tasku moe- ja vabaajakeskuses